

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

X^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

XXVI заседание, четвъртъкъ, 25-й ноемврий 1899 год.

(Отворено въ 3 часътъ слѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя Жечо А. Бакаловъ.)

Прѣдсѣдателъ: (Звъни.) Засѣданието се отваря.

Моля секретаря г. Йордановъ да прочете списъка, за да се види: кой присъствува и кой отсъствува отъ днешното засѣдание.

Д-ръ Христо Йордановъ: (Прочита списъка.) Отсъствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: Атанасъ А. Буровъ, Василь Панадопуло, Вълко х. Теневъ, Господинъ Байновъ, Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Димитъръ Петковъ, Драганъ Цанковъ, Дянко Ив. Коджабановъ, Захарий Митовъ, Иванъ Московъ, Иванъ Г. Поповъ, Константинъ Досевъ, Младенъ Ивановъ, Никифоръ Влаевъ, Никола Ценовъ, Никола Странски, Несторъ К. Абаджиевъ, Петко Кочанковъ, Стефанъ Хр. Савовъ, Тодоръ Атанасовъ и Хаджи Шемшединъ Лятифовъ.

Прѣдсѣдателъ: Отъ 162 народни прѣдставители отсъствуватъ 21, присъствуватъ 141. Има, значи, законното число народни прѣдставители, за да се пристъпи къмъ дневния редъ.

Прѣди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, моля секретаря г. Доцевъ да прочете съкращения протоколъ отъ XXII-то засѣдание.

Секретаръ Кръстанъ Доцевъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ XXII-то засѣдание.)

Прѣдсѣдателъ: Желаетъ ли нѣкой отъ г. г. прѣдставителитѣ да направи бѣлѣжка върху прочетения протоколъ?

Вълко Нейчовъ: Азъ ще направя забѣлѣжка твърдѣ законна, че погрѣшно въ протокола е забѣлѣжено, че азъ

съмъ билъ противъ даванетоъ българско подданство на Д-ръ Павлова. Азъ се ограничихъ само да изложж едно начало, което трѣбва да направлява даванетоъ на българско подданство отъ Народното Събрание, като казвахъ: че това Събрание трѣбва да бѣде твърдѣ осторожно въ даванетоъ на българското подданство; трѣбва да прѣцѣпява строго титлата на това подданство, за да не би да се каемъ нѣкога, въ нѣкои случаи. А въ сжщностъ за Павлова не съмъ билъ противъ.

Прѣдсѣдателъ: Тази бѣлѣжка е умѣстна и ще се внесе въ протокола.

Лазаръ Дуковъ: Искамъ да направя една малка бѣлѣжка, за да може да се обясни добрѣ. Въ сжботашното засѣдание, когато се разискваше прошенieto на почитаемитѣ Котленски граждани, стана забѣлѣжка отъ болшинството, като казахъ нѣкои отъ г. г. прѣдставителитѣ, че такова прошение имало дадено по-рано и прѣдидиниятъ сжботенъ день се отблъснало, и послѣ казахъ нѣкои отъ болшинството, че отпослѣ било дадено другото заявление отъ нѣкои хора, които не сж били опълномощени отъ гр. Котелъ и безъ да се докладва то въ комисията, направо въ Събранието се докладва. Най-послѣ, нѣмамъ нищо противъ гр. Котелъ, противъ Котленскитѣ граждани, а така сжщо и съ други които дохождатъ да се молятъ тукъ съ извѣстна добра цѣль. Но каза се тогава, че нѣмало болшинство при вотирането; стана единъ споръ, че нѣмало болшинство, протестира се отъ квесторитѣ, че нѣмало болшинство, г. Досевъ даже излъзе навънъ. Сега, съгласно Правилника, за да се констатира да ли е болшинство или меншество, то е

право, съгласно чл. 44-й отъ Вътрѣшния правилникъ, само на квесторитѣ. А тѣ като протестирахъ и казахъ, че не е болшинство, а е меншество, азъ питамъ: дали трѣбва да се счита валидно, че е болшинство и дали трѣбва да се върва и се разбира, че се продължава срокътъ отъ 10 на 20 години, или правителството, когато види, че има споръ, ако се остави втори пътъ да не се гласува този въпросъ, може би да не ги удовлетвори. Нѣмамъ нищо, ако се продължи срокътъ. Само азъ искамъ да се обясни: разбира ли се, когато квесторитѣ кажатъ, че е меншество, а прѣдсѣдателътъ казва, че е болшинство, че дѣйствително е болшинство? Само това искамъ да се обясни.

Прѣдсѣдателъ: Имате ли да правите бѣлѣжка по протокола? (Лазаръ Дуковъ: Именно това правя!) Народното Събрание въ всѣко едно засѣдание рѣшава своитѣ въпроси.

Понеже забѣлѣжката на г. Вѣлка Нейчовъ е умѣстна, тъй като дѣйствително той поддържаше това, което каза, то неговата бѣлѣжка ще се вземе въ внимание. А понеже г-нъ Дуковъ не прави никаква бѣлѣжка върху протокола, протоколътъ се приема съ бѣлѣжката на г. Нейчова.

Лазаръ Дуковъ: Какъ ще се разбира онова рѣшение?

Прѣдсѣдателъ: Както се прочете въ протокола.

Г-нъ секретарятъ Макавѣевъ ще прочете съкращения протоколъ отъ XXV-то засѣдание.

Секретаръ Миланъ Макавѣевъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ XXV-то засѣдание.)

Прѣдсѣдателъ: Желаетъ ли нѣкой отъ г. г. прѣдставителитѣ да направи поправка или бѣлѣжка върху прочетения съкратенъ протоколъ отъ вчерашното засѣдание? (Никой не се обажда.) Понеже никой не иска думата, значи, протоколътъ се приема тъй, както се прочете отъ г. секретаря.

Пристъпваме къмъ дневния редъ. На дневенъ редъ имаме слѣдующитѣ въпроси:

Първо четене: 1) прѣдложението за отпущане по 50 л. дневни пари на Ивана Несторовъ и Йордана Милановъ, по командировката имъ въ Парижъ прѣзъ тази година; 2) законопроектъ за измѣнение и допълнение Закона за тютюня; 3) законопроектъ за измѣнение и допълнение Закона за бериитѣ (акцизътъ върху питиетата); 4) законопроектъ за данъка на земнитѣ произведения за 1900 до 1905 год.; 5) законопроектъ за финансовитѣ инспектори; 6) докладътъ на г. Министра на Финанситѣ за отчисление отъ длъжностъ сѣвѣтниците на Върховната Сметна Палата; 7) законопроектъ за одобряние, щото расходътъ по платежнитѣ заповѣди на Военното Министерство подъ № № 4.186, 4.188 и 4.189 отъ 1886 год. да се счита за оправданъ и пр.; 8) законопроектъ за сѣмейнитѣ недвижими имоти; 9) законопроектъ за допълнение Закона за мѣрките противъ филексерната зараза; 10) законопроектъ за устройството на военнитѣ сѣдилища, и 11) прѣдложенията: 1) на

Трънския народенъ прѣдставителъ, Н. Ценовъ, за отцѣвяване Царибродската околия отъ Софийския окръгъ и присъединението ѝ къмъ Трънския; 2) на народния прѣдставителъ Д-ръ В. Дочевъ, за празнуване на 8-й ноемврий; 3) на народния прѣдставителъ Бобевски, за празнуване на 8-й априлий и 11-й августъ; 4) на народния прѣдставителъ И. Теневъ: а) за измѣнение чл. чл. 567 и 617-й отъ Углавното сѣдопроизводство; б) за измѣнение чл. чл. 148 и 704-й отъ Гражданското сѣдопроизводство; в) за отмѣнение Закона за търговско-индустриалнитѣ камари, и г) за измѣнение Закона за адвокатитѣ; и 5) на народнитѣ прѣдставители С. Бабаджановъ, Хр. Хаджиевъ и Н. Габровски, за отмѣнение Закона за печата.

На първо мѣсто стои прѣдложението за отпущане по 50 л. дневни пари на Ивана Несторовъ и Йордана Милановъ по командировката имъ въ Парижъ прѣзъ тази година. Но понеже г. Министърътъ на Търговията и Земледѣлието не е тукъ, то ще остане това прѣдложение за подиръ, като дойде той.

Слѣдва законопроектъ за измѣнение и допълнение на Закона за тютюня. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д-ръ Христо Йордановъ: (Чете.)

„Изложение на мотивитѣ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на Закона за тютюня.

Споредъ чл. 10-й на Закона за тютюня, окончателното прѣтегляване на тютюня става слѣдъ като тютюнътъ се направи на денкове или нареди на стифъ. Нѣкои отъ тютюнопроизводителитѣ воспользувани отъ това, че въ закона не е прѣдвидено наказание за онѣзи, които не приготвятъ на врѣме тютюня си за окончателно прѣтегляване, не го приготвяватъ и по такъвъ начинъ забавятъ прѣтегляването му, а прѣзъ това врѣме контрабандиратъ значителна частъ отъ него. За отстранение на тази непълнота на закона, прибавя се нова алинея къмъ чл. 10-й.

За да се отстранятъ възможнитѣ злоупотребления при продаването, купуването и прѣнасянето отъ едно мѣсто на друго тютюнитѣ на листе, това продаване, купуване и прѣнасяне става по единъ опрѣдѣленъ редъ. За да може да се заставятъ заинтересованитѣ лица да пазятъ този редъ, прѣдвижда се наказание за нарушителитѣ му.

Чл. 31-й се измѣнява, за да се опрѣдѣли по-ясно, кои сж тютюнитѣ, за които се признава недоимъкъ, и какъвъ е най-големиятъ размѣръ на този недоимъкъ; понеже досега недоимъкътъ се е признавалъ за всички стари тютюни и то по нѣколко пъти до 10%. При това, се опрѣдѣля и наказанието, на което подлежатъ фабрикантитѣ, за недоимъка що се укаже на тютюня, внесенъ въ фабрицитѣ имъ за обработване.

Чл. 41-й се измѣнява за да се тури въ съгласие съ послѣднитѣ ни търговски договори, споредъ които иностран-

нитѣ произведения не могатъ да се облагатъ съ по-голямъ данъ отъ тѣзи, съ които се облагатъ однороднитѣ имъ мѣстни произведения.

Чл. 50-й нито е достатъчно ясно редактиранъ, нито е пѣкъ изложенъ по отношение на наградитѣ, които трѣбва да се даватъ на лицата, които сж съдѣйствували за откриването на нѣкое нарушение. Въ него не е прѣдвидено награда за лицата, които много пѣти съ рискъ на живота си откриватъ нарушения, но по незалавяне на нарушителитѣ не е могло да се наложи наказание и впоследствие постѣпни глоба въ държавното съкровище. По тази причина, този членъ се прѣредактира и попълни, като се прѣдвижда да се дава на такива лица награда споредъ услугата имъ, частъ или цѣлата сума, що постѣпни въ държавното съкровище отъ конфискуванитѣ прѣдмети по откритото отъ тѣхъ нарушение.

Къмъ чл. 70-й прибавя се нова алинея, въ която се прѣдвижда наказание за лица нетютюнопроизводители, у които се намери тютюнъ на листе, понеже въ закона такова наказание не е прѣдвидѣно.

Чл. 73-й се прѣредактира като недостатъчно ясенъ и погрѣшно въ него цитиранъ чл. 244-й вмѣсто чл. 243-й отъ Закона за митницитѣ. При редактирането на този членъ има се прѣдъ видъ и прѣдлагаемото измѣнение на втората алинея на чл. 75-й.

Втората алинея на чл. 75-й се измѣнява, като се прѣдвижда наказание и за изработения тютюнъ, внесенъ отъ странство по контрабанденъ начинъ.

Съ образуването на нови финансови окрѣзи, въ състава на нѣкои отъ които влизатъ околии отъ нѣколко административни и сѣдебни окрѣзи, нужно е да се опрѣдѣли прѣдъ кои окрѣзни сѣдилища трѣбва да се обжалватъ издаденитѣ отъ акцизнитѣ надзиратели постановления. По тази причина чл. 80-й се измѣни въ смисълъ, че постановленията на акцизнитѣ надзиратели се обжалватъ прѣдъ окрѣжния сѣдъ, при сѣдалището (центъра) на акцизното управление, което ги е издало. Забѣлжката къмъ сѣция членъ си остава.

Досегашниятъ опитъ доказва, че сегашното подраздѣленіе тютюня на 5 качества е неумѣстно. Тютюнътъ се продава главно отъ послѣднитѣ двѣ качества, т. е. отъ петото и четвъртото качества. Отъ другитѣ три качества, т. е. отъ първото, второто и третото качества, се продава толкова малко тютюнъ, щото не заслужва да се държи отдѣлна смѣтка за прихода отъ всѣко едно отъ тѣхъ и да се правятъ разноси по отпечатването и распращането за про-

данъ, на разнитѣ държавни учреждения, нужнитѣ за тѣхъ бандероли. Това най-добрѣ се вижда оттукъ приложената сравнителна таблица за приходитѣ отъ бандеролитѣ за прѣзъ годинитѣ 1891 до 1899. По тази причина, въ новата тарифа на бандеролитѣ за изработенитѣ тютюни и тютюневи издѣлия прѣдвиждатъ се само три качества тютюнъ за пушене. Тютюнътъ отъ I-то, II-то и III-то качества се сгрупира въ едно за образуването на първото качество, съ бандеролна стойностъ на килограмъ по 12 л., каквато е досегашната стойностъ на бандерола на третото качество, а съ продажна цѣна опрѣдѣлена 22 л. килограмътъ. На това качество се остава доста голѣма полза за фабрикантитѣ за да иматъ възможностъ да се конкуриратъ съ доброкачествеността на тютюнитѣ си. Досегашното четвърто качество става второ, като си запазва досегашния бандеролъ и продажна цѣна, а досегашното пето качество става трето, съ бандеролъ 5 л. и 20 ст. и продажна цѣна 8 л., каквато е продажната цѣна на досегашното пето качество. Бандеролътъ на третото качество се увеличава съ 20 ст. като продажната цѣна остава тази на досегашното пето качество, понеже въ това качество ще се туря най-доброкачествениятъ тютюнъ. Папирози освѣтъ първо и второ качество съ бандеролъ и продажни цѣни, съответствующи на първото и второто качество тютюнъ, прѣдвижда се и едно особно качество папирози, подъ наименование „екстра“, съ бандеролъ 24 л. и продажна цѣна произволна. Това качество се прѣдвижда за удовлетворение нуждитѣ на онѣзи лица, които би искали да иматъ за пушене особно луксозни папирози. Съ намаляването цѣната на първото качество ще се даде възможностъ тютюнътъ отъ това качество да се продава въ много по-голямъ размѣръ и приходътъ отъ него ще бѣде значително по-голямъ отъ този, що е имало досега отъ досегашнитѣ първо, второ и третокачествени тютюни. Този приходъ особено ще се увеличи отъ папироситѣ, а главно отъ второкачественитѣ папирози, които ще се продаватъ по 35 ст. 25 кѣса.

Цѣната на бандерола на тютюни за смѣране (енфие) се намалява отъ 12 на 8 л. за килограмъ, понеже този тютюнъ по качеството си се приравнява на досегашния четверокачественъ тютюнъ.

Цѣната на бандерола на пуритѣ се намалява отъ 72 л. на 40 л. за 1.000 пурѣ понеже досегашната цѣна на бандерола на пуритѣ е много висока, та по тази причина, значителна частъ отъ пуритѣ, що се консумиратъ у насъ, се внасятъ по контрабанденъ начинъ.

Министъръ на Финанситѣ: М. Теневъ.

Сравнителна

за чиститѣ постѣпления отъ тютюневи бандероли

Качества и цѣни	Прѣзъ 1891 год.				Прѣзъ 1892 год.				Прѣзъ 1893 год.				Прѣзъ 1894 год.			
	килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.
I качество по 12 л.	256	300	3.075	60	255	950	3.071	40	135	200	1.622	40	102	100	1.225	20
" " " 24 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	850	908	40
" " " 16 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II " " 10 "	256	300	3.075	60	255	950	3.071	40	135	200	1.622	40	139	950	2.133	60
" " " 20 "	1.262	500	12.625	—	1.519	775	15.197	75	1.354	100	13.541	—	368	200	3.682	—
" " " 14 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213	825	4.276	50
III " " 8 "	1.262	500	12.625	—	1.519	775	15.197	75	1.354	100	13.541	—	582	025	7.958	50
" " " 16 "	1.743	300	13.946	40	2.219	250	17.754	—	2.116	350	16.930	80	493	600	3.948	80
" " " 12 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	488	300	7.812	80
IV " " 6 "	1.743	300	13.946	40	2.219	250	17.754	—	2.116	350	16.930	80	981	900	11.761	60
" " " 12 "	43.139	350	258.836	10	61.790	100	370.740	60	77.478	900	464.873	40	8.453	125	50.718	75
" " " 10 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16.375	737½	196.508	55
" " " 8 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V " " 4 "	43.139	350	258.836	10	61.790	100	370.740	60	77.478	900	464.873	40	24.828	862½	247.227	60
" " " 8 "	1.088.234	900	4.352.939	60	1.406.508	950	5.626.035	80	1.539.730	850	6.158.923	40	88.016	625	352.066	50
" " " 5-20 л.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.063.653	475	8.509.227	80
" " " 5 л.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Енфие " 6 "	1.088.234	900	4.352.939	60	1.406.508	950	5.626.035	80	1.539.730	850	6.158.923	40	1.151.670	100	8.861.294	30
" " 12 "	4.942	050	29.652	30	7.233	325	43.399	95	7.480	300	44.881	80	721	675	4.330	05
Цигари (пури) " 36 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.077	075	48.924	90
" " " 72 "	4.942	050	29.652	30	7.233	325	43.399	95	7.480	300	44.881	80	4.798	750	53.254	95
I к-во напир. " 12 "	2.209	—	5.449	50	2.443	—	7.957	80	3.790	—	11.216	70	956	—	2.050	20
" " " 24 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	485	—	2.421	—
" " " 16 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II " " 10 "	2.209	—	5.449	50	2.443	—	7.957	80	3.790	—	11.216	70	1.441	—	4.471	20
" " " 20 "	50.470	—	21.543	60	71.954	—	25.715	40	96.956	—	31.977	60	14.476	—	4.485	90
" " " 14 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50.842	—	32.866	80
III " " 8 "	50.470	—	21.543	60	71.954	—	25.715	40	96.956	—	31.977	60	65.318	—	37.352	70
" " " 16 "	429.684	—	110.104	50	721.970	—	184.291	25	944.899	—	240.184	75	88.300	—	22.332	25
IV " " 10 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	429.258	—	216.267	—
" " " 20 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" " " 14 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V " " 8 "	429.684	—	110.104	50	721.970	—	184.291	25	944.899	—	240.184	75	517.558	—	238.599	25
" " " 16 "	147.302	—	32.176	60	221.480	—	49.156	—	276.047	—	60.716	80	36.739	—	7.611	80
Продадено прѣзъ януар. и фев. 1891 год. и допълнителни по 5 л. и 20 ст. кгр.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213.429	—	88.207	20
Всичко . .	147.302	—	32.176	60	221.480	—	49.156	—	276.047	—	60.716	80	250.168	—	95.819	—
Прѣдвидено по бюджета .	—	—	635.161	08½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	5.475.510	28½	—	—	6.343.319	95	—	—	7.044.868	65	—	—	9.559.872	70
	—	—	5.100.000	—	—	—	5.100.000	—	—	—	6.000.000	—	—	—	12.000.000	—
	—	—	+375.510	28½	—	—	+1.243.319	95	—	—	+1.044.868	65	—	—	-2.440.127	30

таблица

въ Княжеството прѣзъ 1891 до 1899 год.

Прѣзъ 1895 год.				Прѣзъ 1896 год.				Прѣзъ 1897 год.				Прѣзъ 1898 год.				Прѣзъ 1899 год. за 6 мѣсеци			
килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.	килогр.	гр.	лева	ст.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	937½	934	50	25	200	604	80	24	050	577	20	17	500	420	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	550	424	80
38	937½	934	50	25	200	604	80	24	050	577	20	17	500	420	—	26	550	424	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
347	500	6.950	—	206	900	4.138	—	154	—	3.080	—	184	—	3.680	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	238	900	3.344	60
347	500	6.950	—	206	900	4.138	—	154	—	3.080	—	184	—	3.680	—	238	900	3.344	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
702	300	11.236	80	469	100	7.505	60	982	500	15.720	—	918	200	14.691	20	6	500	104	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.222	500	14.670	—
702	300	11.236	80	469	100	7.505	60	982	500	15.720	—	918	200	14.691	20	1.229	—	14.774	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17.487	287½	209.847	45	16.296	950	195.563	40	3.947	200	47.366	40	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	40.023	525	400.235	25	47.526	600	475.266	—	5.201	300	52.013	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30.919	075	247.352	60
17.487	287½	209.847	45	16.296	950	195.563	40	43.970	725	447.601	65	47.526	600	475.266	—	36.120	375	299.365	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.099.846	432½	8.798.771	46	1.000.634	775	8.005.078	20	281.080	675	2.248.645	40	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1.105.132	100	5.746.686	90	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.841.465	100	9.207.325	50	836.457	—	4.182.285	—
1.099.846	432½	8.798.771	46	1.000.634	775	8.005.078	20	1.386.212	775	7.995.332	32	1.841.465	100	9.207.325	50	836.457	—	4.182.285	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.441	037½	53.292	45	4.149	100	49.789	20	3.529	300	42.351	60	3.089	850	37.078	20	1.131	—	13.572	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.441	037½	53.292	45	4.149	100	49.789	20	3.529	300	42.351	60	3.089	850	37.078	20	1.131	—	13.572	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
528	—	3.142	80	599	—	3.490	20	658	—	3.137	40	1.205	—	5.137	20	62	150	4.474	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
528	—	3.142	80	599	—	3.490	20	658	—	3.137	40	1.205	—	5.137	20	62	150	4.474	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60.016	—	37.550	40	54.805	—	34.404	—	41.841	—	25.675	20	45.304	—	27.603	60	92	—	2.208	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.897	450	30.359	20
60.016	—	37.550	40	54.805	—	34.404	—	41.841	—	25.675	20	45.304	—	27.603	60	1.989	450	32.567	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
459.252	—	230.968	50	385.628	—	194.029	—	320.895	—	160.860	—	245.938	—	123.239	—	717	500	14.350	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9.767	600	136.746	40
459.252	—	230.968	50	385.628	—	194.029	—	320.895	—	160.860	—	245.938	—	123.239	—	10.485	100	151.096	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
410.168	—	168.963	20	652.100	—	264.320	—	762.357	—	307.838	40	698.729	—	281.093	60	1.885	500	30.168	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
410.168	—	168.963	20	652.100	—	264.320	—	762.357	—	307.838	40	698.729	—	281.093	60	1.885	500	30.168	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	9.521.657	56	—	—	8.758.922	40	—	—	9.002.173	77	—	—	10.175.534	30	—	—	4.732.072	40
—	—	12.000.000	—	—	—	10.500.000	—	—	—	9.500.000	—	—	—	10.000.000	—	—	—	5.000.000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—2.478.342	44	—	—	—1.741.077	40	—	—	—497.826	23	—	—	+175.534	30	—	—	—267.927	60

Законопроектъ

за изменение и допълнение Закона за тютюня.

Къмъ чл. 10-й се прибавя слѣдующата алинея:

Тютюнопроизводители, които не приготвятъ тютюнитѣ си на денкове въ срока, опредѣленъ отъ акцизните власти, наказватъ се съ глоба отъ 20 до 300 л. и тютюнитѣ имъ се прѣтегляватъ въ положението, въ което се намѣрижтъ.

Къмъ чл. 16-й се прибавя слѣдующата алинея:

Лицата, които не съблюдаютъ установения редъ по продаването, купуването и прѣнасянето на тютюнитѣ на листове отъ едно мѣсто на друго, наказватъ се съ глоба отъ 50 до 500 л.

Чл. 31-й се изменява така:

Догдѣто новитѣ тютюни прѣкипятъ (ферментиратъ) — най-късно до края на мѣсецъ юний на годината, слѣдъ производството имъ, на притежателитѣ имъ се допуска недоимъкъ най-много до 10% отъ това, що се е указало при окончателното имъ прѣтегляване. На тютюнитѣ, стоварени въ фабрицитѣ за изработване, не се допуска никакъвъ недоимъкъ, съ исключение на тютюня, отъ който се изработва ефиеето, и онзи, който се изработва съ машини, а не съ хавани, на които се допуска единъ недоимъкъ отъ 2%. За останалия недоимъкъ фабрикантитѣ се глобяватъ за всеки килограмъ съ стойността на бандерола отъ първо качество.

Чл. 41-й се изменява така:

Разрѣшава се вписането отъ странство както на суровия така и на изработения тютюнъ, като се заплатятъ слѣдующитѣ се митарствени сборове. За изработения за пушене и смъркане тютюнъ се плаща, освѣнъ митнитѣ права, бандеролно право първо качество и по 40 ст. на килограмъ за мурурие (акцизъ).

За тютюбекието се плаща освѣнъ митарствени права, като на суровъ тютюнъ, но и по 6 л. на килограмъ акцизно право.

Чл. 50-й се изменява така:

На лицата, служащи или частни, които сж спомогнали за откриването на нѣкое нарушение на Закона за тютюня, дава се награда половината отъ постѣпилитѣ въ държавното съкровище суми отъ глоби и конфискации по нарушението, което е открито съ тѣхно съдѣйствие. Въ случай, че не се залови и осѣди нарушителтъ за награда на лицата, които сж спомогнали за откриване на нарушението, се дава частъ или цѣлата сума, що постѣпи въ държавното съкровище отъ конфискуванитѣ прѣдмети по откритото нарушение. Размѣрътъ на тази награда се опредѣля отъ Министра на Финанситѣ. Сжщо той, по прѣдложението на надлежния акцизенъ надзирателъ, разпрѣдѣля окончателно тѣзи награди помежду заинтересуванитѣ лица. Лицата, които мислятъ, че иматъ право на награда по нѣкое открито нарушение по Закона за тютюня, а това не се вижда отъ книгата на заведеното дѣло по това нарушение, длѣжни сж да заявятъ за това писмено на надлежния акцизенъ надзирателъ, най-късно до три мѣсеца отъ съставянето на акта за констатиране на откритото нарушение. Заявенитѣ слѣдъ това претенции се оставятъ безъ послѣдствие.

Забѣлѣжка. Отъ сумитѣ, постѣпили въ държавното съкровище за наказания, наложени по чл. чл. 71 и 88-й на Закона за тютюня, не се дава никаква награда.

Къмъ чл. 70-й се прибавя нова алинея както слѣдва:

Лица непроизводители на тютюнъ, въ които се намѣри тютюнъ на листе, сухъ или зеленъ, наказватъ се съ глоба, равна на двойната стойностъ на бандерола отъ първо качество за всеки килограмъ окритъ тютюнъ и тютюнътъ се конфискува.

Чл. 73-й се изменява така:

За тютюнитѣ, които при провѣрката или продажбата се окажатъ повече отколкоето сж записани, прави се изслѣдване и, ако се докаже, че излишѣетъ произлиза отъ неточното измѣрване, излишѣетъ се записва при другия тютюнъ; ако се докаже, че е купенъ отъ друга държава и прѣнесенъ тайно или е купенъ отъ нѣкой мѣстенъ производител, виновниятъ се наказва въ първия случай по втората алинея на чл. 75-й, а въ втория по чл. 56-й; ако ли пъкъ се докаже, че излишниятъ тютюнъ е билъ скритъ при описването му, притежателтъ му се наказва по първата алинея на чл. 55-й отъ настоящия законъ.

Алинея втора на чл. 75-й се изменява така:

За внесенитѣ по контрабанденъ начинъ иностранны тютюни, виновнитѣ лица се наказватъ, освѣнъ съ наказанието, прѣдвидено въ чл. 243-й отъ Закона за митницитѣ, но и да заплатятъ за всеки килограмъ акцизна глоба по 6 л., първо качество бандеролъ за суровия тютюнъ, а за изработения — тройната стойностъ на сжщия бандеролъ.

Чл. 80-й се изменява така:

Въззивната жалба се подава на акцизното управление, което, заедно съ прѣписъ отъ постановлението и всичкитѣ книжа, съставляющи дѣлото, провозжда въ окръжния сѣдъ, при сѣдалището на акцизното управление, гдѣто се окончателно разгледва и рѣшава въ два мѣсеченъ срокъ.

Забѣлѣжка. Прѣстѣпленията по нарушение на Закона за тютюня се покриватъ съ едногодишна давностъ. Въ срока за давностъ не влиза врѣмето, което се изминало слѣдъ констатирането чрѣзъ актъ на прѣстѣпленieto, до окончателното разгледване и свършване на дѣлото въ сѣдилището или у изпълнителнитѣ органи.

Тарифата на бандеролитѣ се изменява така:

Тарифа

на бандеролитѣ за изработенитѣ тютюни и тютюневи издѣлия въ Българското Княжество.

Тютюнъ за пушене		Бандеролно право		Продажна цѣна	
		лева	ст.	лева	ст.
I качество.					
Грама	1.000	12	—	22	—
"	500	6	—	11	—
"	200	2	40	4	40
"	100	1	20	2	20
"	50	—	60	1	10
"	25	—	30	—	55

Тютюнъ за пушене			Бандеролно право		Продажна цѣна	
			лева	ст.	лева	ст.
II качество.						
Грама	1.000		8	—	12	—
"	500		4	—	6	—
"	200		1	60	2	40
"	100		—	80	1	20
"	50		—	40	—	60
"	25		—	20	—	30
III качество.						
Грама	25		—	13	—	20
Папириси екстра.						
Кутия отъ 1.000	кжса	. . .	24	—	Произволна	1
"	"	500 "	12	—		
"	"	250 "	6	—		
"	"	100 "	2	40		
"	"	50 "	1	20		
"	"	25 "	—	60		
Папириси I качество.						
Кутия отъ 1.000	кжса	. . .	12	—	24	—
"	"	500 "	6	—	12	—
"	"	250 "	3	—	6	—
"	"	100 "	1	20	2	40
"	"	50 "	—	60	1	20
"	"	25 "	—	30	—	60
Папириси II качество.						
Кутия отъ 1.000	кжса	. . .	8	—	14	—
"	"	500 "	4	—	7	—
"	"	250 "	2	—	3	50
"	"	100 "	—	80	1	40
"	"	50 "	—	40	—	70
"	"	25 "	—	20	—	35
Тютюнъ за смъркане (смѣие).						
(Нѣма дѣлене на видове).						
Грама	1.000		8	—	Произволна	1
"	500		4	—		
"	250		2	—		
"	100		—	80		
"	50		—	40		
"	25		—	20		
Цигари (пури).						
(Нѣма дѣлене на видове).						
Кутия отъ 1.000	кжса	. . .	40	—	Произволна	1
"	"	500 "	20	—		
"	"	250 "	10	—		
"	"	100 "	4	—		
"	"	50 "	2	—		
"	"	25 "	1	—		

Забѣлѣжка. Тютюнътъ отъ третото качество трѣбва да се рѣже на дребно и да се обвива въ проста хартия.

Спасъ Ивановъ: Г-да прѣдставители! Азъ очаквахъ, че тази година този кабинетъ, или поне г. Министърътъ на Финансите ще излѣзе съ единъ законъ по-либераленъ и по-пълненъ, за да може да обема всичкитѣ работи, които се отнасятъ по фискалнитѣ закони, особено Законътъ за тютюня. Всѣки отъ насъ, който е ималъ съприкосновение съ простото население, знае, че главното зло, источникътъ на всичкитѣ беззакония и експлоатация на простото население отъ страна на безсѣвѣстни чиновници, сж именно нашитѣ фискални закони, които даватъ възможность, които даватъ оръжие въ ржцѣтъ на недобросѣвѣстни чиновници, законнимъ образомъ да грабятъ населението. Вие вземѣте историята на тия фискални закони и ще видите, че всѣка година се измѣняватъ и когато дойде да се прилагатъ тѣзи закони, нито сждитѣ могатъ да намѣрятъ края и началото на тѣзи закони, нито подсждимитѣ могатъ да се избавятъ отъ ржцѣтъ на тѣзи, които сж ги вкопчали. Та казвамъ, азъ мислѣхъ, че ще излѣзе правителството, или почитаемиятъ г. Министъръ на Финансите съ цѣлъ законъ, който да обржца всичкитѣ измѣнения и допълнения на законитѣ, който да бжде ясенъ за населението, да огражда повече простото население, отколкото да му създава капанъ и постоянно да бжде скубено. По принципъ съмъ противъ този законъ изобщо, па и противъ другитѣ фискални закони. Ще ми кажатъ, че правителството има голѣми приходи отъ тѣзи закони и не може да ги напусне, за да може да даде свободна практика на тия индустрии, да се развиватъ отъ населението тѣй, както то намѣри за добръ. По-несправедливо нѣщо, да ограничаваме стопанина-земледѣлецъ въ неговата работа, не може да бжде. Той си плаща известни даждия, споредъ Конституцията, и е неограниченъ господаръ на неговитѣ имоти, а отъ друга страна вие му казвате: това да сѣнешъ, онова не; съ това може да се ползувашъ, а отъ онова не. Това е едно ограничение, което не трѣбва да сжществува. Главната цѣлъ на фискалнитѣ закони е да се намѣрятъ повече источники за приходи на държавата, да се вземе повече отъ данъкоплатцитѣ по други пжтища. Та казвамъ, и настоящиятъ законъ не е гонилъ друга цѣлъ, освѣнъ да даде повече приходъ. Но всички, които искатъ да добиватъ приходъ по такъвъ начинъ, сж забравили, че тѣзи закони оголватъ населението, което пълни нашата хазна, и намѣсто да го правятъ данъко-способно, тѣ го каратъ да изостави всичко онова, отъ което може да икара нѣщо. Това всѣки може да го потвърди. Вие ще видите, че тукъ, въ измѣнението, което се прави на чл. 31-й, се ограничава съвършено тая индустрия и се дава по-голѣмъ просторъ на чужденцитѣ да внасятъ тютюнъ, отколкото да се дава насърчение на нашата мѣстна индустрия. По-напрѣдъ ние не вземахме отъ странство необработенъ тютюнъ, защото си садѣхме най-добъръ тютюнъ тукъ, като даже и икарвахме на вънъ, а сега трѣбва да признаемъ, че по-добриятъ тютюнъ се докарва отъ странство и нашата индустрия почти заустява, като остава въ ржцѣтъ на нѣкои и други облагодѣтелствувани лица. Та казвамъ, съ тоя чл. 31-й, намѣсто да даде просторъ на нашитѣ земледѣлци тютюнджии да приготвятъ окончателно своя тютюнъ

и да го продаждат, когато напълно изсъхне, и да не може да измъни своята възраст, ние ги ограничаваме и имъ спадане 10%. Желателно е да се провери това обстоятелство и ще видите, че суровият тютюн, който нарочно се мъри отъ агентитъ по-рано да може по-късно да спадне, този тютюнъ съ течение на времето и по качество, и по тежестъ се измънява и дава съвършено обратни резултати отъ тия, които гони законодателят. Това сж технически условия, които могатъ само специалисти да опредѣлятъ и да кажатъ, да ли извъстенъ процентъ е достатъченъ за извъстно време за изсъхване на тютюня.

Но, по-нататък, вземѣте и измънението, което се прави въ чл. 50-й, което сега дава по-голямъ просторъ на частнитъ лица да се шпиониратъ единъ други. Най-главното зло е това, гдѣто се дава възнаграждение на тия, които уловятъ нѣкой контрабандистъ. Съ това се дава насърчение да се прѣдаватъ хората на шпионство. Това не трѣбва да се допуска; това е грѣхъ. Ние имаме специални органи и тѣ, споредъ заплатата, която получаватъ, трѣбва да се грижатъ и изпълняватъ длъжноститъ си и не трѣбва по край заплатата да търсятъ и друго възнаграждение, което ги кара да намиратъ прѣстѣпления тамъ, гдѣто не съществуватъ и така да оголватъ населението. Азъ съмъ ималъ случай и знамъ — това се е доказало прѣдъ съдилищата — че е имало такива случаи: единъ акцизенъ надзорителъ се явява като търговецъ въ една кръчма, послѣ затваря вратата и по единъ най-безобразенъ начинъ се впуска да обискара и да види, дали нѣма тютюнъ контрабанда; тѣ съставятъ само актове, отъ които иматъ отъ всѣка кръчма по двѣстѣ-триста и 500 л. приходъ. Доказано е прѣдъ съдилищата, че злонамерени личности, подъ булото на чиновничеството, сж правили най-голямъ беззакония. Доказало се е, че тѣ сж пуцали контрабанда тютюнъ и отъ тора сж съчинявали прѣстѣпления за нарушения на Закона за тютюня и сж вадили полза. Намѣсто да се ограничатъ тия беззакония на чиновницитъ, нашето министерство иде сега още повече да осигури тѣхната плячка — така ще я нарѣкж — съ измънението, което се прѣдлага за чл. 50-й. Това не е право, особено когато имаме чл. 13-й отъ Конституцията, въ който е казано, че съдебната властъ, въ всичката нейна ширина, принадлежи на съдебнитъ мѣста и лица. Въпреки това, обаче у насъ се прави изключение за фискалитъ закони. Защото тукъ се дава просторъ на частнитъ лица да злоупотрѣбаватъ само за своя полза, като издаватъ постановления, които въ същностъ сж присѣди като отъ църва инстанция, защото въ такъвъ случай тѣ сж като съдебни органи. По-напрѣдъ пъкъ бѣше една аномалностъ, гдѣто се възлагаше на административната властъ тази работа, но тогава поне бѣхж окръжнитъ управители, които поне не бѣхж лично заинтересувани. Но прѣдставѣте си сега, че една акцизна властъ, която дѣли плячката, ще издаде постановление за глобяване на хората! Това, споредъ мене, е равносилно да отидешъ да те прѣсѣди този, който има да взима отъ тебе или разбойникътъ, който те е ограбилъ. Такова правосѣдие не разбирамъ и не знамъ, дали ще има нѣкой, който да го поддържа. Ако искате да направите нѣщо добро, дайте туй

поне на лица незаинтересувани, да бжджт по обективни, а не на заинтересувани хора. Недѣйте дава тѣзи нѣща на лица, които сами констатирайтъ нарушенията на закона, които сами свидѣтелствуватъ и сж сами, които залавятъ нарушителитъ на закона, сами прѣдставятъ доказателства, сами прѣсѣждатъ; защото това е равносилно да имъ дадемъ едно обоюдоостро орѣжие, както казватъ руситъ, противъ населението. И азъ съмъ да кажж, че благодарение на това широко право, което се дава на тия финансови чиновници, населението е оголѣло съвършено; продава му се всичко: продава му се добитѣктъ, продава му се къщата, продаватъ му се нивитъ и нищо не е останало около него, освѣнъ една просияшка торба, съ която е и трѣгнало вече.

Вънъ отъ това, съ този законъ съвършено се убива нашето скотовѣдство. Вие знаете, че ние пѣмаме нито достатъчно ветеринарни лѣкари, нито достатъчно ветеринарни фелдшери. Нашитъ земледѣлци-скотовѣдци цѣржатъ примитивно своя добитѣктъ. Вие знаете, че нашиятъ скотъ страда най-вече отъ шарка, отъ краста, отъ шапъ и единствениятъ лѣкъ противъ тѣзи болести е тютюнътъ и махорката. Споредъ измънението на чл. 70-й, въ буквална смисълъ и другитъ постановления на закона, съвършено се отнима това сръдство отъ селянитъ да лѣкуватъ своя добитѣктъ. За да може единъ селянинъ да добие тютюнъ за да лѣчи добитѣкка си, трѣбва да отиде при акцизното управление. Прѣдставѣте си, че управлението се намира на 70—80 километра далечъ и този селянинъ, който ще има нужда, трѣбва да отиде толкова далечъ да му дажджъ 2—3 стрѣка тютюнъ. Освѣнъ това, една частъ отъ тоя тютюнъ напрѣска съ газъ, а другата зачува за другъ случай и така се създава възможностъ да го заловятъ утрѣ, че има тютюнъ контрабанда и да го глобятъ. Това е вѣрно и азъ имамъ документи да го докажж. (Никола Йонковъ-Владикинъ: Това е партизанско!) Не е партизанско. Азъ съмъ билъ съдия и знамъ, установено е съ документи. Значи, намѣсто да помогнемъ на населението, ние съ това още му забраняваме лѣкътъ, съ който може да се исцѣри най-сѣсипителната болестъ по добитѣкка, а скотовѣдството е единъ отъ главнитъ помощници на земледѣлцитъ. Затова, азъ казвамъ, че намѣсто чл. 70-й да се измъни въ такава смисълъ, да дадемъ възможностъ на селянитъ да лѣкуватъ добитѣкка си, ние съвършено го ограничаваме. Това отъ една страна, а отъ друга страна съ този законъ се развива шпионството. Затова, азъ мислж, че това измънение на закона ще трѣбва да се отхвърли съвършено, като се застави г. министърътъ да внесе единъ цѣлъ законъ, съ който да се уреди този въпросъ. Нека да каже г. министърътъ, не се ли измънява често Законътъ за горитъ и Законътъ за тютюня? Доста вече сж тия измънения. Ние виждаме отъ освобождението на България измънения подиръ измънения и азъ не знамъ, дали самъ г. министърътъ знае всичкитъ тѣзи измънения. Азъ ви увѣрявамъ, че двѣ трети отъ съдинитъ въ всичкитъ наши съдилища не знажтъ всичкитъ тия измънения, и влѣдствие на туй, когато дойде случай да приспособятъ закона, търсятъ по архивата, кое измънение на закона е въ сила, което трѣбва

да се приложи въ даденъ случай, и като не могатъ да го намѣржтъ, оставятъ на страна и рѣшаватъ въпросътъ както го прѣдставя акцизниятъ надзирателъ, който има всичкиятъ интересъ да истѣкне работата тѣй, за да вземе половината отъ възнаграждението. Такава една аномалностъ не знаж дали ще може да се приеме. Та прѣди всичко, апелирамъ къмъ васъ, за да защитите това бѣдно население, да му дадете работа, а не да се гони. Ималъ съмъ случай да виджъ, какъ селянитѣ ги взиматъ отъ оранъ отъ нивитѣ, за да имъ съставляватъ актове; ималъ съмъ случай да виджъ, какъ туржтъ въ джеба на селянина пакетче тютюня, съставляватъ актъ и му продаватъ кжщата. Та казвамъ, за да осигурите поне дохода на земледѣлцитѣ, за да могатъ да поддържатъ тая държава, азъ апелирамъ къмъ васъ да отхвърлите тоя законопроектъ и още сега да прѣпоръчаме на г. министра да внесе единъ законъ, който да облекчи населението, а не да го съсипе.

Константинъ Липовански: Г-да народни прѣдставители! Нуждата отъ фискални закони е толкова ясна за всяка държава, щото менѣ ми се струва, че съвсѣмъ излишно бѣше да се расправя отъ г. Иванова, че тѣ сж ония, които ограбватъ и съсипватъ населението. Едно отъ двѣтѣ: или трѣбва да се отрвемъ отъ тия фискални закони и въ замѣна на тѣхъ да увеличимъ прѣмитѣ данъци, или трѣбва да имаме фискални закони. Всички държави сж признали, че намѣсто да има увеличение на прѣмитѣ данъци, по-добрѣ е да се създаватъ косвени данъци, отъ тия, които не сж чувствителни за общото население и чрѣзъ тѣхъ да се спадне това, което се взима отъ всѣки данѣкоплатецъ. Та казвамъ, че фискалнитѣ закони сж една нужда за държавата, и не ще съмнѣние, че тѣ се създаватъ за да удовлетворяватъ такива нужди, които, ако бихъ се удовлетворявали съ прѣмитѣ данъци, ще бжде по-обременително за населението. Такъвъ е и фискалниятъ Законъ за тютюня. Че има нужда за създаването на тоя законъ, това никой не може да отрече; че дѣйствующиятъ Законъ за тютюня отъ неговото създаване досега е прѣтърпѣлъ много измѣнения, това, така сжщо, не може да се оспори. И менѣ ми се струва, че причинитѣ за да се създаватъ толкова много измѣнения и толкова много допълнения на единъ законъ не е друга никоя, освѣнъ тая, че законитѣ у насъ се създаватъ бързо, безъ да бжджтъ строго обмислени. Ако Законътъ за тютюня, който се създаде въ 1891 год., бѣше повече обмисленъ, ако бѣхъ оставени въ сила нѣкои положения тогава и да се слѣдѣше точно за неговото прилагане, не ще съмнѣние, че щѣше да излѣзе единъ законъ за тютюня по-правилень и по-ясень. Сжщото, г-да народни прѣдставители, би станало и сега. Ако дѣйствително въ 1891 год. е създаденъ единъ законъ и сега въ 1899 год. създаваме новъ законъ за тютюня така бързо, и той ще бжде такава недоносче, както законътъ отъ 1891 год. По-добрѣ е, споредъ мене, да се измѣняватъ постепенно-постепенно тия работи отъ създадения така законъ, които се виждатъ неприложими и непрактични, и впоследствие, когато цѣлиятъ законъ всецѣло се обмисли и прѣцѣни какъ стои въ практиката, тогава да се създаде

по-пълень законъ. Ето защо, азъ намирамъ, че по-добрѣ е засега при това кжсо врѣме, което имаме, да прибѣгваме къмъ частични измѣнения на закона, отколкото къмъ създаването на новъ законъ и слѣдъ година да го допълняваме съ нови допълнения или измѣнения. Та казвамъ, законътъ за тютюня, дѣйствително, азъ самичкъкъ намирамъ, че не е толкова ясенъ, пълень и всеобемляющъ тая материя, която той иска да урегулира; но понеже още не е изучена цѣлата материя, менѣ ми се струва, че поне тия измѣнения и допълнения трѣбва да се приемжтъ сега, които се правжтъ съ внесения отъ г. министра законопроектъ, който е сега на разглеждане.

Въ тоя, г-да народни прѣдставители, законопроектъ азъ забѣлѣжвамъ прокаранъ единъ принципъ, който е прокаранъ почти или се мжжтъ да го прокаратъ въ всички фискални закони, именно правителството да дава награди на тия лица, които откржжтъ, които уловжтъ нарушителитѣ на тия закони. Азъ мислж, че ще се съгласите съ мнѣнието на г. Иванова, че дѣйствително даването награди за улавяне нарушителитѣ на фискалнитѣ закони не постига тая цѣль, която се гони отъ страна на законодателя. Истина е, че съ даването на наградитѣ се улавятъ нѣкои нарушения, но сжщо така е истина, че съ даването на тия награди се създаватъ искусствени закононарушения. Ще ви прѣдставж единъ примѣръ. Въ 1891 год., когато излѣзе Законътъ за тютюня, въ тоя законъ, въ чл. 50-й ми се струва, се прѣдвиждахъ такива награди. Намѣрихъ се хора, които разгърнахъ старитѣ тефтери, табачния уставъ, и потърсихъ смѣтка за тютюня отъ 1880 год., — тютюни, които бѣхъ изгорени, които бѣхъ унищожени прѣзъ врѣме на сърбско-българската война. И благодарение само на това, че се даваше награда, съставлявахъ се хиляди актове и хиляди хора се осжждахъ. Хората, които ходѣхъ отъ кжща на кжща да търсжтъ нарушителитѣ, тия хора отъ едни просяци — да не кажж голѣма дума — сега сж хора съ по 20—40.000 л. капиталъ. И за смѣтка на кого, г-да прѣдставители? Менѣ ми се струва, че за смѣтка на държавата, защото отъ кого взима държавата тия глоби? Взима ги отъ данѣкоплатеца и не ще съмнѣние, че ако се взима отъ него, заедно съ него оголва се и тоя, който му гарантира прѣдъ разни кредитни учреждения. Та казвамъ азъ, че даването награди, вмѣсто да постигне цѣльтъ, ми се струва, че отива тъкмо на противоположни резултати. Защо напр. да може единъ чиновникъ, единъ бирникъ, единъ стражаръ, или другъ човѣкъ въобще да изпълнява своитѣ длѣжности безъ никакво възнаграждение, а пѣкъ акцизниятъ агентъ да не бжде заставень съ законъ да изпълнява длѣжността си, да улови тия, които извършватъ нарушения на закона? Да допуснемъ, че ще има уквивания; но не ще съмнѣние, че тия уквивания постепенно съ бдителността на тия агенти ще исчезнжтъ. Имаме доста ученъ свѣтъ, имаме доста подготвени хора за чиновници, които търсжтъ да добижтъ назначение и които да трепержтъ на службата отъ страхъ да не бжджтъ уволнени. Такива именно хора ще улавятъ нарушителитѣ. По такъвъ начинъ ще се избѣгнжтъ всички грозни послѣдствия, за които г. Ивановъ —

макаръ че си нѣма хасъ толкова да плаче — така жестоко оплака населението. Та съ това само казвамъ, като махнемъ този принципъ, който е постановенъ въ всички наши фискални закони, менъ ми се струва, че ще се избѣгнатъ всички нѣща, които служатъ за оголване на това население.

Това, г-да народни прѣдставители, бѣше прокарано още въ първия законъ — чл. 50-й отъ стария Законъ за тютюня. Сега, г. Министърътъ на Финанситѣ иска още повече да разшири правата на тия, които откриватъ нарушенията на закона. Той отива дотамъ и казва, че не само отъ това, което постѣпи въ държавното съкровище, но даже и отъ това, което по едни или по други причини не е постѣпило въ държавната хазна, като напр. уловенъ нѣкой, но избѣгналъ или по разни причини, като по давностъ или друго, не е могло да се вземе глобата, и за него трѣбва да се плаща. Ето защо, казвамъ, ако по-напрѣдъ имаше прѣвдвидено да се плаща половината отъ това, което постѣпва въ държавното съкровище, сега се распирива още повече това право на тия, които уловятъ нарушителитѣ. Това е, г-да прѣдставители, относително принципа, който е прокаранъ въ закона за даване възнаграждение на този, който открие нарушението.

Второ едно нѣщо, което забѣлѣзвамъ, че е прокарано въ този законъ, е слѣдующето. Ако се погледне на тарифата, приложена при законопроекта, вижда се, че по видимому нищо не става по-тежко за населението, защото продажната цѣна за петото и четвъртото качество си остава същата, каквато бѣше и по-напрѣдъ, именно 30 и 20 ст. Но това не е така, защото пакъ е увеличено бандеролното право. Може да ми се каже, че бандеролното право не тежи върху населението, а тежи само върху фабрикантитѣ; но позволѣте ми да кажъ, че това не е вѣрно, защото увеличението на бандеролното право тежи не върху фабриканта, а върху производителя, понеже, ако бандеролното право тежи върху фабриканта, той ще си направи смѣтка по каква цѣна ще трѣбва да купува тютюня отъ тютюнопроизводителя и ще плаща по-евтина цѣна. Ето защо, казвамъ, че увеличението на бандеролното право остава пакъ въ тежестъ на тютюнопроизводителитѣ, на населението. Това увеличение на бандеролното право азъ бихъ желалъ де не става и моля г. Министра на Финанситѣ да се съгласи да се измѣни законопроектътъ, щото бандеролната такса да си остане същата, каквато си бѣше и по-напрѣдъ, ако не може да се намали.

Ще кажъ нѣколко думи и за подеждността на дѣлата, които се завеждатъ за фискални нарушения. Споредъ чл. 80-й и измѣненіята му, подеждността на тия дѣла е въ окръжното сѣдилище, тамъ, гдѣто има сѣдалището си акцизниятъ надзирателъ. Напр., въ Враца, да рѣчемъ, има акцизно управление, а въ Ломското окръжие е извършено нарушението по Закона за тютюня; гдѣто ще се каже, Ломскиятъ жителъ ще трѣбва да отива чакъ въ Враца да се сѣди и да подава своята въззивна жалба. Азъ ми се струва, че това не е добро, не е въ полза на населението, защото ще трѣбва да пробива пѣтица и друмица, за да отива да се сѣди. Нищо не би било за хазната, ако това

бѣде по общата подеждность, именно по мѣстожителството на обвиняемия или по мѣстоизвършването на нарушението. Ако нарушението е станало въ Ломъ, защо да се не сѣди тамъ? Защото, ако се сѣди въ Ломъ, окръжниятъ управителъ ще опълноможи секретаря на околийския началникъ, или помощника на финансовия агентъ или въобще лице отъ финансовото отдѣление, или отъ административната властъ, да защитява интереситѣ на фиска по това дѣло и нѣма да се принуждава населението да отива по 80—90 километра пѣтъ; а по нѣкой пѣтъ като отиватъ и по дваматрима свидѣтели, прѣсмѣтните какви загуби се нанасятъ на населението!

Тия сж малкитѣ бѣлѣжки, които азъ правя по законопроекта който се прѣдлага, и азъ вѣрвамъ, че тия бѣлѣжки сж доста умѣстни и че г. министърътъ нѣма да има нищо противъ тѣхъ; затова, моля, да се иматъ прѣдъ видъ отъ комисията. Казвамъ, че по този законопроектъ азъ нѣмамъ нищо противъ приемането му по принципъ и ще моля да се испрати въ комисията, като се взематъ въ внимание тия мои бѣлѣжки.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да прѣдставители! Всички съ право бихте очаквали, щото Министерството на Финанситѣ да прѣдстави сега поне Законъ за тютюня всецѣло, както казахъ нѣкои отъ г. г. прѣдговорившитѣ, и когато ни се прѣдстави единъ такъвъ законъ исцѣло, ние би трѣбвало да искажемъ своитѣ убѣждения върху това, каква полза принасятъ за богатствата на страната тия фискални закони. Но тъй каго намъ се прѣдстави едно измѣнение на Закона за тютюня — за голѣмъ късметъ, че не е „измѣнение за измѣнение на допълнението“ — то азъ се ползувамъ отъ случая да забѣлѣжъ нѣщо, относително влиянието, което упражняватъ косвенитѣ данъци за богатството на една страна.

Г-нъ Липовански ни каза една теория, която не знамъ отъ кѣдѣ я вади, какво, че на всекъдѣ и всички сж убѣдени, че фискалнитѣ закони сж прѣдпочтителни. Азъ разбирамъ, че съ това той иска да каже, че косвенитѣ данъци сж по-полезни за благосъстоянието на държавата. (Константинъ Липовански: За приходния бюджетъ на държавата!) Ако говорите за бюджета на държавата, то е другъ въпросъ! (Никола Хр. Габровски: Но не и за бюджета на народа!) Въпросътъ е тукъ: дали една данъчна система по начина, по който се расхвърля, може да се отрази съ добро влияние върху производството на самата страна, върху увеличението на богатството ѝ. Защото една калпава данъчна система може да убие значително производството на една страна и, слѣдователно, да намали нейнитѣ богатства.

Всичкитѣ най-нови икономисти сега сж на мнѣние, че именно косвенитѣ данъци сж, които убиватъ производството. Не е тукъ мѣстото да се разказва историята на това, но азъ съмъ длъженъ да забѣлѣжъ, па и г. министърътъ е длъженъ да го знае повече отъ мене, че той трѣбва да се старае да измѣни косвенитѣ данъци. Не ще съмнѣние, че когато се налага единъ данъкъ, именно отъ косвенитѣ данъци: мито, акцизъ, октроа или други берии въ границитѣ на околитѣ или селата може да има тройка цѣль:

или да запази една стока съвършено да не влиза въ държавата, или пъкъ да поощри производството на нѣкои прѣдмети, или же да извлѣче фискални срѣдства. Не ще съмнѣние, че всичкитѣ тия системи ще помогнатъ на финансовитѣ нужди на държавата. Трѣбва да съзнаемъ всички това, но важното е да се внимава, че като събираме тия данѣци отъ хората, дали ние не прѣчимъ на развитието на тѣхната търговия, на тѣхнитѣ занятия, въобще на тѣхния поминѣкъ? Азъ съмъ твърдо убѣденъ, че косвенитѣ данѣци сж именно, които убиватъ производството и намаляватъ богатствата на една страна. Това ни го показва най-вѣрно статистиката. Има статистика водена както за отдѣлни държави, тѣй и въкупомъ за нѣколко държави. Водена е статистика за Италия напримѣръ. Дотогава, докогато въ Италия имаше единъ трактатъ, конвенция между Франция и Италия за събиране по-малки мита и стокитѣ можехъ свободно да минаватъ отъ едната въ другата страна, доотогава богатствата въ Италия се увеличавахъ; щомъ като се объяви онази икономическа война между Италия и Франция и се наложихъ голѣми мита, за да не могатъ свободно да минаватъ стокитѣ отъ едната страна въ другата и обратно, тогава и статистиката показва, че богатствата на Италия сж се много намалили. Мнозина могатъ да кажатъ, че, може би, това е било въ единъ периодъ, когато въобще е имало добро производство, че търговията и индустрията сж вървѣли напредъ, но тукъ — икономиститѣ казватъ — тъкмо противното се забѣлѣзва: именно, че когато имаше най-голѣмо производство, Италия намаляваше своитѣ богатства. Това е заключението, което се вади отъ статистиката. Има такива феномени, които не могатъ да се обяснятъ нагледъ, защо ставатъ тѣй, но всеизвѣстно е и се вижда, че туй става и понеже туй става тѣй, то излиза, че тамъ, гдѣто има наложени повече косвени данѣци, тамъ богатствата намаляватъ. Ето защо, азъ правѣхъ тая бѣлѣжка на г. министра, па и кое да е друго правителство въ България, да се постараетъ да има по-малко косвени данѣци. Азъ не знамъ, но мнозина казватъ, че бившиятъ нашъ финансовъ министръ, уважаемиятъ г. Гешовъ, е билъ добъръ финансистъ; но той е, който въведе тая система: той се стараете да намали прѣмитѣ данѣци и да увеличи косвенитѣ. Менѣ ми се струва, че той това правѣше съ други цѣли, отъ по други съображения, а не отъ неразбиране, а именно: понеже косвенитѣ данѣци не се забѣлѣзватъ когато излизатъ отъ джоба на данѣкоплатеца, той по-малко роптание има въ първо врѣме, защото това се чувствува по-късно. Ето защо, единъ министръ би прѣдпочиталъ да наложи косвени данѣци, отколкото прѣми, защото прѣмитѣ се виждатъ нагледно, а когато се дава този косвенъ данѣкъ чрѣзъ купуване на прѣдмети той не се вижда. Когато се намали десетѣкътъ — защото знаете всички, че десетѣкътъ значително се намали отъ г. Гешова — всички селяни бѣхъ благодарни, но тѣ не виждахъ, че когато отивахъ на пазаръ да си купя газъ, желѣзо и други работи, които имъ сж потребни, тѣ не можехъ да забѣлѣжамъ, че плащатъ тройно повече данѣкъ. (Прѣдсѣдателското мѣсто заема подпрѣдсѣдателятъ Д-ръ Сава Иванчовъ.) Подскажването на стокитѣ

произлиза отъ увеличаването на митата, октроата и пр., а заедно съ това, понеже цѣната на стокитѣ нараства, нараства и цѣната на нѣщата, които сж отъ първа необходимостъ; би трѣбвало, за да се дойде до една равномерностъ, да нараснатъ и цѣнитѣ на всички други стоки, които се произвеждатъ въ страната, да нараснатъ тѣй сжко и надницитѣ на работницитѣ, цѣнитѣ на житата, на кукуруза и въобще на всичко; но това не стана тѣй. Може да стане слѣдъ врѣме едно нарасване, но то не ще бѣде въ първата, втората или третата година, а, може би, едвамъ слѣдъ десетѣки години; тѣй щото, населението, което плаща тия данѣци, губи отъ своето производство, понеже то не заскѣпнява съразмѣрно съ производствата, които дохождатъ отъвън и върху които е наложенъ акцизъ и други такива данѣци. Менѣ ми се струва, не ще голѣмо знание да се разбере това и г. Министрътъ на Финанситѣ, че, ако дѣйствително има желание да направи нѣкакво улеснение въ данѣчната система у насъ, би трѣбвало да се яви съ единъ законъ за тютюнитѣ, защото не можемъ да не признаемъ, че тютюнътъ, макаръ че нагледъ е нищо, той е единъ важенъ продуктъ, отъ който никой не се лишава, защото, ако поискате да лишите нѣкого да не пуши тютюнъ, то е равносилно да го осждите на едно най-тежко наказание, освѣнъ смъртъ; и понеже е такава необходимостъ, то за него трѣбва да се обмисли по-хубаво. Ето защо, казвамъ, че г. Финансовиятъ Министръ трѣбваше да излѣзе съ единъ по-обстоятелственъ законъ, въ който да личи намалението на бандеролитѣ, да личи желанието да се направи тютюнътъ по-евтинъ и достѣпенъ за всички гърла. Ако вие мислите, че съ законъ ще може да се запрѣти употреблението на тютюня, много се лѣжете — тамъ, гдѣто се натиска нѣщо повече, то избухва още повече. Ако направите това, нѣма освѣнъ да карате хората да го пушатъ съ още по-голѣмъ ищахъ, да търсятъ случай да го контрабандиратъ и да пушатъ нерѣзанъ въ фабрицитѣ. Хазната нѣма да пострада нищо, ако вие пригответе единъ таквъ либераленъ законъ, щото да оградите интереситѣ и на самитѣ производители на тютюня, и на самитѣ фабриканти, а най-важното интереситѣ на потребителитѣ; увѣрявамъ ви, че въ хазната ще се събератъ повече пари, отколкото ще се събератъ съ единъ законъ, който товари тютюня съ по-голѣмъ бандеролъ. За да съберете напримѣръ 100.000 л. — турямъ една цифра — вие плащате 50.000 л. на акцизни и не знамъ какви агенти, които ходятъ като пѣдари да вардятъ да не би нѣкой да пуши контрабанденъ тютюнъ, да бъркатъ въ кесиятъ на данѣкоплатеца, да се учятъ да шпионствуватъ, даватъ имъ награди и когато единъ актъ е съставенъ за тютюнъ, позволѣте ми да ви кажъ, че много е трудно да се оправдае човѣкъ: колкото актоветѣ за горитѣ биватъ отхвърляни отъ сѣдилищата, толкова, напротивъ, актоветѣ за тютюня биватъ уважавани и никой не може да се откопче отъ сѣдилищата. Законътъ е тѣй направенъ, щото по никой начинъ не може да се оправдае обвиняемиятъ. Намиратъ въ кесията на нѣкого тютюнъ, който се е вардилъ дълго врѣме и изгубилъ своя видъ, и изводнажъ му съставляватъ актъ, че

той е рѣзанъ вѣнъ отъ фабриката. И съ какво подкрѣпаватъ това? Актътъ пише, че е намѣренъ два или петъ грама тютюнъ — и се налага глоба отъ 100 л. Послѣ дохожда човѣкътъ да му апелирашъ постановлението прѣдъ Министра на Финанситѣ; а какво да пишешъ на министра, когато актътъ твърди, че тоя тютюнъ не е рѣзанъ въ фабрика? И какъ ще се оправдаешъ, когато въ закона е казано, че актоветѣ сж неоспорими? Министерството утвърждава постановлението — по-нататѣкъ идѣте по адвокати и сждилища, ако нѣмате работа. Ето защо, казвамъ, длѣжностъ е на г. министра, вмѣсто да се явява съ такива измѣнения и допѣлнения, защото е много смѣшно да имаме единъ законъ отъ десетъ години и въ него да има десетъ измѣнения, да се явише съ цѣлъ пѣленъ законъ. Какво ни казватъ мотивитѣ? Да може да се улесни нѣкакъ наказванието на прѣстѣпниците. Единъ Финансовъ Министъръ, който мисли за прѣуспѣването на своята страна, а не само за да прибира повече пари въ ковчега, е обязанъ да мисли много по-широко: той е обязанъ да мисли за поминѣка на тази страна, за нейнитѣ производства, за нарастването на нейнитѣ богатства, за увеличение благосъстоянието на жителитѣ, които плащатъ данѣцитѣ, а той дохожда тукъ съ едно измѣнение, съ което казва, че щѣлъ да улесни фискътъ и пр. Това е смѣшно, ако не и нѣщо повече. Чувствувамъ се безсиленъ, на смѣтамъ и самото Народно Събрание безсилно, защото болшинството е рѣшило: каквато мѣрка да се прѣдстави отъ министерството да я счита за неизбѣжна, (Протестации отъ дѣсницата.) за цѣлесобразна и най-добра и да я приеме. Даже се случва, че нѣкой отъ прѣдставителитѣ на дѣсницата каже, че не е добра, но министърътъ казва, че не може да управлява иначе. (Нѣкой отъ дѣсницата: Кой е той?) И азъ казвамъ; да, на финансовия столъ стои единъ уменъ човѣкъ и трѣбва да го вѣрвате; но въ оппозицията има хора, които не обичатъ да вѣрватъ тия работи, които искатъ съзнателно да покажѣтъ лошитѣ страни по нѣма кой да ги послуша, защото това излиза отъ страна на оппозицията. Ето защо, казвамъ, че Събранието се явява безсилно и като вѣрвамъ, че това измѣнение ще се приеме, азъ съмъ принуденъ да се ограничѣ върху нѣкои бѣлѣжки, които ще моля да се приемѣтъ и да се направѣтъ нѣкои малки измѣнения.

Константинъ Досевъ: Какво говорите, г-нъ Таслаковъ? Ако смѣтате, че болшинството ще гласува каквото прѣдстави министърътъ, кого молите тогазъ?

Цвѣтко В. Таслаковъ: Въ всѣки случай, г. Досева не моля, защото той е прѣкаленъ партизанинъ.

Константинъ Досевъ: Само единъ дуракъ като тебе, може да говори така!

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Досевъ! Моля, недѣйте прѣсича оратора!

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-нъ Министърътъ на Финанситѣ ни внася една тарифа, въ която е промѣнилъ качествата на тютюня, като ги е направилъ отъ петъ, на три качества. Справедливо забѣлѣжи г. Липовански, че повидимому излиза тѣй, всѣки може да помисли, че данѣкътъ върху тютюня се намалява; но не е съвсѣмъ тѣй. Качествата на

тютюня се сгруппирватъ въ три, но бандеролното право, освѣнъ че не се намалява въ нищо, а се покачва. Азъ казвамъ на г. министра и той нека помни това, че ако на тютюня или на другъ нѣкой потрѣбителенъ прѣдметъ се наложи по-малко данѣкъ, той ще се употрѣби пакъ въ сжщото количество отъ потрѣбителитѣ; когато цѣната е пониска, всѣки ще иде да си купи единъ пакетъ тютюнъ, отколкото да търси контрабанда тютюнъ, и тогава въ хазната ще постѣпнѣтъ повече пари. Азъ съмъ на мнѣние, че ако направимъ поне послѣднитѣ качества на всичкитѣ видове тютюни, било папириси, било тютюнъ за пушене, поевтини и ако направимъ третото качество или третото и четвъртото, да дойде така, щото единъ селянинъ да може да купи 25 грама тютюнъ за 10 ст., бждете ситурни, г-не министри — къмъ Васъ се обръщамъ — Вие ще имате въ хазната повече пари, постѣпили отъ бандеролно право. Помнѣте добръ това. Вие ще видите, че това е тѣй. (Никола Йонковъ-Владикинъ: Ами ако не излѣзе това така, какво ще стане?) Българскиятъ народъ е брашнаръ човалъ — ще намѣри отгдѣ.

Ето защо, азъ прѣдлагамъ: на първото качество тютюнъ за пушене, на 25 грама да се тури бандеролъ само 20 ст., и съразмѣрно съ това, да се опрѣдѣли и продажната цѣна; на второто качество да се опрѣдѣли само 10 ст., и съобразно съ това да се опрѣдѣли и продажната цѣна, и на 25 грама отъ третото качество да се тури бандеролъ 5 ст. и продажната цѣна да не бжде никога повече отъ 10 ст. Само тогава вие ще накарате този одръпанъ сиромашъ, на когото рѣцѣтъ и краката сж изгорѣли отъ пѣсѣка, отъ калѣта и отъ държането на мотиката и ралото всѣки денъ, да има възможностъ да си купи за 10 ст. тютюнъ, а не да се труди да краде и, когато го уловѣтъ, да бжде разсипанъ. Вземѣте статистиката и вижте, колко хора сж глобени. Всѣки денъ актове се съставятъ, харчѣтъ се толкова много пари да се ловѣтъ крадѣцитѣ, съставятъ се съ хиляди актове, за да се пълнѣтъ кеситѣ на акцизнитѣ агенти и на адвокатитѣ. По-малко чиновници ще има: намѣсто да имате трима агенти по акциза, ще имате единъ. Тогава ще имате и една икономия и ще отървете населението отъ тази омраза къмъ хазната. Какъ мислите вие, г-да прѣдставители, единъ честенъ човѣкъ, единъ работникъ, който сутринъ става да отива въ църква и си туря табакерата въ пояса, единъ одръпанъ стражаръ му бѣрка въ пояса, да му вземе кутията. (Единъ прѣдставителъ отъ дѣсницата: Народияцитѣ вършежъ това!) Вашитѣ чиновници не сж по-добри отъ народияшкитѣ! Вие учите хората на това, като сте поставили въ закона награда за тия, които ловѣтъ прѣстѣпниците. Отгдѣ на кждѣ вие вѣрвате, че сж толкова честни тия хора, за да не злоупотрѣбѣтъ, да не набѣдѣтъ нѣкои хора? Какъ можете да кажете, че въ тия хора има много повече съвѣсть, отколкото въ всички други? Какъ ще докажете, че въ тѣхъ има много по-голямъ съвѣсть, когато се назначаватъ за такива най-неподготвени хора, негодни за никаква друга работа? То е главниятъ порокъ за разваляне правитѣ на единъ народъ! Ние съ този законъ учимъ хората да ставатъ шпиони. Ние

караме хората да не изпълняват длъжността си. Защото акцизните надзиратели и всичките акцизни чиновници, като знайтъ, че има тукъ награда, и още повече сега, като имъ се намаляват заплатитъ и имъ се правятъ одръжки, ще се трудятъ още повече по какъвъ да е начинъ да намърятъ да уловятъ нѣкои прѣстѣпници, право или криво, да ги глобятъ, за да дръпнатъ нѣщо. Азъ познавамъ по нашеско кантониери по пктищата, които не се занимаватъ съ пктищата, а търсятъ у селянитъ тютюнъ за келениръ. Даже единъ уменъ управителъ бѣше забѣлѣжилъ на такива. Единъ кантониеръ бѣше казалъ на управителя: „азъ съмъ длъженъ да търся“. Тогава управителътъ му казва: „да задѣлимъ и владиката да трѣгне и той да търси на хората тютюнъ“. Ето докладъ може да се дойде съ такъвъ законъ! Прочее, настоявамъ, понеже се внася тукъ такова прѣдложение, да се приеме тарифата, както азъ прѣдложихъ, и да се исхвърли всѣкаква награда за ловене на прѣстѣпниците.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Едно обяснение. Слѣдъ г. Липовански прѣвъ азъ поискахъ думата. Че това е вѣрно, че дѣйствително вторъ съмъ искалъ думата, моля г. прѣдсѣдателствующиятъ да попита и г. Калъпова тукъ, да каже. И понеже не съмъ записанъ, азъ протестирамъ! Трети пътъ вече става това! Азъ искамъ думата втори пътъ и моля да ми се даде! Моля, да консултира почитаемото Народно Сѣбрание, ще ли ми се даде думата или не. (Гласове: Ако е искалъ думата, да му се даде!)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Азъ намѣрихъ списъка готовъ и Ви видѣхъ записанъ!

Василъ Кънчовъ: Да се оставятъ всички да говорятъ.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Който иска думата, трѣбва да му се даде!

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля г-на Дочева да . . . (Шумъ.)

Христо Конкилевъ: Съ Васъ сега се случва това, г-нъ Дочевъ, а съ насъ винаги се случва!

Д-ръ Василъ Дочевъ: Когато нѣкой поиска думата, обръща се винаги къмъ лѣвицата!

Христо Конкилевъ: Вие прѣкратявате дебатитъ!

Д-ръ Василъ Дочевъ: Азъ засѣдавамъ въ двѣ сесии и никога не съмъ прѣдложилъ прѣкращението на дебатитъ!

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Страти Димитровъ има думата!

Страти Димитровъ: Г-да прѣдставители! Изобщо казвамъ, азъ нѣмамъ нищо противъ внесенія законопроектъ за измѣнение и допълнение Закона за тютюнъ, но ще обърнѣ вниманието на почитаемата комисия, която ще разглежда този законопроектъ, да исхвърли прѣдвидената глоба въ чл. 50-й. Даването възнаграждение отъ глобитъ, за откриване прѣстѣпления, на чиновницитъ, както и на частни лица, е лоша практика. Ние трѣбва да знаемъ, г-да прѣдставители, че или заплата само трѣбва да даваме на акцизнитъ чиновници, или само награда. Но глобата и въ единия, и въ другия случай е лоша, защото деморализира чиновницитъ, кара ги да съставляватъ недобросѣвѣстно актове, възнаграждението ги кара да измислюватъ искусствени прѣстѣпления.

И това се доказва още отъ самото допълнение, защото тази глоба е била прѣдвидена и въ стария Законъ за тютюнъ, чл. 50-й, който сега се иска да се допълни. Въ прѣдидения законъ се казва, че искарватъ се отъ глобата станалитъ разноси и половината отъ останалата глоба се дава на откривателя. Тамъ, въ стария законъ, не бѣше прѣдвидено още, че ако крадцитъ, т. е. контрабандиститъ не се уловятъ, се плаща отъ стоката, отъ уловения тютюнъ възнаграждението. Та сега г. Министерътъ на Финанситъ, като вижда, че това има голѣмо влияние за да разшири кръга на закона, за възнаграждението още повече, за да докара още по-голѣмъ приходъ на държавата и да се оголва отъ друга страна населението, направилъ е и това. За да ви увѣрихъ, г-да прѣдставители, че това е така, както и мнозина, вѣрвамъ, сте увѣрени, че е така, азъ ще ви прѣдставя и нѣкои примѣри. Това сѣщото възнаграждение се дава и по Закона за нитиетата. Въ 1897 год. въ Бургазъ имаше единъ помощникъ акцизенъ надзирателъ, нѣкой си Генчевъ, който още е на служба. Този човѣкъ въ продължение на нѣколко мѣсеци служене въ Бургазъ надали остави човѣкъ, на когото да не състави актъ. И какво? Той явно говорѣше на фабрикантитъ, на бакалитъ, на тютюнджитъ, като казваше: „Единъ си ми купи мѣсто за къща, а ти ще ми направишъ къщата. Или ще се съгласишъ да ми дадешъ пари за мѣстото, или ако ти съставишъ актъ, ще ми купишъ и къщата“. По тия причини дойдохъ до това дередже, щото единъ денъ акцизниятъ надзирателъ позволява на единъ фабрикантинъ да си отвори фабриката, и той отива и я затвара и взематъ единъ денъ, че се сбиватъ въ канцеларията акцизниятъ надзирателъ и помощникътъ му Генчевъ. Сега, всичко това става за пари. Вие знаете, че парата е стѣлазнительно нѣщо и толкозъ повече когато тя се дава като възнаграждение. Не е била достатѣчна заплата на тѣзи чиновници, а трѣбвало да имъ се дава и възнаграждение! Така сѣщо, когато ние имаме чиновници по тѣзи служби, защо тогава да възнаграждаваме частни лица и да ставатъ и тѣ свидѣтели? Значи, имаме чиновници, които ще съставляватъ актове, купуваме имъ и свидѣтели за да подписватъ актоветъ и да дойдѣтъ утрѣ да свидѣтелствуватъ прѣдъ сѣда, за да осѣжда този или онзи. Затова именно този чл. 50-й трѣбва да се допълни въ смисълъ, че никакви глоби на откривателитъ, били тѣ чиновници, или частни лица да не се даватъ, т. е. никакво възнаграждение да не се дава.

По-нататѣкъ, въ чл. 70-й се казва, че когато се намѣри у нѣкого тютюнъ, който не е тютюнопроизводителъ, осѣжда се да заплати троенъ бандеролъ. Въ тоя членъ — макаръ че това можеше да се прибави и сетнѣ — обръщамъ вниманието на комисията, да се каже: „освѣнъ овчаритъ, говедаритъ и коняритъ“, защото съ това лишаваме скотовѣдцитъ отъ възможността да си служатъ съ практическата медицина. Колкото лѣкарства досега сѣ изнамѣрили, нѣматъ този резултатъ, който дава тютюнътъ; затова, и овчаритъ лѣкуватъ крастата съ тютюнъ. Така сѣщо и говедаритъ, и коняритъ лѣкуватъ добитѣка си съ тютюнъ. Затова именно, азъ не можъ да разберѣ, защо

да се не остава единъ овчаръ или единъ говедаръ свободенъ, когато тютюнджитѣ обержѣ тютюнитѣ си, да събере нѣколко отежелеци отъ листата или корени, съ които да лѣкува добитѣка си. Тѣй щото, чл. 70-й да се допълни съ това, а пѣкъ законопроектъ да се приеме по принципъ и да се испрати на комисията.

Иванъ Вѣлиновъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата по настоящия законопроектъ, за да потвърди нѣколко мисли, които исказахъ прѣдговорившиѣ г. г. оратори по оная врѣда, която има да постигне законътъ, вмѣсто ползата, която е прѣдполагалъ, че ще постигне авторътъ на тоя законопроектъ. И най-много ще се спрѣ върху възнагражденията, които се обѣщаватъ на откривачитѣ на контрабандата и върху сравнително скѣпното бандеролно право, което е останало въ сила и запапрѣдъ. Законътъ, може да се каже изобщо, въ едно отношение прави една крачка напредъ, и то въ отношение на намаление таксата на бандерола, съ унищожението на петтѣ качества и замѣнението имъ съ три; но прави пѣкъ една крачка назадъ съ това, гдѣто посредствомъ обѣщаване на възнаграждение отъ една страна ще посѣгне върху най-скѣпнитѣ интереси на населението, а отъ друга ще развие у чиновницитѣ най-лошитѣ качества.

Въ първото отношение, азъ бихъ билъ на мнѣние таксата за бандерола да се намали още повече. Строга цифра не бихъ могълъ да опрѣдѣлѣмъ, тѣй като нѣмамъ потребнитѣ статистически данни, освѣнъ ония, които сѣ напечатани при законопроекта, и за обяснение на които г. Министъръ на Финанситѣ не е счелъ за нужно да даде нѣкакви обяснения. Напримѣръ, какъ се обяснява, гдѣто бандеролното право дава на държавното съкровище отъ 1891—1894 год. всекога плюсъ, а отъ 1894 год. насамъ всекога минусъ? Намира ли се това въ зависимостъ отъ скѣпотията или евтинията на бандерола — това не е казано. Азъ прѣдполагамъ, че тази, ако не е главната, то поне е една отъ причинитѣ, че тогава, когато бандеролното право е било по-скѣпно, държавата е получавала по-малко приходъ отъ тютюня, и обратно, когато бандеролното право е било по-евтино, държавата е получавала повече доходъ. Това го говорѣмъ, обаче, а priori, на основание съображения непотвърдени отъ опыта и би било желателно, при отговора си, уважаемиятъ г. Министъръ на Финанситѣ да даде тѣзи обяснения въ допълнение на мотивитѣ къмъ законопроекта, и, ако моитѣ прѣдположения се окажѣтъ справедливи, нека въ комисията, къдѣто законътъ ще отиде, г. Министърътъ на Финанситѣ се съгласи да се намалѣтъ такситѣ на бандерола, за да може, отъ една страна, държавата да получи повече доходъ — понеже това е асѣ главната цѣль на прѣдставения фискаленъ законъ — и, отъ друга страна, евтинията на бандеролитѣ да направи тютюня сравнително толкова евтинъ, щото кантрабандиститѣ да нѣматъ смѣтка да правѣтъ контрабанда. Тогава всички ще пушимъ тютюнь обложенъ съ бандеролъ и всички ще плащаме данѣкъ на държавата и фискалната цѣль на закона ще бѣде по-блѣскаво постигната, отколкото чрѣзъ едно не съразмѣрно високо повишение на бандерола.

Сега, минавамъ къмъ второто съображение, а именно къмъ въпроса за възнаграждението на откривателитѣ на нарушенията на закона. Азъ съмъ на мнѣнието на всички прѣдговоривши оратори, че даването на възнаграждение на държавнитѣ чиновници за изпълнение на тѣхната длѣжностъ вѣнъ отъ онова, което имъ се плаща по бюджета, е най-напрѣдъ несправедливо и послѣ безправствено. Несправедливо е затуй, че всеки другъ държавенъ чиновникъ би ималъ право, за изпълнение на своята длѣжностъ, да иска допълнително възраждане, освѣнъ онова, което прѣдвижда бюджетътъ, а пѣкъ е безправствено затуй, защото то сочи къмъ купуване съ пари съвѣстѣта на чиновницитѣ. Много често азъ съмъ ималъ случай да видѣмъ, въ своята адвокатска практика, гдѣто доста почтени хора, които на всека друга държавна служба не сѣ си кривили съвѣстѣта и душата, но попаднатъ ли като акцизни надзиратели или като хора, които могатъ получи нѣкой зянде грошъ, ако открижѣтъ тукъ тютюнь, тамъ питие, почватъ да се съблазняватъ и да го правѣтъ „скрѣпия сердцѣ“. Единъ случай ще ви кажѣмъ. Единъ мой роднина попаднава на служба въ акцизното управление, въ Русенския окръгъ, и единъ неговъ приятель го съблазнява да направѣтъ слѣдующата история: да вземѣтъ единъ хаванъ и да го хвърлижѣтъ въ двора на единъ богатъ турчинъ, въ Тутраканъ, че послѣ да отидѣтъ заедно да заловѣтъ хавана, да съставѣтъ актъ, да се глоби богатиятъ турчинъ съ сумата 2.000 л., ако се не лѣжж, и така да вземѣтъ половината. И сиромашѣтъ мой роднина полѣзва се и направи това. Взехъ паритѣ, но слѣдъ като направихъ това злоупотрѣбление работата се откри и той сега лежи въ Русенския затворъ, осѣденъ на двѣ години и 6 мѣсеци. И този инакъ съвършено невиненъ човѣкъ, е испадналъ въ туй положение. Оказа се, че за да подхвърлижѣтъ хавана, откраднали сѣ го отъ друга къща съ взломъ. Дѣйствително, тѣ взехъ половината отъ паритѣ, но когато кражбата се откри, той отиде въ затвора и сега лежи още. И така, ще ви кажѣмъ, че единъ човѣкъ, който никога не е и не би направилъ прѣстѣпление, само затова ще попадне подъ това давление, гдѣто се обѣщава половината отъ глобата; такѣвъ човѣкъ отива и става прѣстѣпникъ и сега белкимъ най-много отъ всички други проклѣна съществуването на тоя български законъ, който дава възнаграждение на чиновницитѣ за да изпълняватъ своята служба. Това е една отъ лошитѣ страни на въпроса. Но има и друго.

Това постоянно стремление на акцизнитѣ чиновници да откриватъ виновници и тамъ, гдѣто даже ги нѣма, води къмъ разоряване на хората и продаване на тѣхнитѣ имоти, много пѣти за нищо и никакво и въ всеки случай не за контрабанда на тютюнь и питиета. Такива случаи има въ практиката на всекого, който има работа съ законитѣ и съдилищата. Тоя турчинъ отъ тутраканско, за който ви говорѣмъ, е единъ богатъ човѣкъ. Той се изсели и, както се научавамъ, сега той е вече умрѣлъ. Продадохъ му всичко, що имаше, за да вземѣтъ тия 2.110 л. Къщата му, която при други условия би сторила 1.000 л., се продаде за 80 л. добитѣкътъ му се продаде йокъ-пахая. Човѣкътъ,

като остана голъ, изсели се, и научавамъ се, че вече умрѣлъ. Тукъ имамъ нѣколко свѣдѣния за кжщитѣ на българскитѣ данъкоплатци, продадени за глоби по нарушение Закона за тютюня. Напр., кжщата на единъ Копривщенецъ, Тодоръ Папазовъ, е продадена за 13 л. и 60 ст.; кжщата на Ивана Христовъ — за 12 л. и 60 ст.; кжщата му се продаде и дѣдата му бидохъ хвърлени на улицата. Кжщата на Цока Пѣевъ, тоже отъ Копривщица, е продадена за 4 л. и 60 ст.; на Стояна Релковъ — за 6 л. и 60 ст.; на сжщия една ливада се е продала за 60 ст., три гроша! На нѣкой си Стоянъ Вурунсуза дворътъ му е билъ продаденъ за 1 л. и 80 ст.! Всички тия имоти, които сж вели подиръ себе си исхвърлянето на 6 сѣмейства на улицата, сж продадени за 39 л. и 80 ст. и ги е купилъ единъ човѣкъ, който получава по 40—50 л. айджъ на мѣсецъ. (Паскалъ Гълъжбаровъ: Коя година?) Миналата или тази. Безразлично. Това е фактъ.

Азъ смѣтамъ, прочее, че г. Министърътъ на Финанситѣ — който трѣбва да има у себе си свѣдѣния много поужасни и неправоподобни отъ тѣзи, или, ако ги нѣма, може да наведе справка въ сждилищата и въ министерството — ще се съгласи още сега, при обсъждането на законопроекта по принципъ, да се исхвърли онзи членъ, който обѣщава възнаграждение за откриване на контрабанда. Азъ, лично, бихъ билъ на мнѣние да се плаща на чиновницитѣ, които ще бждатъ натоварени съ тази работа специално, повече, отколкото се плаща на другитѣ чиновници, но нека имъ плаща държавата, за да бждатъ добросѣвѣстни служители и когато уловятъ контрабандиста, да го правятъ като изпълнение на своя служебенъ дългъ, като изпълняватъ и се подчиняватъ на законитѣ на страната, а не като иматъ за цѣль да получатъ едно незаконно възнаграждение. Затова, азъ бихъ молилъ, като обсъдимъ законопроекта по принципъ, да го приемемъ и да го пратимъ въ комисията, обаче съ тия наставления: всички постановления, касающи се до възнаграждението на чиновницитѣ по откриване на контрабандата, да се исхвърлятъ окончателно, а бандеролната такса да се намали, по възможност, за да се избѣгне контрабандното пушене на тютюня.

Никола Константиновъ: Г-да народни прѣдставители! Напълно поддържамъ възгледитѣ на г. Вѣлинова, и ще ви моля да имате търпѣнието да изслушате това, което ще кажъ още въ добавление по обсъждания сега законопроектъ за тютюня. Прѣди всичко, вие имате честта да изслушате такава ужасяюща картина, която ви описа г. Вѣлиновъ, съ тия глоби; но азъ бихъ желалъ и моля г. министра, при внасянето на подобни законопроекти да ги придружаваше съ една таблица за статистическитѣ свѣдѣния по глобитѣ, тѣй както е придруженъ законътъ съ такава таблица за дохода отъ бандерола.

Независимо отъ това, азъ знамъ, че прѣзъ мѣсецъ февруарий, Върховниятъ Касационенъ Сждъ въ общо събрание е призналъ давността за тия закононарушения, за глобитѣ, една година отъ деня, когато е констатирано прѣстѣпленieto, или отъ деня на съставянето на акта, а съ прѣдставения законопроектъ, именно съ забѣлжката къмъ чл. 80-й,

той мѣлкомъ иска да унищожи това рѣшение, взето отъ Касационния Сждъ, като казва, че и този срокъ ще се счита една година, но отъ деня на завеждане дѣлото, а не отъ деня, когато е констатирано прѣстѣпленieto. За тази цѣль азъ мисля, че г. Министърътъ на Финанситѣ би трѣбало да има и съгласието на г. Министра на Правосъдието.

Независимо отъ всичко казано, колкото се отнася до контрабандната частъ, ще моля г. г. народнитѣ прѣдставители да обърнатъ внимание и на постановлението на чл. 10-й, споредъ който, както се вижда отъ мотивитѣ, приложени къмъ законопроекта, г. Министърътъ на Финанситѣ казва, че прѣтеглянето на тютюнитѣ трѣбва да става слѣдъ като се направи на денкове или стифове. Понеже нѣмало въ закона никакво наказание за тия, които не бихъ направили тютюня си на денкове или стифове, то г. министърътъ е намѣрилъ за добръ да прѣдвиди въ прѣдложения законопроектъ такова нѣщо — че тютюнопроизводителитѣ ще сж длъжни да направятъ своя тютюнь на стифове или денкове въ този срокъ, въ който опрѣдѣли акцизното управление. Никому отъ васъ, г-да прѣдставители, не е безизвѣстно, колко тютюньтъ или производството на тютюня е тънка работа и невъзможно е да направите тютюня на стифове или денкове, както вие искате. Това ще зависи отъ хавата, отъ атмосферата. Не можете вие да приберете тютюня и да го направите на денкове или стифове прѣди да е узрѣлъ; но и като е узрѣлъ, пакъ не можете да извършите тази работа, ако атмосферата не бжде влажна, ако не бжде такава, што да позволи, тия листове да се навѣржатъ и да станатъ на денкове или стифове. Азъ мисля, че това ще бжде едно голѣмо прѣпятствие за тютюнопроизводството, а, отъ друга страна, това ще бжде най-голѣмо оржие въ ржцѣтъ на лицата, които ще се старажатъ да събиратъ глобитѣ, за които г. г. прѣдговорившитѣ толкова на странно говорихъ и обяснихъ, че тукъ именно ще се старажатъ да ги добиватъ, тѣй като законътъ купува тѣхната сѣвѣстъ и тѣхната добросѣвѣстностъ съ пари.

Колкото се отнася до таксата, прѣдвидена за бандеролно право, азъ съжалявамъ, че ние нѣмахме честта да чуемъ системата, която г. Министърътъ на Финанситѣ мисли да поддържи, дали фискалната, дали косвенитѣ налози, дали прѣмитѣ налози, за да можемъ, когато работимъ нѣщо, да се съобразяваме съгласно съ общата система. Ние се явяваме тукъ съ такива малки закончета, явяваме се съ кърпежи, отъ които ще има съставенъ единъ бюджетъ безсистеменъ. Сега, като дойдемъ, казвамъ, до таксата на бандеролното право, на първо мѣсто се съзира въ законопроекта, че г. Министърътъ на Финанситѣ е ималъ прѣдъ видъ само съкровището, въ който случай той би билъ правъ, ако въ нашата страна не се произвеждаше тютюнь. Но не трѣбва да забравяме, че ако пазимъ едната страна, не трѣбва да съсипваме другата страна. Ето защо разсждавамъ азъ така. Прѣдлаганата такса за III-то качество тютюнь е 5 л. и 20 ст. за килограмъ — бандеролно право. Съгласно закона, веѣка новооткрита фабрика, която иска разрѣшение да работи, трѣбва да купи най-малко за 15.000 л. бандероли. Слѣдователно, за 15.000 л. бандероли, която фабрика иска

да се издължи, трѣбва непременно да изработи около 2.800 килограма тютюнъ. Добърѣ. Ако фабрикантинѣтъ плати 5 л. и 20 ст. за бандеролъ, ще плати 1 л. за работа, ставатъ 6 л. и 20 ст. и 40 ст. за мурурие, ще станѣтъ 6 л. и 60 ст., а ще го продаде за 8 л.; ще му останѣтъ значи, 1 л. и 40 ст., отъ които ще трѣбва да плати стойността на тютюня, ще трѣбва да нахрани себе си и сѣмейството си, да плати даждия, патентъ и т. н., и трѣбва да потърси единъ доходъ за капитала, който е употребилъ за работа. За 1 л. и 40 ст. единъ килограмъ тютюнъ, ако сѣмѣтаме, че 2.800 килограма трѣбва да изработи фабрикантинѣтъ, ще трѣбватъ 2.800 л. нему да дадемъ, за да може да живѣе — тѣзи парѣ все ще сѣ по-малко отъ заплатата на единъ директоръ на едно образцово селско стопанство — и ще му останѣтъ 40 ст., отъ които ще плати патентъ и ще купи тютюнъ да работи. Е моля ви се, за 40 стотинки единъ килограмъ тютюнъ гдѣ ще го намѣрите? и какъвъ ще бѣде той? И слама да бѣде този тютюнъ, пакъ мѣчно ще може да се намѣри. Разбира се, че при такова стѣснение на тютюнопродаването и тютюнопроизводството, естествено е, че такива фабрики, които да работѣтъ тютюнъ за продаване, липсватъ, не намиратъ сѣтка, нѣматъ срѣдства, и като нѣматъ, явяватъ се фабрики, които работѣтъ хубавъ тютюнъ и продаватъ корени на скъпа цѣна и то чрѣзъ трета и четвърта рѣка, и естествено е, че потрѣбителитѣ се виждатъ принудени да прибѣгватъ къмъ контрабандното пушене на тютюня.

Независимо отъ това, цѣната 40 стотинки, която остава за фабрикантина, се отзовава върху производителитѣ, и тютюнопроизводителитѣ у насъ, като на намиратъ сѣтка и срѣдства, за да го обработватъ, ще напуснатъ производството на тютюня. Нѣма съмнѣние, че отъ това напусчане производството на тютюня страната ще загуби нѣщо повече. А че тютюнопроизводителитѣ при това положение ще напуснатъ производството на тютюня, трѣбва да го признаемъ, защото налитѣ тютюни, които се произвеждатъ въ България, не сѣ отъ такова високо качество, каквито сѣ напирѣмъ македонскитѣ тютюни, които се цѣнятъ по-високо; по крайней-мѣрѣ по-голѣмата частъ отъ тютюнитѣ, които се произвеждатъ въ България. Независимо отъ това, ако прослѣдите таблицата, приложена къмъ законопроекта, азъ съмъ убѣденъ, че вие ще дойдете до заключението, че повишението третото качество тютюнъ въ размѣръ на 20 ст., не ще може да принесе очакваната полза, която, споредъ исчисленията, които правѣхъ, е около 400.000 л. И намѣсто да направимъ невъзможно обработването на тютюни, необходимъ за болшинството отъ населението, именно простото качество въ този размѣръ, който най-много плаща, 1.800.000 килограма, по-добърѣ ще бѣде да обложимъ съ по-висока такса II-то и III-то качества тютюнъ, които нѣма причини да бѣдѣтъ контрабандирани, и по-лесно ще бѣдѣтъ обработвани, толковъ повече, че споредъ бандеролната такса тамъ остава печала за I-то качество 2 л. и 80 ст., а за второто 2 л. и 60 ст.

Още една причина, г-да, за да се извършватъ прѣстѣпления и да се съставятъ актове, и, слѣдователно, отъ

това да имаме и едно цѣло отдѣление при касацията, което да се занимава исклучително съ фискални дѣла, менѣ ми се струва, че тази причина е пакъ законѣтъ, който би трѣбвало да бѣде въ тази именно смисълъ поправенъ отъ г. Министра на Финанситѣ, а именно въ чл. 46-й, гдѣто е казано, че правото за експортиране на тютюня е право само на фабрикантитѣ и на тия, които иматъ патентъ. Защо да нѣматъ това право и тютюнопроизводителитѣ? Защо да имъ правимъ прѣпятствие да експортиратъ своя тютюнъ? Отъ това нѣма да загуби никой; напротивъ, съ това ние ги излагаме на произвола на фабрикантитѣ и на тия, които иматъ патентъ, да имъ прѣцѣняватъ стоката, както искатъ. И понеже цѣнитѣ, които имъ се прѣдлагатъ отъ фабрикантитѣ, не имъ изнасятъ, тѣ се принуждаватъ да контрабандиратъ. Както казахъ по-рано, ако имаме една система за данѣнитѣ, нѣхмѣ да се съобразимъ съ нея и да направимъ нѣщо; че въ отсъствието на тази система, азъ се намирамъ, въ своитѣ сѣждения по законопроекта, тоже въ такава неизвѣстностъ, въ каквата е и самиятъ законопроектъ. Така щото, ако е въпросътъ да се постигнатъ икономии, азъ бихъ молилъ г. Министра на Финанситѣ да освободѣше акцизната властъ отъ сѣдебнитѣ права, да отнеме, така да се рѣче, тия дѣла, по глобитѣ, да се разглеждатъ отъ акцизната властъ, и да се испращатъ въ касацията, гдѣто има цѣло отдѣление, което се занимава исклучително съ такива дѣла, въ който случай ще имаме окончателни рѣшения, въпроситѣ ще се рѣшаватъ бързо и леко за държавата, а, до извѣстна степенъ, и справедливо.

Сега, като поддържамъ мнѣнието на г. Бѣлинова, касателно наградитѣ за тия, които уловѣтъ нарушителитѣ на Закона за тютюня, за да добиватъ възнаграждение отъ глобитѣ, или даже и безъ да е глобенъ; като обръщамъ вниманието ви на чл. 10-й, относително деня, сроковетѣ, врѣмето за прѣтеглиането на тютюня, върху надзора отъ страна на акцизната властъ; отъ друга страна, като обръщамъ вниманието ви на заблѣжката къмъ чл. 80-й, и най-сетнѣ, като се придържамъ и моля да се обърне строго и най-сериозно внимание върху таксата на III-то качество, за бандеролната такса, 5 л. и 20 ст., която ако не бѣде намалена, то поне да остане както е била миналата година, 5 л., съ което ще дадемъ, колко-годѣ, възможност да се произвежда тютюня въ страната; и като взимамъ въ съображение, че законопроектѣтъ е внесенъ съ цѣлъ да се добиѣтъ срѣдства за държавното съкровище — азъ прѣдлагамъ да се увеличи бандеролната такса за II-то и III-то качество, а сѣщо и за папирситѣ отъ I-то и II-то качества, както и за пуритѣ.

Тия съображения, г-да, народни прѣдставители, намѣрихъ за добърѣ да изложѣ прѣдъ васъ и да обърнѣ вашето внимание върху тѣхъ за да ги обсъдите както всеки за себе си, така сѣщо моля и комисията, въ която ще да бѣде прѣпратенъ този законопроектъ, да обърне сериозно внимание върху въпроса и да не гледаме на него така пристрастно или партизански или ако щете едностранично, за да гледаме само ползата на държавата, а да съсипваме населението, производителитѣ въ страната, чрѣзъ

което, независимо от другите злини, ние ще заставим хората от една страна да контролират тютюните, а от друга и да злоупотребяват.

Иванчо Д. Зографъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни представители! Известно е на всички ви, че княжеските ни правителства под редъ, още отъ начало на освобождението, всички сж се старали да повдигнатъ тая култура у насъ, като за това сж правили усилия, взимали сж отъ разни мѣста тютюнъ, прѣпоръчвали сж разни начини на обработване и др., и благодарение на тия усилия на правителството и отъ друга страна възможното положение, което е давала цѣната на тютюня, значително се е подобрило качеството и количеството на тютюня въ страната. До прѣди 10—15 години, добръ помнѣхъ, че у насъ въ 3—4 или 5 морж да кажж окръга се заемахъ съ обработването на тютюня; обаче, сега 21 окръга иматъ това производство, и неговото количество възлиза на слѣдующата цифра: 35.075 декара сж обработвани — за миналата година е тая смѣтка — съ едно количество въ производството отъ 3.440.000 килограма тютюнъ, отъ който за миналата година е похарчено 1.896.501 килограма, а другото къмъ 1-й януарий е останало, разбира се, като единъ депозитъ не-похарченъ. Послѣ ще има да се повърнѣ къмъ тая смѣтка, а сега ще обърнѣ вниманието ви, г-да прѣдставители, къмъ развитието на тая култура.

Когато се издаде първъ пътъ законъ, който уреждаше тютюните, узакони се една наредба, като се опрѣдѣли единъ бандеролъ, както ви е известно. Тогавашиятъ бандеролъ доста голѣмо значение имаше въ тютюнопроизводството: цѣнитъ поскъпнахъ и качествата се подобрихъ. Цѣнитъ, като бѣхъ доста скъпи, давахъ куражъ за да може да се подобръва качеството на тютюня, а това повдигна производството му. Обаче, въ 1893 год., съ удвояването на бандерола, всичко съградено дотогава се срути и падна: усилията, направени отъ страна на правителството за повдигането на производството и подобръние качеството на тютюня, се изгубихъ съ удвояването на бандерола. Не е вече тайна за никого, че оттогава насамъ тютюнопроизводството подъ нѣкакво тежко иго сѣ намира. Производителитъ на тютюня пшкаты и чакаты отъ година на година дано намѣрѣхъ едно подобръние, надѣвахъ се дано има кой да облекчи тѣхния несносенъ товаръ; обаче, за жалость, много години се изминахъ и най-сетѣ когато надеждитъ си възлагахъ тукъ, тая година да стане нѣкакво подобръние, това подобръние и досега не е станало. Сега, г. Министърътъ на Финанситъ внася единъ законопроектъ за измѣнение, за нѣкои прѣуреджания на закона да ги кажж, а именно, че къмъ чл. 10-й се прибавя една алинея. Тая алинея, г-да народни прѣдставители, си е съвѣмъ не на мѣсто, затова именно, защото чл. 10-й опрѣдѣля тукъ какъ да се уреждатъ тютюните на стифове подъ распореджането на властѣта; обаче, врѣмето не се съобразява съ распореджането на властѣта. Врѣмето си е врѣме. Никой отъ производителитъ на тютюнъ не иска да остане тютюнътъ му за по-дълго врѣме необработенъ. Това е негова работа. Кога да е, тая кръвь отъ него ще тече. Слѣдователно, той се грижи както за

изработването на тютюня и прѣнасянето му отъ нивата у дома, така сжщо и у дома се грижи за него да го прѣдстави прѣдъ очитъ на търговеца и да го продаде. Слѣдователно, тая алинея е лишена отъ всѣко основание. Съ това ще направите да се отворѣтъ вратитъ на разни актове, за да влѣзхъ агентитъ и да казватъ: ти не си изработилъ добръ тютюнъ и затова ще ти състави актъ. Затова именно казвамъ на г. министра, че тая мѣрка не е добра и по-добръ е да я отгѣгли, отколкото да остане.

Колкото за чл. 73-й, тоже си нѣма мѣстото, защото всички прѣдписания, които сж тукъ, ги има въ сжществующия законъ. Затова да си остане старото и нѣма нужда да се измѣнява. Всичко, което прѣдвижда тоя членъ, е разни прѣначени думи, а нищо повече.

Сега ще дойдѣ до тарифата. Колкото за тарифата и за измѣнението на тютюня въ три качества, нищо нѣмамъ противъ. Но тукъ бандеролното право за второто качество, г-да народни прѣдставители, както виждате, е станало отъ 8 на 12 л. Това не дава никаква полза на производителитъ. Известно ви е, че търговецътъ прави смѣтка. Той безъ смѣтка не прави нищо. Не е както производителътъ, който не прави смѣтка и се оставя само на влѣчението на врѣмето и на сѣдбата, кждѣто го завлѣче. Затова, за по-добръ ще ви прѣдстави една смѣтка, която азъ направихъ, както правѣхъ и фабрикантитъ. Първото качество, както се прѣдвижда, ще плаща бандеролъ 12 л., а продажната му стойностъ ще е 22 л. При това притурятъ се 40 ст. мурурие, етикетъ и фабрикация 2 л., полза на фабриканта 1 л. 60 ст., полза на дукинджията 1 л., октроа 50 ст., а всичко 17 л. и 50 ст.; слѣдователно, остатъка остава за купуване на тютюня. Тукъ вече може да се каже, че има смѣтка производителътъ да продаде първото качество 4 л. и 50 ст. На второто качество бандеролътъ е 8 л., продажната стойностъ 12 л., и 40 ст. мурурие, фабрикация и етикетъ 1 л., полза на фабриканта 1 л., полза на дукинджията 1 л., октроа 30 ст. Значи, тамъ ставатъ 11 л. и 30 ст. Така щото, до 12 л., какво остава? Оставатъ 70 ст. за да купи фабрикантътъ тютюня, да го купи не по-скъпо отъ 70 ст. Да дойдемъ на третото качество: бандеролъ 5 л. и 20 ст., продажна цѣна 8 л., мурурие 40 ст., фабрикация 80 ст., полза на фабриканта 70 ст., полза на дукинджията 50 ст. и октроа да кажемъ 10 ст. Ставатъ всичко 7 л. и 70 ст., а до 8 л. оставатъ 30 ст. за купуването на тютюня. Ето сега кждѣ е злото. Отъ кждѣ тогава ще да се развие производството и даже подобри качеството?

Затова, азъ отъ моя страна намирамъ за най-добръ да се постави така — за първото качество нѣма що да говорѣмъ — на второто качество да се тури 8 л. бандеролно право, 14 л. продажна цѣна; на третото качество 4 л. бандеролно право, 8 л. продажна цѣна; на папирситъ, второ качество, 8 л. бандеролно право, 16 л. продажна стойностъ. Това е отъ моя страна, разбира се, искането по тоя законопроектъ; затова, моля ви, г-да прѣдставители, да го приемете тѣй, както азъ ви го прѣдставихъ.

Въ заключение ще искамъ да се приеме този законопроектъ по принципъ и да се проводи въ комисия, която

да има прѣдъ видъ прѣдставенитѣ отъ мене измѣненія при опрѣдѣленіето на тарифата.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Г-да народни прѣдставители! Едни отъ ораторитѣ намиратъ, че по настоящия законопроектъ трѣбва нѣкои цѣни да се измѣнятъ; азъ мисля, че измѣненія и допълненія ще станѣтъ отъ комисията, още повече, че този законопроектъ не може да бѣде пълнѣн; ако има празноти, тия празноти може да се допълнятъ отъ комисията. Има много работи да се кажатъ по отношение на нѣкои неумѣстни постановления на закона и ми се струва, че ще бѣде умѣстно при второто четене нѣкои членове да прѣтърпятъ извѣстни измѣненія. Понеже сега въ туй засѣданіе се говори за приемането на този законопроектъ по принципъ, азъ съмъ на мнѣние да се приеме и да се испрати въ надлежната комисия, която да има прѣдъ видъ всички исказани досега отъ страна на ораторитѣ мнѣнія, и тия, които сж необходими и добри за попълненіето и поправянето на законопроекта, да бѣдѣтъ взети въ внимание. И прѣдъ видъ на това, че доста много се говори по този законопроектъ, азъ считамъ за излишно по-нататѣкъ да се говори и прѣдлагамъ да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има вече 8 души оратори, които сж говорили по законопроекта за измѣненіе и допълненіе Закона за тютюня, а понеже се направи прѣдложение за прѣкратаването на дебатитѣ, ще дамъ на гласуване това прѣдложение. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж за прѣкращеніето на дебатитѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Прѣкратаватъ се дебатитѣ.

Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. (Министъръ Михаилъ Теневъ: Искамъ думата!) Г-нъ Министъръ на Финанситѣ има думата.

Министъръ Михаилъ Теневъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще оставя на страна въпроса, кои даждия сж по-износни за населеніето и кои ще увеличатъ повече производствата на страната, дали косвенитѣ или прѣмитѣ, защото той е въпросъ за икономиститѣ и ние сега нѣма да го разрѣшаваме. Трѣбва да забѣлѣжж само, че г. Спасъ Ивановъ, както и другитѣ прѣдговоривши, иматъ право, като казватъ, че прѣдпочтително бѣше да се излѣзе съ единъ пълнѣн законъ, отколкото съ частични измѣненія, защото Законътъ за тютюня не е отъ много години прѣработванъ. Азъ съмъ напълно съгласенъ съ тѣхъ. И прѣди нѣколко дни прѣдложихъ началнаку на отдѣленіето да се назначи комисия, която да се занимае съ въпроса и да приготви единъ законопроектъ, който да допълва всички празноти и обеми измѣненіята, които сж направени досега. Въпросътъ, обаче, не е сериозно изученъ и не може да се приготви законопроектътъ въ нѣколко дни, за да мине въ тази сесия; затова ограничихъ се да направя само нѣкои най-сжществени измѣненія, които считамъ за необходимо да се прокаратъ сега, като ви обѣщавамъ, че въ идущата сесия Законътъ за тютюня ще бѣде прѣработенъ напълно, и, разбира се, въ смисълъ по-ограничителна и по-строга, отколкото е било досега.

Нѣма, г-да народни прѣдставители, по-либераленъ законъ по отношение обработването на тютюня отъ тоя, който сжществува у насъ, съ изключение тамъ, гдѣто нѣма никакви даждия, никакво бандеролно право, никакъвъ акцизъ върху тютюнитѣ. Въ туй отношение ние сме много по-либерални отъ всички държави, а особено отъ тия, които се намиратъ около насъ и които сж надминали другитѣ съ ограничителнитѣ мѣрки. Въ Сърбия и Ромъния сж отишли дотамъ, щото почти е невъзможно да се направи каквато да била контрабанда въ страната по производството на тютюня. (Никола Хр. Габровски: Вие взимате винаги за моделъ Гърция и Сърбия!) И Ромъния взимамъ за моделъ, защото тя се счита за най-цѣлѣща мѣжду балканскитѣ държави. (Никола Хр. Габровски: Това ли е цивилизация?) Да, това е цивилизация. Въ Сърбия, въ Ромъния, Австрия, Франция, Италия и кждѣто щете обработването на тютюня е свършено ограничено, но населеніето ни най-малко не се оплаква отъ това, защото е убѣдено, че се обръща строго внимание върху ония именно окрѣзи, въ които най-добъръ тютюнь може да се произвежда. Тамъ е строго опрѣдѣлено въ кои окрѣзи, кои околии, и даже въ кои села и мѣстности може да се произвежда тютюнь. (Цвѣтко В. Таслаковъ: Кажете нѣщо за Швейцария!) Ина държави, кждѣто (Цвѣтко В. Таслаковъ: Производството какъ върви?) въ отношение на обработването сж отишли дотамъ даже, щото опрѣдѣлятъ на всеки единъ декаръ колко стрѣка, колко корена трѣбва да има; и ако се окаже отпослѣ, че е посѣяно повече, отколкото се разрѣшава, 2.500 или 3.000 напр., длѣжно е населеніето да ги искорени. И за да се извършва точно това, на всеки 50 души производители има по единъ контролоръ, който слѣди както при сѣненето, тѣй сжщо и при беренето, при кършенето и пр.; тѣй щото, е абсолютно невъзможно на единъ производител да укріе единъ коренъ, безъ той да е записанъ и безъ да се употреби за каквото е прѣд-назначенъ. Въ туй отношение ние стоимъ още много назадъ и желателно е по-скоро да послѣдваме другитѣ. (Никола Хр. Габровски: Това е и въ Ромъния?) И въ Ромъния, и въ Франция, и въ Австрия, и въ Сърбия, и въ много други държави.

Г-нъ Спасъ Ивановъ заявява и се оплаква, че ограничението въ сѣненето тютюня у насъ е било толкова строго, щото отъ година на година производството на тютюня се е намалявало. Това не е вѣрно; напротивъ, както пространствата, които се засѣватъ, така и производството на тютюня отъ година на година се увеличава. При това, страниятъ тютюнь, който отъ начало се внасяше въ голѣми количества, е достигналъ дотамъ, щото миналата година отъ акцизъ на внесенъ тютюнь въ държавното съкровище сж постѣпило само 1.000 л., а тази година сж постѣпили досега само 300 л. Тѣй щото, внасянето на външенъ тютюнь е прѣкратено и по може да се прѣдполага, че занаярѣдъ то ще се поднови.

По измѣненіята, които министерството е намѣрило за нужно да внесе въ законопроекта, говорихъ почти всичкитѣ оратори, но все въ подробноститѣ. Главнитѣ настоявали сж за исхвърлянето оныхъ членъ, който се касае до възна-

граждението, което се дава на лицата, що откриватъ контрабандата. Г-да прѣдставители! Ще се съгласите, че и въ това отношение ние слѣдваме примѣра на другитѣ държави, но още не сме ги достигнали, защото у насъ не сж вземани всичкитѣ строги мѣрки, които се изискватъ за прѣкратаването на контрабандата. Контрабандата у насъ е въ голѣмъ размѣръ, и не се обърнало сериозно внимание за искоренението ѝ, за да миряса населението и да не бжде изложено на такива прѣслѣдвания и глоби, отъ каквито се оплака сега. (Ц в ѣ т к о В. Т а с л а к о в ъ: Най-добрѣ е, да вържете на хората устата, за да не пушкатъ тютюня!) За да се слѣди само чрѣзъ акцизната властъ за контрабандата е много-мжно, както всички знаете, защото ще трѣбва на всѣка една околия съ стотини души чиновници-агенти, за да може да се изпълни тази задача. Това ще струва твърдѣ много и нито вие ще се съгласите да отпусните суми, нито ние ще поискаме това. И въ туй отношение трѣбва да слѣдваме другитѣ държави, гдѣто фискалнитѣ закони сж осъвършенствувани. Понеже агентитѣ на властѣта не сж въ състояние сами да бждатъ на всѣкъждѣ, то на частнитѣ лица се дава право да слѣдятъ нарушителитѣ на закона и да откриватъ прѣстѣпницитѣ срѣщу извѣстно възнаграждение. Това е позволявалъ и нашиятъ законъ отъ начало и досега. Принципиално нищо ново не въвеждаме; прави се само допълнение въ закона да се възнаграждаватъ и онѣзи лица, които би хванали контрабанда, макаръ нарушителитѣ на закона да сж избѣгали. Въ досегашния законъ е прѣдвидено, че само отъ глобитѣ по нарушенията на законитѣ се дава възнаграждение, а нѣкъ въ много случаи само контрабандиранитѣ прѣдмети се хващатъ. Ако контрабандистътъ е съ конѣ, хвърля тютюня и бѣга, а той самъ не може да бжде хванатъ. За такива случаи е прѣдвидено, щото лицето, което е хванало контрабандата, да има право на извѣстно възнаграждение. Така щото, въ това отношение едно расширение се дава на онова, което е съществувало въ послѣдния законъ.

Относително измѣненіята въ бандеролното право, нѣкои господа заявихъ, че съ него се правѣло едно ограничение на правата на фабрикантитѣ, и даже отидохъ дотамъ, щото да кажатъ, че съ намалението на качествата на тютюня, щѣло да се постигне обратенъ резултатъ. Въмѣсто да се направи едно увеличение въ дохода, могло да се добие намаление. Както виждате и въ изложението на мотивитѣ, основанието, което е принудило министерството, за да прѣдложи измѣнението, е това, гдѣто първото, второто и третото качества тютюнь почти никакъ не се харчатъ въ България. Отъ приложената таблица виждате, че отъ първо качество тютюнь прѣзъ 1898 год. сж похарчени само 17 килограма, отъ второто качество 184 килограма, отъ третото качество 918 килограма. Тѣй щото, съществуването на тия качества се явява излишно и не оправдава даже разносикитѣ, които се плащатъ за отпечатването на бандеролитѣ. Всичкитѣ тютюни, съ малко изключение, се вкарватъ въ послѣдната категория, въ най-долното бандеролно право, именно въ петото качество. Таблицата ви показва, че прѣзъ 1898 год. е похарчено отъ петото качество тютюнь 1.841.465 килограма, когато всичката консомация на тютюня е около

1.880.000 килограма, а отъ четвъртото качество само 47.526 килограма; значи, въ фабрицитѣ, при класирането на тютюня, фабрикантитѣ се старажатъ да тикатъ всичкото производство въ послѣдното качество, за да платжатъ най-малкото право. Това се дължи главно на високото бандеролно право за горнитѣ качества, а послѣ на слабия контролъ при класирането на тютюня. Както забѣлѣзвате, бандеролното право по новата тарифа не се увеличава; напротивъ, то се намалява значително, защото се згрупиратъ първитѣ три качества въ едно, за образуването на първото качество, съ бандеролно право, каквото сега има третото качество. Новото второ качество ще плаща каквото плаща сега четвъртото, бандеролното право на третото качество остава каквото плаща сегашното пето качество, съ едно увеличение отъ 20 ст., т. е. отъ 5 л. на 5 л. и 20 ст., съ продажна цѣна каквато сега има петото качество. Цѣльта на министерството е, съ намалението на качествата, да се достигне, щото фабрикуваниятъ тютюнь да се класира въ по-малкъ кръгъ, а намалението бандеролното право на първото и второто качества ще даде възможностъ на голѣма частъ петото качество тютюнь да излѣзе въ трето качество, на четвъртото — въ второ и пр. Правителството очаква едно увеличение на прихода отъ бандеролното право, само отъ прѣминаването на една частъ отъ послѣдното въ прѣдпослѣдно качество тютюнь. Това е главниятъ и най-важниятъ пунктъ въ прѣдставения законопроектъ.

Има много други дребни въпроси, които се повдигнахъ, но понеже сж второстепенни; азъ мисля, че ще се разискватъ въ комисията, която ще разглежда законопроекта, или когато се занимае съ него Събранието членъ по членъ. По принципъ не е никой противъ законопроекта, а се искатъ нѣкои измѣненія въ членоветѣ му; затова, и азъ ще моля да се приеме проектътъ и да се испрати въ финансовата комисия, въ която може да се направятъ нужнитѣ измѣненія, които не противорѣчатъ на цѣльта, що прѣслѣдваме.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Ивановъ: Ще туржъ на гласуване приемането по принципъ законопроекта за измѣнение и допълнение на Закона за тютюня и за испращането му въ комисия.

Тия отъ г. г. пароднитѣ прѣдставители, които сж за приемането по принципъ на законопроекта за измѣнение и допълнение Закона за тютюня и за испращането му въ финансовата комисия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се по принципъ. Ще се испрати въ комисията.

Слѣдъ това на дневенъ редъ иде първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение Закона за бериитѣ, акциза върху питиетата. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д-ръ Христо Йордановъ: (Чете.)

„Изложение на мотивитѣ

по законопроекта за измѣнение и допълнение Закона за бериитѣ (акциза върху питиетата).

Споредъ чл. 71-й, актоветѣ, съ които се констатираатъ нарушенията по този законъ, трѣбва да бждатъ съставени по една форма, приложена при правилника на Закона за тютюня. Тази формалностъ за съставянето на актоветѣ по

констатиране нарушенията по Закона за тютюня е изхвърлена, като не нужна, та и чл. 71-й се измѣнява въ такава смисълъ.

Въ новата редакция на чл. 72-й се опростотворява процедурата по налагане наказанията на нарушителитѣ на този законъ, като постановленията ще се издаватъ самѣ отъ акцизнитѣ надзиратели, които и сега всичко вършатъ по тѣхъ, и тѣзи постановления, слѣдъ влизането имъ въ законна сила, ще се изпълняватъ, безъ да има нужда да се искатъ отъ съдилищата особни изпълнителни листове, отъ финансовитѣ и акцизнитѣ власти, по реда, указанъ за събиране на прѣжитѣ данъци.

Съ образуването на нови финансови окръжи, въ състава на нѣкои отъ които влизатъ околии отъ нѣколко административни и съдебни окръжи, нужно е да се опрѣдѣли прѣдъ кои окръжни съдилища трѣбва да се обжалватъ издаденитѣ отъ акцизнитѣ надзиратели постановления. По тази причина чл. 74-й се измѣни въ смисълъ, че постановленията на акцизнитѣ надзиратели се обжалватъ прѣдъ окръжния съдъ, при съдалището (центъра) на акцизното управление, което ги е издало. Къмъ сѣщия членъ се прибавя забѣлжка, съ която се опрѣдѣля давността, съ която нарушенията по този законъ се покриватъ, както и начинътъ, по който тя прѣстава да дѣйствува.

Чл. 80-й се измѣнява, като длъжността на окръжнитѣ управители по този законъ се замѣнява съ този на акцизнитѣ надзиратели, по причинитѣ, изложени съ мотивитѣ по измѣнение на чл. чл. 72 и 74-й отъ сѣщия законъ.

Министъръ на Финанситѣ: М. Теневъ.

Законопроектъ

за измѣнение и допълнение Закона за бериитѣ (акциза) върху питиетата.

Чл. 71-й се измѣнява така:

Всѣко нарушение, прѣдвидено и наказуемо отъ настоящия законъ, се констатира чрѣзъ актъ, съставенъ при откриване закононарушението. Такива актове, за да иматъ законна сила, трѣбва да бждатъ подписани отъ съставителя, двама свидѣтели и отъ обвиняемата страна. Въ случай, че послѣдната откаже да подпише акта, то за това се прави нужната забѣлжка отъ съставителя. Съставителътъ на акта се приема въ съдалището за свидѣтель по дѣлото.

Чл. 72-й се измѣнява така:

Наказанията за нарушенията на настоящия законъ се налагатъ чрѣзъ постановления на акцизнитѣ власти, основани на актоветѣ, съставени отъ държавнитѣ, военнитѣ и общинскитѣ чиновници и служащи. Тия постановления добиватъ сила на изпълнителни листове и се привеждатъ въ изпълнение отъ финансовитѣ и акцизнитѣ власти, по редътъ, указанъ за събирането на прѣжитѣ данъци, слѣдъ утвърдението имъ отъ Министра на Финанситѣ, ако срѣщу тѣхъ не е подадено въ 15-дневенъ срокъ въззивна жалба.

Чл. 74-й се измѣнява така:

Въззивната жалба се подава на акцизното управление, което, заедно съ прѣписъ отъ постановлението и всичкитѣ

книжа, съставляющи дѣлото, проважда въ окръжния съдъ, при съдалището на акцизното управление, гдѣто окончателно се разгледва и рѣшава въ два-мѣсеченъ срокъ.

Забѣлжка. Нарушенията на настоящия законъ се покриватъ съ едногодишна давностъ. Тая давностъ дѣйствува само до констатирането на нарушението, но не и подиръ това.

Чл. 80-й се измѣнява така:

Длъжността на окръжнитѣ управители, финансовитѣ чиновници и финансови нагледници по настоящия законъ се отнима и всецело се възлага върху акцизнитѣ надзиратели и акцизнитѣ агенти.

Спасъ Ивановъ: Г-да прѣдставители! Тоя законопроектъ е отъ сѣщата категория, както и приетиятъ по-напрѣдъ. Желателно би било, както казахъ и по-напрѣдъ, да бжде прѣдставенъ единъ новъ и общъ законъ, който да удовлетворява всичкитѣ нужди, да съдържа всички досегашни измѣнения и въобще да бжде съставенъ съобразно съ тѣзи практически факти, които сж намѣрени било отъ акцизната, било отъ съдебната власти. Имаше много нѣщо да се допълни въ Закона за акциза и тогава можеше да се увеличи приходътъ по другъ начинъ, а не по тоя начинъ. Има и друго нѣщо, и то е, че въ основния законъ има ограничение на сроковетѣ: извънъ срока, като се открие заведение, не се дава патентъ. Сѣщо има ограничение, че, слѣдъ смъртта на одного, не може да търгува другъ съ неговия патентъ, освѣнъ наследникитѣ му. Азъ мисля, че това не е право и че много губи хазната, гдѣто не се позволява въ всѣко врѣме да се откриватъ заведения и да се взема патентъ било за два мѣсеца, било за единъ мѣсець, ако сж се изминали 4 или 5 мѣсеца отъ полугодieto. Съ това хазната ще печели, а ако се ограничи, ще губи, защото много души се отказватъ да взематъ патентъ. Отъ друга страна, азъ не разбирамъ, защо да се лишава едно трето лице, което застъпва единъ бившъ наемателъ, който, може би, да е билъ по-несъстоятеленъ или по други условия и което иска да вземе да търгува съ сѣщия патентъ? Азъ мисля, че патентътъ трѣбва да бжде привързанъ къмъ заведението, а не къмъ личността. И ако подиръ това направено разсѣждане се издаде единъ цѣлъ законъ, ние можемъ да се съгласимъ да отиде тоя законопроектъ въ комисията, която да го разгледа и измѣни въ тая смисълъ.

Относително прѣдлаганитѣ измѣнения, азъ казвамъ, че и тукъ, въ тоя законъ, се вижда, че се нарушава общиятъ принципъ за подсѣдността, както и въ Закона за тютюня. Ние имаме чл. 13-й отъ Конституцията, въ който е казано, че съдебната власть, въ всичката пейна ширина, принадлежи на съдебнитѣ мѣста и лица, а пѣкъ тукъ се отстъпва отъ тоя конституционенъ принципъ и се дава съдебна власть на несъдебни лица и въобще на едни лица, които могатъ да употребѣятъ всичко въ своя полза. Та казвамъ, че не трѣбва да отстъпваме отъ тоя принципъ и да се дава съдебна власть на лица заинтересовани. Ако ли пѣкъ рѣчете да оставите такава подсѣдностъ на администрацията, то поне приемерте да се остави тя на хора, които не сж заинтересовани, а именно на окръжнитѣ управители. Сега, ако рѣчете да оставите тоя

членъ тъй, както е въ законопроекта, то е равносилно да оставите разбойника, който ви е ограбилъ, да ви съди.

Въ измѣнението на чл. 71-й се говори за формалноститѣ при съставянето на актоветѣ, а пъкъ въ послѣдната му точка се казва, че съставителътъ на акта се приема въ съдилището за свидѣтель по дѣлото. Сега, когато давате половината отъ възнаграждението на тоя, който е съставилъ акта, защо го викате като свидѣтель, за да доказва това, отъ което има интересъ? Азъ възставамъ противъ такава една аномалностъ и ще моля комисията да я изхвърли съвършено. Оня, който съставя актъ, да не се приема за свидѣтель, защото съ това ще развращаваме хората и ще ги караме да дирятъ нарушения на законитѣ тамъ, гдѣто ги нѣма, и да шпионствуватъ. Вънъ отъ това, приучва се населението къмъ лъжесвидѣтелство и въобще къмъ развращение. Азъ много пкти съмъ чулъ отъ устата на населението, което казва, че правителството чрѣзъ своитѣ органи измислюва прѣстѣпления и обвинения противъ насъ и послѣ ни продава послѣднитѣ дрипели, за да вземе глобата за тѣзи, които измислюватъ тия прѣстѣпления, то защо и ние да се не защитимъ, както намѣримъ за добръ? Ето защо, много отъ хората отиватъ по неволя да ставатъ лъжесвидѣтели. Азъ казвамъ, че единъ пкъ за винаги трѣбва да се тури точка на тия безобразия и тия, които сж заинтересовани, да не участвуватъ въ процедурата като свидѣтели. Това отъ практика е доказано, че лошо влияе върху хората, защото оттамъ минаватъ за лъжесвидѣтели и въобще къмъ другъ родъ прѣстѣпни дѣла. И ние, ако не се погрижимъ да се спре това нѣщо, азъ не знамъ докъдъ ще да отидемъ. Това сжщото говорихъ и за членъ 72-й. Другиятъ чл. 74-й казва, че подсѣдността става на общо основание, както и углавната процедура, но тамъ, гдѣто се намира акцизното управление. Това е лошо и съ него ще внесете едно бесправие въ нашата съдебна процедура и ще накарате хората да се откажатъ отъ правосъдието, защото не ще иматъ възможностъ да се защитятъ и ще прибѣгватъ къмъ насилието. Както ви каза г. Липовански, или други не поминъ кой, прѣдставѣте си, че има акцизно управление въ Видинъ, а пъкъ прѣстѣплението е извършено въ София и влѣдствие на това ще трѣбва да се съди въ Видинъ. Случва се лошо врѣме прѣзъ годината, както напримѣръ зимно врѣме, когато не може да се пътува, защото има планини, има извѣстни мѣчнотии. Случва се и това, хората да нѣматъ срѣдства да взематъ защитникъ и така ги лишавате отъ защита. Ако има свидѣтели и тѣ ще гледатъ, за да не отидатъ, да казватъ, че не сж видѣли нищо, за да избѣгнатъ всѣко влачение по съдилищата и по такъвъ начинъ съвършено се лишаватъ хората отъ правосъдие. А това значи ли, че се намираме въ конституциона държава? Тогава ще я обрнемъ съвършено по турски. Ето защо, азъ мисля, че не е право да се оставя подсѣдността тамъ, гдѣто има акцизно управление и въобще гдѣто не трѣбва. Нашиятъ гражданинъ е ограденъ съ своитѣ права и ние трѣбва да му ги пазимъ, защото той има домакинство и когато отсъствува, може да има най-пагубно влияние за неговото сѣмейство.

Въ забѣлѣжката на чл. 74-й е казано, че една година давностъ има за тия нарушения. Азъ не знамъ, когато има общъ Наказателенъ законъ и въ него за всички нарушения е прѣдвидено 6 мѣсеца давностъ, защо тѣзи нарушения да ги туримъ подъ особена привилегированостъ и да имъ даваме прѣдпочитане прѣдъ общитѣ нарушения? Не знамъ защо става това? Дали за да се увеличи повече тия дѣла и да се напълнятъ кеситѣ на по-много акцизни надзиратели, или да се увеличи доходътъ за хазната? Ако, е така, мисля, че цѣльта не може да се постигне, защото, както каза г. Таслаковъ по-рано, хазната не може да се пълни чрѣзъ такива закони, а по другъ редъ. Ако вземете всички углавни дѣла, които сж били възбудени по фискалнитѣ закони, а особено ония дѣла, по които обвиняемитѣ сж оправдани, и сравните всичкитѣ разноси, които сж станали, или, по-добръ, тежестта, която е паднала на държавата, съ доходността, която имате, вие ще дойдете до съвършено противенъ резултатъ. И желателно би било народното прѣдставителство да се освѣтли по тоя въпросъ, та да знае то колко приходъ и колко расходъ става по фискалнитѣ дѣла. Ако вземете и видите всичкитѣ данни отъ финансовото министерство по расходитѣ, които се правятъ по тѣзи дѣла, ще видите, че приходътъ е нищоженъ. Съ хиляди левове се трупатъ разноси на хазната и отиватъ въ джеба на Министерството на Правосъдието. Но вземѣте и разноситѣ, вземѣте и съдържанието, което се дава на акцизнитѣ чиновници, и ще видите каква нищожна сума се добива като приходъ отъ дѣлата, които тѣ възбуждатъ. Имайте прѣдъ видъ, че ако не бѣше нашето правосъдие, което е наклонно да мисли тъкмо обратното на туй, което мисли г. Министърътъ на Финанситѣ, нашето население окончателно щѣше да бѣде заробено.

Сжщото казва и чл. 80-й. Той прѣдвижда една аномалностъ и тая аномалностъ трѣбва да се ограничи и при това да се турятъ незаинтересовани съдии, или, най-сетнѣ, да се оставятъ окръжнитѣ управители. Азъ и противъ това нѣщо възставамъ, защото чл. 13-й отъ Конституцията не допуска това; но ако го приемете, то поне ги дайте на окръжнитѣ управители, които ще да издаватъ едни обективни присѣди, а не субективни присѣди, както акцизнитѣ надзиратели. Затова, като възставамъ противъ такова едно измѣнение на законитѣ, особено на фискалнитѣ, ще моля г. министра да обърне внимание на Закона за акциза върху питиетата, за да охрани хората. Да вземемъ доходъ оттамъ, гдѣто трѣбва да се вземе, да не отказваме, както досега, на хората, които на втория или на третия мѣсець отъ полугодиято искатъ да си взематъ патентъ; нека патентътъ да бѣде привързанъ къмъ заведението, а не къмъ личността. Това ще даде повече доходъ, отколкото ако се ограничи както е въ законопроекта. Ето защо, като възставамъ противъ тоя законопроектъ, моля Народното Собрание да го не приема.

Димитъръ Маламеновъ: Г-да народни прѣдставители! Не ще съмнѣние, че всѣки пкъ трѣбва да се взиматъ мѣрки, за да може да се допълнятъ и исправятъ ония несправилности, ония несправедливости, които се забѣлѣз-

ватъ въ постановленията на нѣкои закони, които сж приложени веќе въ дѣйствиѣ. Мислѣхъ, че никой нѣма да се рѣши да каже, че трѣбва да има нѣкои отклонения отъ това правило. И понеже настоящиятъ законопроектъ не гони друга цѣль, освѣнъ цѣльта да допълни нѣкои празноти въ сега дѣйствующия законъ, да изгладѣ нѣкои несправедливости и въобще да тури единъ по-правилень редъ за събиране беритѣ отъ продажбата на питиетата, азъ мислѣхъ, че самото това обстоятелство трѣбва да ни накара да приемемъ по принципъ законопроекта и да го пратимъ въ комисията. Сега, дали тия мѣропріятія, които сж изложени тукъ, отговарятъ на цѣльта, или трѣбва да се измѣнятъ, или трѣбва да се отхвърлятъ съвършено, или трѣбва да се замѣнятъ съ други постановления, това е вече работа на комисията и, слѣдъ това, когато дойде да се разиска законътъ въ Народното Събрание членъ по членъ. Обаче, азъ не можъ да откажъ, че тоя законъ, колкото и да е малъкъ, съдържа извѣстно подобрене, и то отъ доста голѣмо значение. Тѣй напр., опростотворяването на процедурата по издирване на прѣстѣпленията, по налагане на глобитѣ и тѣхното събиране, мислѣхъ, че е една добра мѣрка, която би се отразила много повече въ полза на населението или на лицата, които се занимаватъ съ питейно-продаване, отколкото въ врѣда. Още повече, че, така да кажъ, понеже се закриватъ нѣкои акцизни отдѣления, непременно трѣбваше да се укаже, кждѣ трѣбва да подлежатъ на обжалване, или чрѣзъ кои акцизни отдѣления трѣбва да подлежатъ на обжалване постановленията, които ще се издаватъ отъ сега нататѣкъ по нарушение Закона за питеетата. Споредъ мене, азъ намирамъ, че е умѣстно да се прѣпорѣчва на почитаемата комисия, която ще разискава тоя законопроектъ, едно обстоятелство. Тукъ е казано чрѣзъ кои акцизни власти ще се обжалватъ, кои сѣдилища ще разглеждатъ жалбитѣ противъ тия постановления, но не е указанъ начинътъ, по който ще се разглеждатъ. Азъ вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че на мнозина отъ васъ е извѣстно, че при подаването на жалби противъ постановленията за нарушение Закона за горитѣ, противъ постановленията за нарушение Закона за тютюня или Закона за питеетата, сѣдилищата, като нѣматъ друго правило, по което да се ръководятъ, ръководятъ се по правилата, изложени въ Углавното мирово сѣдопроизводство. Тамъ е казано, че сѣдилищата, когато разглеждатъ дѣлата по въззивень редъ, иматъ право да призоваватъ или да не призоваватъ странитѣ — това зависи отъ усмотрѣніето на сѣдилищата. Въсползувани отъ това постановление на закона, много сѣдилища, поне тамъ, гдѣто съмъ ималъ случай да присѣтствувамъ, никой нѣтъ не призоваватъ странитѣ, а всѣки нѣтъ постановяватъ въ тѣхно отѣствие. По-такъвъ начинъ ние, така да се каже, истиността по процеса изгубваме по тия дѣла, защото по въззивната жалба човѣкъ не може да се яви лично при акцизната власть, окръжниятъ сѣдъ тоже не го призовава; значи, и тамъ не може да се яви да прѣдстави доказателства и да даде своитѣ обяснения за свое оправдание. Така щото, излиза, че отъ двѣтѣ инстанции се осжда задочно. Заради това, азъ бихъ молилъ

членоветѣ на комисията въ края на чл. 74-й, както е измѣненъ, като се казва „и рѣшава въ два-мѣсечень срокъ“, да се каже, че тия жалби ще се разглеждатъ съ призоваването на странитѣ. По този начинъ ще задължимъ сѣдилищата всѣки нѣтъ да призоваватъ странитѣ. Сега, другъ е въпросътъ, дали странитѣ ще се явятъ или не. Това не е наша работа. Но на всѣки случай тѣ трѣбва да бѣдѣтъ извѣстни за врѣмето, когато се разглежда дѣлото.

Отъ друга страна, азъ намирамъ едно много важно мѣропріятіе, именно постановлението за давността. Доколкото знамъ, въ фискалнитѣ закони нито въ единъ нѣма постановление за давностъ, а това бѣше единъ голѣмъ недостатѣкъ; защото, когато всички други прѣстѣпления се покриватъ съ давностъ, за такова едно маловажно нарушение да се прѣслѣдва човѣкъ докато е живъ, съ една рѣчь, вѣчно, далечъ не е несправедливо. Това е едно отъ най-добритѣ мѣропріятія на г. Министра на Финанситѣ. Така щото, азъ намирамъ, че цѣлата материя, изложена въ тоя законъ, е материя отъ извънредно голѣма важностъ и отъ голѣмъ интересъ за сѣдищитѣ се. Затова, ще молихъ Народното Събрание да се произнесе, да се приеме тоя законопроектъ по принципъ и да се прати въ комисията.

Сега, каза се отъ нѣкои г. г. оратори, че това нѣщо трѣбвало да се урегулира като се прѣработи цѣлиятъ законъ. Дѣйствително, добръ би било да се направи това, но затова, че цѣлиятъ законъ не билъ прѣработень, още не може да се освободимъ отъ задължението съ частични постановления да допълнимъ тия нецѣлноти, несправедливости и нередовности, които се забѣлѣжаватъ тукъ.

Димитъръ Н. Провадалиевъ: Не съмъ съгласень съ г. Иванова, който прѣдлага патентитѣ да се даватъ на имотитѣ, а не на лицето. Съ това нѣщо ние ще докараме много чужденци да дохождатъ въ България да продаватъ питеета, сѣщо и тютюнь. Напр., въ Варна има хора, които дохождатъ отъ Цариградъ, и щомъ дойдѣтъ, куйнѣтъ единъ санджѣкъ тютюнь и започватъ да продаватъ, хващатъ ги въ прѣстѣпление, съставятъ имъ актове и какво конфискуватъ? Единъ санджѣкъ тютюнь. Осждаатъ го, но тоя човѣкъ избѣгва и не може да се изпълни законътъ. Както е Законътъ за акциза, дохожда единъ чужденецъ, отваря кръчма съ 4 шишета ракия и фалшифицирано вино, хващатъ го въ прѣстѣпление, осждаатъ го, но той избѣгва. За да се прѣкратѣтъ тия нарушения, трѣбва да се тури единъ цензъ. Така щото, комисията, като прѣгледва тия работи, да прибави единъ членъ, щото въ България само ония лица иматъ право да се занимаватъ съ търговия на тютюнь и спиртни питеета, които сж български граждани и иматъ граждански и политически права. Тогава има гаранция, че ще бѣдѣтъ хващани и наказвани прѣстѣпницитѣ и други нѣтъ нѣма да турятъ отрова и да фалшифициратъ питеетата съ разни бои и пр. Инакъ, както иска г. Ивановъ, не е добръ и ще отвържемъ рѣцѣтъ на чужденцитѣ-търговци, за които, щомъ ги осждѣтъ сѣдилищата, стопанитѣ на зданията ще платѣтъ, а който е нарушилъ закона, нѣма да го намѣри правителството. Затова, азъ настоявамъ, ако е възможно, щото за тютюнь и питеета патентътъ да се

дава на ония лица, които иматъ граждански и политически права.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Понеже никой другъ не иска думата по тоя законопроектъ, ще го туржъ на гласуване. Тия г. г. прѣдставители, които сж съгласни и приематъ по принципъ законопроекта за измѣнение и допълнение Закона за беритѣ, и да се испрати на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Лазаръ Дуковъ: Азъ ще помоляхъ почитаемото Събрание, понеже часътъ 6 мина и доста сме уморени, да се вдигне засѣданието. Отъ 4 дни насамъ имаме всѣки день засѣдания, сѣдѣли сме до късно, а освѣтъ това, присѣдствували сме въ комиситѣ и утрѣ пакъ ще имаме засѣдание. Затова, ще моля да се отложи засѣданието за утрѣ. И ако утрѣ е турено на дневенъ редъ да се гледа Законътъ за десетъка, понеже и азъ ще искамъ да кажа нѣколко думи по него, а пъкъ нощъ не виждамъ, затова прѣдлагамъ да се вдигне засѣданието и утрѣ на първо мѣсто да имаме на разглеждане Закона за десетъка. Моля г. г. прѣдставителитѣ и г. министра да се съгласятъ съ това мое прѣдложение.

Министъръ Д-ръ Василь Радославовъ: Азъ съмъ съгласенъ съ прѣдложението на г. Дукова, че законопроектътъ за данъка върху земнитѣ произведения може да се отложи за утрѣшното засѣдание, защото, може би, ще искатъ да взематъ участие въ разискванията на този законопроектъ повече народни прѣдставители; но въ такъвъ случай ще трѣбва да се продължи дневниятъ редъ и да разгледаме законопроекта за финансовитѣ инспектори и утрѣ на първъ дневенъ редъ да имаме законопроекта за десетъка.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има двѣ прѣдложения. Първото прѣдложение, което подлежи да се гласува, е, за да се вдигне засѣданието. Второто прѣдложение е на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, да стане едно прѣреждане на дневния редъ и законопроектътъ за десетъка да се тури утрѣ на първо мѣсто. Ще туржъ на гласуване прѣдложението на г. Лазара Дуковъ.

Славчо Бабаджановъ: Има и едно друго съображение, по което може да се съгласи Събранието за да се вдигне засѣданието. Знайнъ е, че всички г. г. прѣдставители сж получили билети за прѣдставлението, което се дава съ благотворителна цѣль — устройване бесилатна ученическа трапезария. (Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: И снощи пакъ вдигнахме засѣданието по сжщитѣ причини.) Затова, азъ моля да се съгласи и болшинството да се вдигне засѣданието.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Ще туржъ на гласуване прѣдложението на г. Лазара Дуковъ, за вдигане на засѣданието. Тия г. г. прѣдставители, които сж за прѣдложението на г. Лазара Дуковъ, да си вдигнатъ ржката. (Меншинство.) Засѣданието ще се продължава.

Ще туржъ на гласуване прѣдложението на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, за прѣреждане на дневния редъ и за оставяне за утрѣшното засѣдание на първо мѣсто законопроектътъ за данъка върху земнитѣ произведения. Тия, които сж съгласни съ това прѣдложение на г. министра,

да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, п. 4-й отъ дневния редъ остава за утрѣ да бжде поставенъ като првъ.

Д-ръ Никола Генадиевъ: По този повсѣдъ имамъ да заявжъ едно желание: при разглеждането на законопроекта за десетъка да присѣдствува и г. Министърътъ на Търговията и Земледѣлието.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: На дневенъ редъ слѣдъ това имаме законопроекта за финансовитѣ инспектори.

Секретаръ Д-ръ Христо Йордановъ: (Чете.)

„Изложение на мотивитѣ

върху законопроекта за финансовитѣ инспектори.

Споредъ сжществующия сега редъ, всѣко учреждение си има особенъ надзоръ отъ страна на началницѣтъ за провѣряване катадневнитѣ операции на своитѣ агенти. Нѣгдѣ пъкъ провѣрка на операцийтъ става и съ периодически мѣстни ревизии. Но освѣтъ тоя контролъ има установени и други два контрола: единъ, контролътъ на финансовитѣ инспектори, и другъ контролътъ на Върховната Сметна Палата. Нито единиятъ, нито другиятъ, обаче, отъ тия два послѣдни контрола ставатъ по начинъ удовлетвориленъ за интереситѣ на хазната.

Контролътъ, извършванъ отъ страна на финансовитѣ инспектори, е неудовлетворителенъ затова, защото става повърхностно. По причина на недостатъчния персоналъ на финансовитѣ инспектори този контролъ не може другоаче да става. Въ страната ни има повече отъ 2.000 учреждения, натоварени съ събиране на държавнитѣ приходи. Съ четирима само финансови инспектори, колкото сж сега, да се прави подробенъ и обстоятелственъ контролъ върху всичкитѣ тия учреждения, нѣма, разбира се, физическа възможность. На освѣтъ това, финансовитѣ инспектори сж задължени съ надзора и за правилното произвеждане на расходитѣ. По тия именно причини финансовитѣ инспектори досега сж били командировани да произвеждатъ ревизии само тамъ, гдѣто е имало нужда и възможность. Слѣдователно, повечето отъ учрежденията, натоварени съ приемането и расходването на държавнитѣ суми, сж оставали безъ надзоръ и контролъ отъ страна на финансовитѣ инспектори. Понеже главнитѣ органи на Министра на Финанситѣ за упражняване надзоръ върху отчетницитѣ сж финансовитѣ инспектори, то, може да се каже, че Министърътъ на Финанситѣ не е могълъ да упражнява върху учрежденията по приходитѣ и расходитѣ такъвъ именно контролъ, какъвто се изисква отъ атрибутитѣ му, като Министъръ на Финанситѣ въ страната.

Контролътъ, упражняванъ отъ страна на Върховната Сметна Палата върху държавнитѣ приходи, е неудовлетворителенъ за това, защото ней, на палатата, липсватъ всичкитѣ данни и обстоятелства, по които тя може да сжди за правилното и редовно прибиране на приходитѣ. Не е достатъчно гдѣто се прави контрола въ Сметната Палата само по кочанитѣ на разнитѣ квитанционни книги или по декларациитѣ на митницитѣ за вноситѣ и износни стоки. По кочанитѣ на квитанционнитѣ книги и по митнишкитѣ

декларации Върховната Сметна Палата не може да открие нищо друго, освѣтъ един аритметически погрѣшки. За да може да се сѣди за правилността на приходитѣ по една квитанционна книга непрѣмѣнно трѣбва да се направи сравнение съ самитѣ дѣла и други приходни документи и да се види, дали дѣйствително отчетникътъ е събралъ толкова, колкото го задѣлжава законътъ. За да се сѣди за правилността на приходитѣ по митницитѣ не е достатъчна само провѣрката по декларациитѣ; въ тѣхъ винаги ще се намѣри всичко редовно и правилно записано. Главната база, обаче, която служи за прибиране митнишкитѣ приходи, а именно *оцѣнкитѣ*, Върховната Сметна Палата не може да контролира, дали сѣ високи или ниски, защото нѣма прѣдъ очи самитѣ стоки. По тая именно причина упражняваниятъ контролъ отъ Върховната Сметна Палата не е могълъ да даде никакъвъ удовлетворителенъ резултатъ. Повечето работата се е ограничавала съ изпаирането нѣкои грѣшки и то за свършено незначителни количества.

Споредъ прѣдлагаемия законопроектъ недостатъцитѣ и въ двата начина на упражнявания контролъ върху държавнитѣ приходи — и отъ финансовитѣ инспектори и отъ Върховната Сметна Палата — се свършено отстраняватъ. Съ тази организация на финансовата инспекция, която азъ прѣдлагамъ, провѣрката на всички държавни приходи ще се извършва на самото мѣсто, гдѣто се намиратъ учрежденията, които приематъ приходитѣ. Тя ще бѣде подробна и обстоятелствена. Ще се възложи на финансовитѣ инспектори да провѣриватъ приходитѣ не само по квитанционнитѣ и касови книги, но и да сравняватъ постъпилитѣ суми по всѣка квитанция съ дѣлата на учрежденията и съ всичкитѣ приходни документи (поименни, данъчни и окладни списъци, заявления, актове, митнишки декларации, манифести, вѣдомости и пр. пр.). По този начинъ дѣйствително инспекторътъ може да контролира и узнае, дали отчетникътъ е събралъ и внесълъ въ съкровището толкова, колкото прѣдписва законътъ. Въ митницитѣ особено ще се възложи на финансовитѣ инспектори да обръщатъ по-големо внимание, какъ ставатъ оцѣнкитѣ, като при това провѣриватъ и количеството и качеството на стокитѣ споредъ декларациитѣ съ самитѣ стоки на самото мѣсто въ митницитѣ.

Исключение отъ прѣдлагаемия новъ начинъ за контролъ върху държавнитѣ приходи ще съставляватъ само приходитѣ отъ желѣзницитѣ и отъ телеграфитѣ и пошитѣ. Тия два вида държавни приходи сѣ свързани съ международнитѣ сметки, които имаме съ чуждитѣ администрации и по тая причина контролтъ имъ не може да се распорѣжа по разнитѣ инспекторски райони. Тоя контролъ си остава за напредъ да се извършва пакъ по досегашния редъ — въ Главната Дирекция на телеграфитѣ и пошитѣ и въ централното управление на българскитѣ държавни желѣзници. Финансовитѣ инспектори, обаче, ще иматъ право да правятъ инспекция и върху тия два държавни приходи.

Финансовитѣ инспектори ще бѣдѣтъ разпрѣдѣлени на нѣколко района въ страната. Всѣки ще има подъ свой надзоръ и контролъ извѣстно число учреждения, на които

ще прави както редовни, така и извъредни и внезапни ревизии. Районнитѣ финансови инспектори ще се сношаватъ направо съ Финансовото Министерство.

При Министерството на Финанситѣ се учреждава особено отдѣление за финансовата инспекция. То ще се ръководи отъ единъ началникъ на инспекцията. А пъкъ за да се държи контролъ върху дѣйствиата на районнитѣ финансови инспектори, доколко тѣ добросъвѣстно и честно изпълняватъ службата си, къмъ отдѣлението ще има прикомандировани двама или трима старши отъ по-опитнитѣ инспектори, които ще се пратѣтъ изъ Княжеството да провѣриватъ дѣйствиата на самитѣ районни финансови инспектори.

Прикомандираванитѣ къмъ инспекционното отдѣление финансови инспектори, когато не сѣ въ командировка, ще помагатъ на началника на инспекцията въ изпълнението и ръководенето на службата.

Распрѣдѣлението на работата между инспекторитѣ, както и распрѣдѣлението на районитѣ, е оставено да се извърши съ Височайши указъ. То не е вмѣстено въ самия законопроектъ, макаръ и да е вече направено, за да се опита прѣдварително на практика. Инакъ може да се укажатъ нѣкои неудобства, които не ще можѣтъ въ всѣко врѣме да се поправятъ.

Другитѣ начала, поставени въ законопроекта, считамъ за излишно да обяснявамъ. Тѣ произхождатъ отъ самото естество на работата. Тѣ не сѣ нѣщо ново. Много отъ тѣхъ и сега служатъ за ръководство по сѣщата служба, макаръ и да нѣма никакъвъ законъ за финансовата инспекция. Въобще началата, поставени въ законопроекта, сѣ черпени отъ самата практика и отъ законодателствата на други напреднали въ цивилизацията държави.

Както ще видѣтъ г. г. народнитѣ прѣдставители отъ бюджетпроекта на повѣренното ми министерство, новата организация на финансовата инспекция ще коштува на държавата само 182.064 л. По настоящемъ за финансови инспектори и за ревизора на бирницитѣ се разходватъ 48.288 л. Вслѣдствие на новата организация правятъ се икономии отъ персонала при Министерството на Финанситѣ 7.140 л. и отъ Върховната Сметна Палата 55.596 л. или всичко 111.024 л. Слѣдователно, пазимъ, че за тая нова организация ще се расходватъ повече само 71.040 л. Всѣки вѣрвамъ, ще признае, че тази сума е свършено незначителна въ сравнение съ ползитѣ, които ще принесе на страната новиятъ финансовъ инспекторатъ.

Съ такива убѣждения азъ моля почитаемото Народно Собрание да одобри прѣдлагаемия законопроектъ.

София, 27-й октомврий 1899 год.

Министъръ на Финанситѣ: М. Теневъ.

Законопроектъ

за финансовитѣ инспектори.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Министерътъ на Финанситѣ упражнява надзоръ върху всичкитѣ учреждения и лица въ Княжеството, които

боравятъ съ обществени суми и материали, чрезъ *финансовитѣ инспектори*.

Забѣлѣжка. Обществени суми и материали се считатъ всичкитѣ фондове и вещи, които принадлежатъ било на държавата, било на окръжията, било на общинитѣ или на други обществени и благотворителни учреждения и дружества.

Чл. 2. Финансовитѣ инспектори сж длѣжни да надзираватъ и контролиратъ всичкитѣ учреждения и длѣжностни лица за правилното приложение на законитѣ, правилницитѣ и други наредби отъ финансовъ характеръ, да провѣрватъ, дали всичкитѣ данѣци, мита, акцизи, берии, такси и пр. се събиратъ и внасятъ въ хазната споредъ както сж установени въ законитѣ, дали правилно се произвеждатъ расходитѣ и дали правилно, редовно и наврѣменно се водѣтъ установенитѣ счетоводни книги.

Чл. 3. Контролтѣ отъ финансовитѣ инспектори върху държавнитѣ приходи въ всичкитѣ ония учреждения, които не произвеждатъ расходи, ще става на самото мѣсто, гдѣто е учреждението и ще бѣде подробенъ, обстоятелственъ и окончателенъ. Той ще служи за освобождаване гаранциитѣ на отчетницитѣ служащи въ тия учреждения, слѣдъ като се произнесе за правилността и редовността на контрола началникѣтъ на инспекцията.

Окончателно провѣренитѣ приходни документи на тия учреждения нѣма да се пращатъ въ Върховната Смѣтна Палата, но ще оставатъ въ архивата на ревизираното отъ финансовия инспекторъ учреждение.

Нѣма да се прави такъвъ контролъ отъ финансовитѣ инспектори само на приходитѣ, получавани отъ желѣзницитѣ телеграфитѣ, телефонитѣ и пошитѣ. Сжществующия по настоящемъ редъ за контролъ върху тия приходи остава въ сила и за въ бѣдѣще. Финансовитѣ инспектори, обаче, иматъ право да правѣтъ инспекция върху правилността и редовността на тия приходи.

Чл. 4. На финансовитѣ инспектори се прѣдоставя право да запрѣщаватъ неправилни или незаконни дѣйствия, да напоятъ установения отъ закона редъ, когато сж направени отстъпления, да приематъ жалби, да произвеждатъ дознания и разслѣдвания, да искатъ обяснения, да прѣглеждатъ цѣлото дѣлопроизводство, всичкитѣ каси и складове, въ които се държатъ суми, материали и документи.

Чл. 5. Всѣко учреждение и лице, що борава съ обществени суми и материали, отъ което вѣдомство и да зависи, при поискване на финансовия инспекторъ, е длѣжно *веднага* да отвори касата или склада, да му прѣдстави всичкитѣ регистри, дѣла и документи, които би му се поискали, и, въ негово присѣствие, да се констатира положението на касата или склада и операциитѣ.

Чл. 6. Въ случай, че нѣкое отъ лицата, що боравятъ съ обществени суми и материали, по искане на финансовия инспекторъ не се прѣдстави прѣдъ него, или, като се прѣдстави, упорствува да отвори касата или склада и да даде да се провѣрѣтъ операциитѣ му, финансовиятѣ инспекторъ, въ името на Финансовия Министъръ, призовава прокурора или единъ или двама чиновници отъ други учреждения, които се намиратъ най-близо, въ тѣхно присѣствие отваря

касата или склада, констатира положението на операциитѣ и за всичко това съставлява актъ.

Въ такъвъ случай макаръ резултатѣтъ отъ ревизията да се намѣри добъръ, властѣта, отъ която зависи лицето, по прѣдложение на финансовия инспекторъ, го уволнява отъ длѣжностъ за гдѣто се е съпротивило на инспектора и го прѣдава на сждъ за наказание по чл. 438-й отъ Наказателния законъ.

Чл. 7. При всѣка ревизия въобще когато се окаже *липса* на суми неоправдани и се поража сѣмнѣние за злоупотрѣбление, или се открие подлогъ въ писането, или незанесени по книгитѣ получени суми, или записани расходи въ повече отколкото сж били въ дѣйствителностъ, както и умишлени грѣшки въ събиранитѣ приходни суми въ по-малко, а въ расходнитѣ въ повече — финансовиятѣ инспекторъ съставлява актъ, съобщава за това телеграфически на Финансовия Министъръ и на онзи, отъ когото зависи лицето, иска разрѣшение за отстранение на виновното лице и щомъ получи такова, заставлява отчетника да сключи операциитѣ си, подъ неговъ надзоръ, до деня, въ който е произведена ревизията и да прѣдаде наличността, дѣлата и всичко що му е повѣрено на нѣкое сигурно лице, указано отъ окръжния управителъ и отъ околийския началникъ. За прѣдаване касата и дѣлата се съставлява особенъ актъ, който се прѣпраща незабавно на Финансовия Министъръ и на онзи, отъ когото зависи отстраненото лице.

Замѣстникѣтъ ще продължава да управлява дѣлата, докогато се повърне на длѣжностъ отстраненото лице, или пъкъ бѣде замѣстенъ отъ други по распорѣждане на надлежното министерство.

Чл. 8. Констатиранитѣ недоимѣци отъ финансовитѣ инспектори надлежнитѣ отговорни лица сж длѣжни да внесѣтъ въ касата на учреждението въ продължение най-много на 24 часа отъ съставлението на акта. Ако се появи споръ между отчетника и финансовия инспекторъ за размѣра на недоимѣка или за начина на констатирането му, отчетникѣтъ има право да обжалва акта, чрезъ Финансовия Министъръ, въ продължение на 10 дни отъ съставлението му, прѣдъ Върховната Смѣтна Палата, която се произнася съ окончателно постановление по тоя въпросъ и се распорѣжда чрезъ Финансовия Министъръ за събиране на липсалата сума по принудителенъ начинъ.

Съ сжщо такова постановление, по прѣдложение на Финансовия Министъръ, се произнася Върховната Смѣтна Палата за събиране и на ония недоимѣци, които, макаръ и да не сж били оспорвани отъ отчетницитѣ, но не сж ги били още внесли до това врѣме въ касата на учреждението.

Чл. 9. Финансовитѣ инспектори иматъ право да запечатватъ каситѣ, регистритѣ, дѣлата и всички други книжа и документи, които намѣрѣтъ за нужно, всѣкога: денемъ и нощемъ, дѣлникъ и празникъ.

Чл. 10. Никой другъ не може да сваля положениа печать отъ финансовия инспекторъ, освѣнъ самъ той.

Всѣки, който би се осмѣлилъ да направи това безъ знаието и присѣствието на финансовия инспекторъ, под-

лежи на углавно прѣслѣждане съгласно чл. чл. 150 и 151-й отъ Наказателния законъ.

Чл. 11. Финансовитѣ инспектори иматъ право да произвеждатъ ревизии и въ неприкѣствени дни, когато намѣрѣтъ това за нужно.

Чл. 12. Всѣко лице, що борави съ обществени суми и материали, не може да държи въ касата или склада други освѣнъ общественитѣ суми и материали. Намѣренитѣ при ревизията частни суми и материали въ касата или склада, както и излишѣцитѣ, се записватъ на приходъ за въ полза на учреждението, което е било ревизирано.

Чл. 13. Израсходвани суми безъ особна изрична писменна заповѣдъ отъ началството не по прѣдмета, за който сж били отпуснати, се считатъ за *недостигъ*, макаръ и да има за тѣхъ оправдателни документи, и виновното лице, освѣнъ гдѣто е длъжно да ги внесе, но ще подлежи и на строго дисциплинарно наказание.

Чл. 14. Всичкитѣ учреждения и длъжностни лица, били тѣ държавни, окръжни или общински, до които финансовитѣ инспектори се отнесжтъ за справка, било въ архивата имъ, било по регистритѣ имъ, сж длъжни *веднага* да изпълняватъ искането имъ.

Чл. 15. Всѣки финансовъ инспекторъ трѣбва да бжде снабденъ отъ Министра на Финанситѣ съ особно отворено писмо, съ подписа на министра и съ печата на министерството.

Това отворено писмо финансовиятъ инспекторъ е длъженъ да прѣдѣвива на учрежденията и лицата, прѣди да подкачи ревизията.

Чл. 16. Министърътъ на Финанситѣ може да възложи и на други длъжностни лица отъ своето вѣдомство да произвеждатъ ревизия, съгласно съ настоящия законъ, като ги снабди съ нужното въ подобни случаи пълномощно.

Чл. 17. Всичкитѣ военни, граждански и сѣдебни власти, по искане на финансовия инспекторъ, сж длъжни да му указватъ нужното съдѣйствие при изпълнение на служебнитѣ му обязанности.

Чл. 18. Финансовитѣ инспектори иматъ свой печатъ съ държавния гербъ и съ надписъ: „Финансовъ Инспекторъ“.

Глава II.

Организация на финансовата инспекция.

Чл. 19. Учреждава се особно отдѣление при Министерството на Финанситѣ за финансовата инспекция. То ще се ръководи отъ единъ началникъ, който ще има общъ надзоръ върху дѣятелността на всичкитѣ финансови инспектори въ Княжеството.

Къмъ сѣщото отдѣление ще се прибавятъ отъ Министра на Финанситѣ, двама или трима финансови инспектори, споредъ нуждата, които ще бжджтъ командировани изъ Княжеството да прѣвѣрѣватъ дѣйствиѣта на районнитѣ финансови инспектори и да помагатъ на началника на инспекцията, когато не сж въ командировка.

Чл. 20. Началникътъ на инспекцията има право, съ знанието на Министра на Финанситѣ, да произвежда ревизии, когато поиска, на всичкитѣ учреждения и лица, на

които, по настоящия законъ, иматъ право да правятъ такива финансовитѣ инспектори.

Чл. 21. За ревизиране на учрежденията споредъ настоящия законъ Княжеството ще се раздѣли на райони.

Колко и какви ще бжджтъ тия райони и кои финансови инспектори кои учреждения ще ревизиратъ, ще се опрѣдѣли съ особенъ Височайши указъ.

Чл. 22. Ревизиитѣ ще се произвеждатъ по распорѣждане на Министра на Финанситѣ, по искане на другитѣ учреждения и по инициатива на самитѣ финансови инспектори.

Чл. 23. Когато другитѣ учреждения поискатъ да се произведе нѣкому ревизия, тѣ сж длъжни да се отнесжтъ до Министра на Финанситѣ, който ще заповѣда да се извърши такава чрѣзъ началника на инспекцията.

Когато една ревизия е направена по искане на учреждение не отъ финансовото вѣдомство и когато по една ревизия на тѣзи не отъ финансовото вѣдомство учреждения се е намѣрилъ резултатъ, по който слѣдва да се вземжтъ особени мѣрки, като се прѣлрати акта по ревизията на надлежното министерство, послѣдното, слѣдъ като изпълни прѣпорѣчанитѣ мѣрки, ще повѣрне акта пакъ на Министра на Финанситѣ за да се положи въ архивата на отдѣлението за финансовата инспекция.

Чл. 24. На всичкитѣ учреждения и длъжностни лица, които приематъ държавни приходи и произвеждатъ държавни расходи, ще се нареди отъ Министра на Финанситѣ да имъ се правжтъ периодически и внезапни ревизии по начинъ, както се намѣри за добръ.

А произвеждане ревизия на учрежденията и лицата, които не завеждатъ държавни суми, ще става само когато се намѣри за нужно.

Глава III.

Условия и цензъ за назначението на финансовитѣ инспектори.

Чл. 25. Финансовитѣ инспектори се назначаватъ съ указъ по прѣдложение на Министра на Финанситѣ.

Чл. 26. Финансовитѣ инспектори се раздѣлятъ на нѣколко разреда, отъ които най-послѣденъ е оня на под-инспекторитѣ.

Платата по всѣки разредъ и числото на финансовитѣ инспектори се опрѣдѣлятъ ежегодно въ държавния бюджетъ.

Чл. 27. Освѣнъ заплатата районнитѣ финансови инспектори и подинспекторитѣ получаватъ безотчетно годишно за нѣтни и дневни по една опрѣдѣлена въ бюджета сума, която имъ се отпуща ежемѣсечно заедно съ заплатата.

Другитѣ финансови инспектори, кога сж въ командировка, получаватъ нѣтни и дневни съгласно Закона за чиновницитѣ.

По българскитѣ държавни желѣзници финансовитѣ инспектори и подинспектори иматъ право да пжтуютъ бесплатно.

Чл. 28. За финансови инспектори могатъ да се назначаватъ само лица, които иматъ висше образование и сж

прослужили най-малко три години като държавни адвокати, най-малко пет години като старши подначалници или експерт-оцѣнители при Министерството на Финансите, или като ревизори и счетоводители при нѣкое отъ министерствата, или като I класни финансови началници, или като I и II класни управители на митниците, или като I класни докладчици при Върховната Сметна Палата и които се ползватъ съ добра репутация и честностъ.

Забѣлъжка. До гдѣто инспекторатътъ се снабди съ лица отговарящи на горния цензъ, прѣдоставя се право на Министра на Финансите да назначава за финансови инспектори и такива, които макаръ и да не отговарятъ на горнитѣ условия по отношение на образованието, но въ течение на продължителна служба по вѣдомството на финансовото и на другитѣ министерства сж се отличили съ голѣма способностъ и познания на финансовитѣ и други закони и по счетоводството.

Чл. 29. За финансови подинспектори може да се назначаватъ лица, които иматъ сръдно образование и които сж прослужили най-малко три години като помощници на финансовъ началникъ или на акцизенъ надзирателъ, като главни бирници или като бирници и финансови пристави I-й разредъ.

Чл. 30. За ония кандидати, които не отговарятъ на условията, прѣдвидени по-горѣ (Чл. чл. 27 и 28 й.) за попълване на открититѣ вакантни мѣста за финансови инспектори прѣзъ идущата 1900 год., ще се нареди да издържатъ экзаменъ по особна програма, изработена отъ Министра на Финансите.

Чл. 31. За прѣминуване отъ една степенъ въ друга по-горна финансовитѣ инспектори трѣбва да сж прослужили най-малко въ сжщата степенъ три години и да сж се отличили съ голѣмо усърдие и опитностъ въ работата.

Глава IV.

Разни распореджания.

Чл. 32. Министерътъ на Финансите ще нареди да се произвеждатъ периодически домашни ревизии въ всичкитѣ учреждения, които по настоящия законъ сж подъ надзора на финансовитѣ инспектори.

Чл. 33. Финансовитѣ инспектори и подинспектори и другитѣ длъжностни лица, които правятъ ревизия съгласно съ настоящия законъ, сж отговорни за всичкитѣ дефицити, които не сж могли да открижатъ въ врѣме на ревизията, ако сумитѣ не могатъ да се събержатъ отъ гаранциитѣ на надлежнитѣ чиновници. Ако ли пъкъ сж постъпили съ измама или други нѣкои умишлени дѣйствиа, то освѣнъ гдѣто се уволняватъ, но се и прѣдаватъ на сждъ за углавно прѣслѣждане.

Чл. 34. Всичкитѣ распореджания, които противорѣчатъ на настоящия законъ, се отминаятъ.

Чл. 35. Съ особенъ правилникъ ще се опрѣдѣлятъ подробноститѣ за приложението на настоящия законъ.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Константиновъ има думата.

Никола Константиновъ: Г-да народни прѣдставители! Приятно ми е да констатирамъ факта, че г. Министерътъ

на Финансите искрено се е загрижилъ за държавнитѣ финансии и за прѣдлагането на този законопроектъ, азъ вземамъ смѣлостта да похваля инициативата, съ която той иска да тури контролъ върху приходитѣ на държавата. И, дѣйствително, отъ мотивитѣ, които излага г. министърътъ, никой отъ насъ не може да помисли противното. Цѣльта, която гони законопроектътъ, е прѣвѣсходна. Нуждата да се контролиратъ приходитѣ на държавата отдавна се е почувствувала и съ прѣдложения законопроектъ, азъ вѣрвамъ, че до извѣстна степенъ цѣльта се постига.

Ще обрѣжъ само вниманието на комисията, която има да се занимае съ този законопроектъ — понеже, както казахъ, азъ не съмъ противъ законопроекта — ще обрѣжъ, казвамъ, вниманието само на комисията върху нѣкои бѣлъжки, главно колкото се отнася до този сега създаванъ инспекторатъ. По моето мнѣние, намѣсто да имаме особенъ инспекторатъ такъвъ, какъвто ни се прѣдлага отъ г. министъра и който да ни коштува 180.000 л. на година, освѣнъ прогоннитѣ пари, които тоже ще излѣзатъ на грамадна сума, добръ би било ако, като считаме, че чегирмата инспектори не сж недостатъчни да провѣрватъ, да контролиратъ приходитѣ на държавата, да ги увеличехме на 6, ако щете даже на 8, но да си останатъ такива, каквито трѣбва да бждатъ, именно контролзори, като провѣрители на приходитѣ на държавата, безъ да отнематъ правата на Върховната Сметна Палата, което е право на Народното Събрание, да контролира дѣйствиата на всичкитѣ служащи, включително и на министритѣ.

Ще сте забѣлъжили, г-да народни прѣдставители, отъ законопроекта, че по чл. 3-й за провѣрката, която има да извършватъ финансовитѣ инспектори на мѣстото, гдѣто се получаватъ приходитѣ и гдѣто сж тия учреждения, отчетътъ ще бжде подробенъ, обстоятелственъ и окончателенъ; ще се рѣче, само съ тѣзи думи ние отнемаме правото на Върховната Сметна Палата или правото на Народното Събрание да контролира и то само, чрѣзъ Върховната Сметна Палата, приходитѣ на държавата. Заради това, като обрѣщамъ главно на това вашето внимание и най-вече на комисията, която ще се занимава съ този законопроектъ, и като се осланямъ на тази база, азъ приемамъ законопроекта по принципъ въ такава смисълъ: да бждатъ тия инспектори или ревизори, както щете ги нарѣчете, съ тия права: да контролиратъ приходитѣ, а не расходитѣ на държавата, и тия провѣрени отъ тѣхъ отчети да се провѣрватъ окончателно отъ Върховната Сметна Палата, което е все едно да се провѣрватъ отъ делегирани лица отъ страна на Народното Събрание. И ако такава едно прѣустройство се направи, ние, вѣрвамъ, ще имаме още по-добъръ контролъ, отколкото законопроектътъ ни прѣдлага. Защото, по законопроекта ние ще имаме едно инспекционно отдѣление при Министерството на Финансите; това отдѣление по инспекцията ще си има свои началници, подначалници, архивари, регистратори, разсильни и пр., и ще бжде стояще: то ще бжде една излишна инстанция въ отношение работата на контрола. Ако ние искаме да контролираме приходитѣ или всички отчетници държавни по приходитѣ на мѣстото, гдѣто ставатъ тия

приходи, при тия същитѣ учреждения, гдѣто се събиратъ тия приходи, достатъчно е да имаме лица, ревизори ли ще ги нарѣчете, инспектори ли ще ги нарѣчете, които да провѣриватъ възъ тая основа приходитѣ и слѣдъ това като последна и окончателна инстанция Върховната Сметна Палата — мѣстото, което е опрѣдѣлено, съгласно Конституцията и по правата на Народното Собрание, да се произнася окончателно както по приходитѣ, така и по расходитѣ на държавата. Тѣй че, като се ослабнѣе главно върху това, считамъ за излишно да разисквамъ законопроекта въ неговитѣ подробности по-нататъкъ, тѣй като останалото е отъ второстепенна важность, и моля както г. г. народнитѣ прѣдставители, така и комисията, която има да се занимае съ тоя законопроектъ, да приемжтъ този хубавъ възгледъ изказанъ отъ мене, който азъ намирамъ и полезенъ за държавата и за държавнитѣ приходи и достолѣпнѣ за Народното Собрание.

Министъръ Михаилъ Теневъ: За да се прѣкратжтъ, г-да народни прѣдставители, по-нататъшнитѣ разисквания по въпроса, който възбуди г. Константиновъ, имамъ честь да заявжъ, че съ този законопроектъ Финансовото Министерство никога не е мислило да посѣга на прерогативитѣ и правата на Върховната Сметна Палата. Съ него то е искало само да улесни задачата на палатата, тѣй като въ началото при устройството ѝ тя е била прѣтрупана съ работи, които не сж нейни и които не влизатъ никждѣ въ кръга на дѣйствиата на една сметна палата. Никждѣ приходнитѣ документи не се провѣриватъ по такъвъ начинъ, както се провѣриватъ въ нашата Сметна Палата. И още въ самото начало, при устройството на Сметната Палата, провѣрката на тия документи, които сега искаме да се отдѣлжтъ, не трѣбваше никакъ да ѝ се възлага. Въ 1887 год., азъ бѣхъ прѣдставилъ докладъ до Министра на Финанситѣ върху устройството на белгийската сметна палата, каквото устройство, отчасти, се даде и на нашата, като указахъ на аномалията, която се допусна въ нашата Сметна Палата отъ начало, гдѣто ѝ сж възложени да провѣриватъ известни приходни документи само на нѣкои учреждения, а по-послѣ се прибавихъ и ония на митницитѣ, на телеграфитѣ и пошитѣ и на желѣзницитѣ. Азъ бѣхъ обърналъ внимание, че трѣбва да се отдѣли провѣрката на всички приходни документи и да се възложи на единъ финансовъ инспекторатъ, или пъкъ на отдѣлението, което сжществуваше тогава въ Финансовото Министерство. Допущахъ да остане приврѣменно провѣрката на приходнитѣ документи, заедно съ декларациитѣ на митарствената служба, само докогато се подготви инспекторско тѣло. Ще ви прочетж единъ пасажъ отъ помнатия докладъ, за да не мислите, че има въпросъ за посѣгателство върху прерогативитѣ на Върховната Сметна Палата и да обвинявате министерството, че искало да ѝ прѣмахне, защото, както виждате, има на дневенъ редъ и прѣдложение за уволнението на нѣкои съвѣтници. Въ този рапортъ — като изброявахъ въобще неудобството отъ провѣрката на митарственитѣ приходи въ Сметната Палата и недостигането съ това никаква цѣль, защото тая провѣрка трѣбваше да се извършва веднага или най-късно въ продължение на

три мѣсеци, за да може се указватъ грѣшкитѣ, които сж допуснати въ тия митарствени документи, и да се изискатъ недосъбранитѣ приходи отъ лицата, срѣщу които митницата има право да се обърне — азъ казвахъ въ заключение слѣдующето: „Ако горѣпоменжтиятъ 43-й членъ отъ Устава на митницитѣ има таковъ тълкуване, каквото и чл. 106-й отъ Закона за митницитѣ, то всичкиятъ трудъ на служащитѣ въ палатата по провѣрката на митарственитѣ документи е напразно. Контролътъ на тия документи е полезенъ само тогава, когато той се извършва на мѣсто отъ добръ организирано инспекторско тѣло, което трѣбва да контролира и приходнитѣ документи на всички други учреждения, гдѣто се получаватъ пари, а слѣдъ сключването на годишната да прѣдставляватъ отчетъ си, заедно съ по-важнитѣ документи, въ Сметната Палата. Това именно сме мислили, като опрѣдѣляхме отчетницитѣ въ чл. 44-й отъ Закона за отчетността по бюджета, само че трѣбва да се приготвжтъ кратки правилници, които да изброяватъ приходнитѣ и расходни документи що всѣки видъ отчетници трѣбва да прѣдставляватъ; другоаче отговорността имъ прѣдъ палатата нѣма никакво значение. Като се има прѣдъ видъ обаче, че организирането на добро инспекторско тѣло, въ което да се има пълно довѣрие, не става тѣй лесно и скоро, защото малцина има подготвени за тая работа, може да се допусне шото подробната и окончателната провѣрка на приходнитѣ документи да продължава и занаярѣдъ въ палатата; но обязательно да се приспособи и за другитѣ учреждения, като: телеграфитѣ и пошитѣ, сждилищата и пр., като се вземжтъ въ сжщото врѣме мѣрки, шото провѣрката да се извършва незабавно слѣдъ произвеждането на приходнитѣ операции“.

Както виждате, понеже азъ работихъ дълго врѣме въ Финансовото Министерство, като началникъ на счетното отдѣление, още въ 1887 год. имахъ идеята да се учреди единъ особенъ инспекторатъ, който да отнеме отъ Сметната Палата провѣрката на приходнитѣ документи. Обаче, съ това не се прѣмахватъ ни най-малко прерогативитѣ на Сметната Палата: да контролира и тя приходитѣ; защото всички отчетници, които сж подсждими, ще прѣдставляватъ ежегодно въ палатата единъ малкъ отчетъ, както ще се опрѣдѣли по-послѣ въ единъ особенъ правилникъ, който ще се придружава отъ необходимитѣ документи за по-нататъшното провѣряване дѣлата на отчетника отъ Сметната Палата.

Искахъ да обърнж вниманието ви, г-да народни прѣдставители, понеже г. Константиновъ настоява да поддържа, че ние сме искали да отнимаме или стѣсняваме правата на Сметната Палата.

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Имамъ да направжъ, г-да, нѣколко бѣлжжки по тоя законопроектъ, за да се вземжтъ въ внимание, когато той ще се испрати въ комисията.

По Сметната Палата, гдѣто се отниматъ нѣкои права, както говори г. Константиновъ, г. министърътъ даде обяснения; така шото, азъ нѣма какво да говоржъ по тѣхъ. Ще кажж само, че този инспекторатъ ще постигне своята цѣль и ще принесе голѣма полза както на държавата, като

запази държавните приходи от злоупотребления, така също и ще накара мнозина да се оставят от идеята да злоупотребляват. Понеже ще им се правят внезапни и постоянни ревизии, тѣ ще се болят да располагат съ държавните пари. Тия инспектори, ако бждат избрани добри хора, подвижни, пѣргави, които да иматъ любовь къмъ труда, могатъ да направятъ много нѣщо; ако ли се избератъ нѣкои неподвижни, манда арабасж, ще отиватъ само на расходки, гулай да правятъ; ще стоятъ тамъ по цѣла недѣля да ревизиратъ, да опитватъ добритъ вина и т. н. Затова, г. министърътъ да вземе въ внимание, и не само той сега, но и оня, който ще дойде слѣдъ него, желателно е да се ръководи отъ тия сжщитъ съображения, да избира хората, безъ да обръща внимание на тѣхнитъ политически убѣждения. (Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Говорѣте по прѣдмета; това не е по законопроекта, г-нъ Владикинъ!) Ами че това не е ли по законопроекта? Тукъ се говори, че на инспекторитъ се дава такъвъ голѣмъ, широкъ кръгзоръ, такъвъ просторъ, щото ще стане една голѣма гюрулгия въ тѣхната длѣжностъ. Тѣ иматъ право да ревизиратъ всичко, а пакъ азъ ви обаждамъ, че тѣ не могатъ всичко да ревизиратъ. Напримѣръ ще отидатъ да ревизиратъ по желѣзницитъ. Единъ инспекторъ, който не е служилъ по желѣзницитъ, той не знае тѣхната манипуляция най-напрѣдъ. Какво ще ревизира тамъ? (Министъръ Михайлъ Теневъ: Паритъ ще ревизиратъ.) Тамъ има цѣли тарифи, тамъ има специалности, за които трѣбва време да ги изучи; тѣ не се изучаватъ по книга, но трѣбва да служи, за да ги изучи. А той ще отиде да ревизира: може да ревизира само прихода на една каса, има ли пари на лице; по-нататкъ никаква ревизия не смѣе и не може да направи.

Говори се въ законопроекта, че тия инспектори иматъ право да инспектиратъ и общинитъ. Азъ говорихъ и вчера, па и опзи день, че общинитъ, споредъ нашата Конституция, се ползватъ съ самоуправление; тѣ сж независими държавици въ държава. Тѣй говори Конституцията. Единъ законъ, казва, ще се изработи за тѣхъ, върху начала на самоуправление. Когато иматъ самоуправление, азъ не знамъ, какво централното управление на държавата ще отиде да си тика носътъ тамъ. Азъ бихъ желалъ друго нѣщо да се направи. Да става ревизия, защото и тамъ ставатъ злоупотребления наистина, но за да се прѣкъснатъ сигурно, има друго срѣдство по-сигурно. Въ нѣкои общини има по нѣколко души съвѣтници — 12, 14, или 16, споредъ голѣмината на общината; нека въ Закона за общинитъ да се задѣлжатъ всичкитъ съвѣтници да отговарятъ за злоупотребленията на кмета и помощника му. Ако тѣ, поне веднажъ въ двата мѣсеца ревизиратъ смѣткитъ на кмета, тогава сигурни бждѣте, че нѣма да има нито стотинка злоупотребена. Ето единъ най-лесенъ и евтинъ начинъ; но този начинъ ще се отнеме голѣма частъ работа отъ рѣцѣтѣ на финансовитъ инспектори, и тогазъ тѣ ще бждатъ въ по-малко количество, а и кредитътъ, който ще се израсходва за тѣхъ, ще бжде по-малкъ. Ето

защо, азъ желамъ комисията да исхвърли това, и г. министърътъ вѣрвамъ ще се съгласи.

Говори се тукъ въ чл. 33-й за умишлени обвинения въ злоупотребление. И дѣйствително такива нѣща сж ставали. Съставявани сж умишлени обвинения въ злоупотребление на чиновници било отъ лични нерасположения, било отъ невѣжество на самия инспекторъ. Много хора сж пострадали тѣй. Азъ знамъ нѣколко такива примѣри.

Дамянъ Цековъ: Много пакти и криви хора не сж наказвани!

Божилъ Райновъ: По кой членъ отъ законопроекта говорите, г-нъ Владикинъ?

Никола Йонковъ Владикинъ: Моля, недѣйте ме прѣкъсва. Азъ което знамъ, него говорж; не измуквамъ нищо отъ прѣститѣ си.

Азъ имамъ единъ примѣръ да ви кажъ тукъ. Единъ бирникъ подозиратъ, че е злоупотребилъ; отъ Финансовото Министерство испращатъ единъ ревизоръ, който отива и прави ревизия на този бирникъ и го искарева 1.200 л. длѣженъ; донася за това въ министерството и министерството го уволнява и прѣдава на сждъ, и какво се оказва слѣдъ това? Сждилището назначава една сждебна комисия, която да му провѣри смѣткитъ, и тя констатира, че този бирникъ има да взима отъ държавата 300 л. Е моля ви се, този бирникъ го окепазихж прѣдъ обществото, че е злоупотребителъ; кой ще отиде слѣдъ това да разубѣждава хората, че не е такъвъ. При това, държахж го 2—3 години безъ служба, защото билъ злоупотребилъ пари. И днесъ, този, който е направилъ това злодѣяние, можъ да го кажъ, че е оставилъ човѣка на улицата, когато той добросъвѣстно си е изпълнявалъ длѣжността; този човѣкъ, ревизорътъ, стои и днесъ на длѣжността си. Тукъ има турната думата умишлено; ами че подъ това умишлено може да се скрижатъ всички прѣстѣпници ревизори! Може да се прикрива само подъ това, че той така е намѣрилъ, че не е ималъ никаква умишленостъ да прѣслѣдва този чиновникъ. Тукъ се иска нѣщо положително, не такова умишлено; да се каже, че щомъ се докаже прѣдъ сждилището, че не е злоупотребилъ и че ревизорътъ го е искаралъ за злоупотребителъ, той да отговаря за материалнитъ послѣдствия зарадъ гдѣто го е искаралъ злоупотребителъ. Ето тѣй трѣбва да се измѣни; тѣй да се направи.

Други инспектори също правятъ ревизия по други вѣдомства, по желѣзницитъ. Нагласени отъ голѣмитъ шуки, яджатъ малкитъ риби, прѣслѣдватъ малкитъ чиновници и ги прѣмахватъ. Прашатъ единъ ревизоръ, и той разслѣдва и казва, че има злоупотребени 1.000 или 2.000 л.; пише: недоимъкъ въ касата; прѣдставятъ чиновника на министра и той взима веднага и го уволнява и даже го прѣдава на сждъ. А какво се оказва най-послѣ? Оказва се, че туй е поправка, именно, че една стока обемиста, която е трѣбвало да таксува като обемиста, той я е таксувалъ като необемиста. Тия нѣща по желѣзницитъ ги има. Видѣхъ, че на всѣкъгдѣ ги има. Азъ се заинтересувахъ да виджъ по Хиршовитъ желѣзници, и тамъ ги има, всѣки день даже, но тамъ е наредено тѣй, щото слѣдъ три дена иде съобщение отъ централното

управление, за да се направи поправката, и чиновникът вика търговеца и му взима още онова, което е тръбвало да доплати.

(Прѣдсѣдателското мѣсто заема подпрѣдсѣдателятъ Йовъ Титоровъ.)

У насъ е наредено така, щото тѣзи поправки ставатъ слѣдъ 6 мѣсеци, когато, или търговецътъ е заминалъ, или умрѣлъ, или въобще липсува, или самиятъ чиновникъ е уволненъ и нѣма възможностъ да се взематъ тия пари. За такива поправки отъ 600 л. недоимъкъ искарватъ чиновника, че отъ касата е злоупотрѣбилъ и го исхвърлятъ изъ управлението. Единъ стои 5—6 години безъ работа, и, даже и днесъ нѣкои отъ вѣстниците пишатъ, че е злоупотрѣбилъ, защото тѣй сж чули. Ето тия нѣща трѣбва да се прѣмахнатъ. И ако ние намѣримъ туй срѣдство да прѣмахнемъ тия злоупотрѣбления, тия капризи на ревизоритѣ, ние ще спасимъ много сѣмейства отъ единъ такъвъ мъченъ животъ, ще ги спасимъ отъ злостата на калпави хора, които неправилно искатъ да ги исхвърлятъ на улицата и да ги оставятъ да гладуватъ и още съ петно на челото, че тѣ сж злоупотрѣбили.

Това е, на което искахъ да обърнѣ внимание.

Василъ Кънчовъ: Азъ ще направѣ една забѣлѣжка само върху това, което каза г. Владикинъ, именно за контрола върху смѣтките на общинитѣ. Азъ съмъ единъ отъ тѣзи, които мислятъ, че нашитѣ общини трѣбва да бѣдѣтъ съвършено самостоятелни, автономни учреждения и нашитѣ административни управления да не имъ се бъркатъ въ работитѣ, но не и въ смѣтките. Азъ мисля, единичкото вмѣшательство на държавата въ общинскитѣ работи трѣбва да бѣде върху правилното събиране на приходитѣ и правилното имъ израсходване. Този контролъ трѣбва държавата да го вземе. Именно въ това отношение не би трѣбвало законопроектътъ, който се внася, да бѣде измѣненъ.

Изобщо по принципъ намирамъ, че законопроектътъ е добъръ и той може да принесе сериозна полза, ако се приложи хубаво, ако има добъръ персоналъ, който да се занимава съ контрола.

Иванъ Вѣлиновъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ по начало съмъ за законопроекта, който е внесенъ отъ г. Тенева, затова именно, защото смѣтамъ, че по нашето счетоводство изобщо досега единъ надлеженъ и бързъ контролъ е липсвалъ, обстоятелство, което, може би, е едно отъ главнитѣ причини, гдѣто у насъ ставатъ много злоупотрѣбления и гдѣто тия злоупотрѣбления или съвсѣмъ не сж се наказвали, или пѣкъ се наказватъ тогава, когато сж се минаватъ много години отъ деня на извършването имъ, и когато извършителитѣ на тия злоупотрѣбления не сж имали нищо, отъ което държавата да може да се удовлетвори. Като исхождамъ отъ това съображение и като имамъ прѣдъ видъ, че законопроектътъ ще постигне тази цѣль, именно бързъ контролъ върху всичкитѣ държавни, общински и окръжни чиновници, които боравятъ съ парични суми, естествено е, че законопроектътъ по начало трѣбва да бѣде приетъ. Обаче, като се впускаме въ подробноститѣ на прѣдставения проектъ на законъ, трѣбва да признаемъ, че

и тоя проектъ, както всички законопроекти въобще и г. Теневитѣ въ частности, има значителни недостатѣци, които би трѣбвало въ комисията да се поправятъ. Нѣкои отъ прѣждеговорившитѣ споменахъ за единъ или другъ недостигъ на закона, та азъ върху това нѣма да се повръщамъ. Смѣтамъ за нужно да направѣ една обща бѣлѣжка обаче, която се свежда вкратцѣ къмъ слѣдующето. Страхъ ме е, че тия финансови инспектори, които законопроектътъ снабдява съ толкова широки права, да не би да принесѣтъ врѣда вмѣсто полза, вѣлѣдствие на възможни злоупотрѣбления съ властѣта. Не трѣбва да си правимъ илюзии и да мислимъ, че едно солидно образование, което би могълъ да има единъ финансовъ инспекторъ, или единъ цензъ служебенъ, който той би удовлетворявалъ, или най-послѣ единъ испитъ, който той би могълъ да издържи, сж достатѣчна гаранция да се даде право на единъ чиновникъ, назначението на когото зависи исклучително отъ Министра на Финанситѣ, а често и отъ влиянието на негови приятели, познати народни прѣдставители и пр., да може да има право не само да упражнява контролъ, но и да запечатва каси, а въ много случаи и на изборни чиновници. Прѣдставямъ си случая, когато единъ недобросвѣстенъ финансовъ инспекторъ, каквито може да има, отъ желание да напакости на кмета на еди-кой си градъ, който е противникъ на нѣкой неговъ приятель, или на неговия министъръ, напр. да отиде единъ денъ и прави ревизия, или да излѣзе да му запечата касата, да го намѣри за виновенъ въ това или онова и да произведе цѣлъ скандалъ за нищо и никакво.

Страхъ ме е още, че тия финансови инспектори, които ще се намиратъ въ пълна зависимостъ отъ Министра на Финанситѣ, ще правятъ злоупотрѣбления съ своята властъ и въ други отношения. Т. е. възможно е — правѣ абстракция отъ бѣдѣщитѣ финансови инспектори — възможно е тия финансови инспектори, като хора зависими, по неволя да бѣдѣтъ принудени да се отнасятъ малко по-снисходително къмъ извѣстни бораващи съ държавни пари, които сж приятели на Министра на Финанситѣ, и да се отнасятъ извънредно строго къмъ други чиновници, които не се ползватъ съ това благоволение, съ това довѣрие, и по тоя начинъ, поради тѣхната пълна зависимостъ отъ единъ министъръ, който е политическо лице и който се влияе ту отъ този, ту отъ онзи, въ края на крайщата тази хубава мѣрка да поведе къмъ резултатъ нежелателенъ и тѣкмо противоположенъ на оня, който г. Теневъ гони. Затова, мисля, че въ прѣдставения законопроектъ би било желателно да се направи слѣдующето измѣнение: организуемата при Финансовото Министерство инспекция, „финансова инспекция“ нарѣчена, да се прѣнесе въ Върховната Смѣтна Палата и ако се прѣдостави право на Финансовия Министъръ да назначава единъ пѣтъ финансовитѣ инспектори, съгласно съ онѣзи членове отъ закона, които опрѣдѣлятъ тѣхния интелектуаленъ и мораленъ цензъ, да не може да ги уволнява министърътъ, но да ги уволнява прѣдсѣдателятъ на Смѣтната Палата, или пѣкъ палатата въ извѣстенъ съставъ. Тогава ще се избѣгне това влияние, което е извънредно много развито у насъ, което политическитѣ страсти могатъ да укажатъ върху единъ инсти-

тутъ, който съ политиката не би трѣбвало да има нищо общо. Щомъ като се касае до пари държавни, окръжни или общински, той съ политика вземане-даване да нѣма. А, за да отстранимъ тия политически влияния отъ длъжностнитѣ лица, които ще бждѣтъ принудени само да контролиратъ паричнитѣ работи въ Княжеството, трѣбвало би такава една гаранция да имъ се създаде.

Ако прѣнасянето имъ въ Върховната Сметна Палата по тѣзи или онѣзи причини не е удобно, може да не се прѣнесѣтъ тамъ, но може въ този законъ комисията да създаде за тѣхното уволнение извѣстна гаранция, която да напомнява това, което прѣдставлява днесъ Върховната Сметна Палата, като върховна провѣрителка на държавнитѣ приходи и расходи и като учреждение, което не може да се развали и уволнява по каприза или желанието на единъ министъръ. Не настоявамъ, прочее, върху непрѣмнното прѣнасяне на тая инспекция въ Върховната Палата, може и *à la vigueur* тя да остане въ Финансовото Министерство, обаче, за уволнението на тѣзи чиновници, които ще се паричатъ финансови инспектори, трѣбва да се създаде въ комисията извѣстна гаранция, та да не се боѣтъ тѣзи провѣрители на обществени суми отъ зловрѣдното влияние на политически приятели, които ще имъ бъркатъ често пѣти да изпълняватъ своята длъжностъ съ надлежната строгостъ и беспристрастие.

И втора една бѣлѣжка, която искамъ да направѣя сега, при обсъждането на законопроекта по принципъ, е тая, че тия 70—80.000 л., съ които новиятъ бюджетъ ще надмине стария въ отношение на въпроса за финансовия инспекторатъ, струва ми се, че бихъ могли да се спестѣтъ за държавното съкровище, ако г. Теневъ би се съгласилъ, щото числото на финансовитѣ инспектори да се намали съответствено, като се увеличатъ тѣхнитѣ райони. Доколкото си припомнямъ — нѣмамъ бюджета на рѣка — финансови инспектори се прѣдвиждатъ около 20 — излизатъ приблизително на всѣки окръгъ по единъ. Това ми се струва, е май множо. Бихъ могли малкитѣ окръзи, които се намиратъ на близко разстояние, особено при сегашнитѣ поудобни съобщения у насъ, да се съединѣтъ по единъ, два и три окръга на едно и на тия два или три така съединени окръзи да се назначи единъ финансовъ инспекторъ. Той ще има и врѣме и възможностъ въ тия 50—60 учреждения, които боравѣтъ съ пари и които ще подлежатъ на неговия финансовъ надзоръ, да ги провѣрѣва по нѣколко пѣти въ годината, понеже по духа на закона се разбира, че финансовитѣ инспектори нѣма да бждѣтъ хора съ канцеларии, съ писари, съ архива, а ще бждѣтъ постоянно-движущи се агенти на централната власть, които ще провѣрѣватъ отчетитѣ на общественитѣ и държавни суми. Та белкиятъ и въ тая смисълъ е желателно да се стѣгнати г. Финансовиятъ Министъръ за да се не харчатъ 70—80 хиляди лева, които могатъ да се оставѣтъ за по-други държавни цѣли и пакъ желанието, да се устрои единъ брѣзъ контролъ, да се постигне.

Ето защо, азъ заключавамъ: законопроектътъ да се приеме по начало и да се прати въ надлежната комисия, която

да има прѣдъ видъ създаването на извѣстна гаранция въ закона за бждѣщитѣ финансови инспектори, или чрѣзъ прѣнасянето на инспекцията въ Върховната Сметна Палата, или чрѣзъ създаване извѣстни гаранции на чиновницитѣ, макаръ да останѣтъ и при Финансовото Министерство, и, второ, съкращение на чиновницитѣ отъ финансовия инспекторатъ дотолкова, щото излишнитѣ разноси, които това прѣобразование изисква сега, въ размѣръ на 70—80 хиляди лева, да могатъ да се спестѣтъ за държавното съкровище.

Петко Каравеловъ: Азъ, г-да прѣдставители, мислѣхъ, че инспекцията е винаги полезна, но отъ закона не можъ да разберѣ, дали ще се инспектиратъ всичкитѣ правителствени учреждения. Ви казвате: „да,“ азъ казвамъ — „не.“ Полковитѣ канцеларии ще ли ревизиратъ или не? (Министъръ Михаилъ Теневъ: Да, всички!) Вземамъ сега бѣлѣжка отъ това и много се радвамъ, че е така. Допущамъ, че трѣбва да се ревизиратъ и общинскитѣ и окръжнитѣ управления, при всичко, че г. Владикинъ настояваше да не става това. Менѣ ми се струва, че винаги централната власть е по-разумна; така щото, нейната парична инспекция нѣма да бърка на правилния ходъ на мѣстнитѣ учреждения. Така щото, мене не ме е страхъ тогава. Но мене ме е страхъ, гдѣто нѣкои учреждения искатъ да бждѣтъ освободени отъ инспекцията. Оставямъ военнитѣ; вземете телеграфитѣ и пошитѣ и нѣкой други учреждения, които трѣбва да бждѣтъ постоянно подчинени на тая инспекция. По желѣзницитѣ знаемъ, че ставатъ много злоупотрѣбления. Напримѣръ, да се взомѣтъ особенитѣ тренове. Тѣзи работи не ги знае Върховната Сметна Палата, не ги знае инспекцията; знае ги само управлението на желѣзницитѣ. (Александръ Людскановъ: Както онзи день за агентитѣ!) Затова, азъ съмъ на мнѣние, че нито едно учреждение не трѣбва да бжде бесконтролно. Нека бждѣтъ и тѣ контролирани, както отъ инспекцията, така и отъ Върховната Сметна Палата. Менѣ ми се струва, че не бърка за бързата инспекция да бждѣтъ подчинени на инспекторитѣ. Върховната Сметна Палата пакъ ще си остане върховенъ смотрителъ за да доложи и намъ какъ вървѣтъ работитѣ. Затова, азъ не съмъ съгласенъ тѣзи учреждения да бждѣтъ освободени отъ инспекцията. (Министъръ Михаилъ Теневъ: Не се освобождаватъ!) Може би инспекторитѣ да не знаѣтъ тѣкоститѣ, но чиновницитѣ трѣбва да знаѣтъ, че се намиратъ подъ извѣстенъ контролъ на друго учреждение, защото ще ставатъ много голѣми злоупотрѣбления. (Министъръ Михаилъ Теневъ: И тѣ се подчиняватъ!)

Другъ единъ въпросъ, който се възбуди, е, че непрѣмнито ще има въ всѣки окръгъ инспекторъ. Азъ много не симпатизирамъ на толкова районни инспектори, защото ще заприличатъ като на окръжнитѣ доктори. Какво правѣтъ окръжнитѣ доктори сега? Има околийски и болнични доктори, а окръжнитѣ само се расхождатъ. И много ме е страхъ, че и финансовитѣ инспектори ще заприличатъ на тѣхъ, та бждѣте сигурни, слѣдъ двѣ години ще искате да ги унищожите.

Послѣ, страхъ ме е, че се образуватъ бюра. Защо е трѣбвало да се създава инспекторско отдѣление съ па-

чалникъ, подначалникъ, архиваръ и всичкиятъ сонмъ на бюрократия? Азъ разбирамъ инспекторъ така: самъ да си напише всичко. Не трѣбва подначалникъ, а само единъ писаръ, който да прѣпише рапорта. Даже, ако искате, рапортътъ не трѣбва да се прѣпише отъ друго лице, защото, ако искате да знаете, тѣ сж секретни работи. Инспекторътъ трѣбва да си напише рапорта самъ и да го прати на министра. Това отдѣление съ толкова съставъ свършено си нѣма мѣстото и за това не му симпатизирамъ. Азъ даже считамъ, че, може би, това най-много поврежда нашитѣ учреждения. Особено когато дойде да разглеждаме бюджета на Министерството на Търговията и Земледѣлието ще видите, че тамъ има свършено правилно отдѣление, съ единъ чиновникъ по лозарството напр., защото на единъ министъръ му трѣбва единъ чиновникъ, който да знае лозята добръ, но не му трѣбватъ подначалници и не знамъ какви още чиновници, които да се справятъ съ административни работи. Затова, азъ не симпатизирамъ по никой начинъ на отдѣлението, което се създава за инспекторството.

Колко трѣбва да бждѣтъ инспекторитѣ, 22 или по малко, ще кажъ, че азъ съмъ за по-малко, първо, че нѣма хора достойни за това, и, второ, че не трѣбватъ толкова. И, дѣйствително, какво има да се инспектира въ Севлиевския окръгъ? Тамъ има двѣ околии: Габровската и Севлиевската; значи, въ Севлиевския окръгъ не трѣбва да има инспекторъ. Затова, азъ съмъ да се намали числото на инспекторитѣ. Азъ съмъ свършено противъ създаването на централно инспекторско управление, защото се увеличава бюрократията. Тя и безъ това е голѣма. Пишѣтъ и все пишѣтъ; и гдѣто не трѣбва да се пише, най-много се пише. По принципъ нѣмамъ нищо противъ законопроекта. Той ще се внесе въ комисията и тамъ, може би, г-нъ министърътъ да ни даде по-добри мотиви отъ тия тукъ; тогава ще видимъ какво да правимъ. Сега нѣмамъ нищо, само ви казвамъ общо мнѣнието си. Отъ инспекцията не ме е страхъ, но трѣбва да знаемъ какъ да я направимъ.

Константинъ х. Калчовъ: Г-да прѣдставители! Макаръ и доста да се говори по принципъ по законопроекта, азъ мислѣ да обърнѣ вниманието ви главно върху принципа, който трѣбва да бжде основата на тоя законопроектъ. Г-нъ Бѣлиновъ говори по поводъ на това, но той се боеше главно за гаранцията. Той каза: ако ми прѣдставите гаранция, че тия инспектори ще бждѣтъ независими, може да останѣтъ тѣй, както законътъ ги е поставилъ. Азъ не съмъ на това мнѣние. Азъ мислѣ, че цѣльта на г. Министра на Финанситѣ тукъ е, да имаме контролъ — важното е контролътъ — защото всички признаваме, че истински контролъ не сме имали, а както се описва, това е било една отъ причинитѣ на голѣмитѣ злини, които ни сполетѣхъ. (Петко Каравеловъ: Съзнателно сме прахосвали!) Тия инспектори азъ разбирамъ, че сж срѣдството, за да се достигне тоя истински контролъ. Сега, ние имаме Върховна Смѣтна Палата. Законодателитѣ, когато сж създавали този институтъ, имали сж прѣдъ видъ, да имаме истински контролъ. Слѣдователно, като трѣгнемъ отъ това изходно начало, трѣбва да имаме инспекторитѣ като едно срѣдство,

за да се добиемъ до тоя истински контролъ. Така бѣше въ Источна-Румелия. Тамъ имаме главна контрола, а инспекторитѣ бѣхъ привързани къмъ това учреждение. Когато имаше нужда, инспекторитѣ отивахъ на вънъ, установявахъ се въ единъ окръгъ, стоехъ по 2—3 мѣсеци врѣме и си вършѣхъ работата. Не искамъ да кажъ, че е имало достатъчно число инспектори, но ви казвамъ, какъ е била тамъ работата, та ако исхождаме отъ това начало, т. е. че трѣбва да имаме единъ истински контролъ и че Смѣтната Палата върши тоя контролъ — защото затова е създадена тя — тогава ние трѣбва да поставимъ подъ Смѣтната Палата тия инспектори. Азъ допускамъ, че Министерътъ на Финанситѣ, съвмѣстно съ Смѣтната Палата, върши длѣжността на контрола, по това не ще каже, че палатата нѣма свои самостоятелни функции.

Кой ще назначава инспекторитѣ — това е безразлично. (Иванъ Бѣлиновъ: Кой ще ги уволнява?) Трѣбва да е гарантирано тѣхното неуволняване. Да зависѣтъ направо отъ палатата, защото инспекторитѣ сж, които ще способствуватъ за бързия ходъ, за бързата задача на палатата. И, дѣйствително, така, както е поставена палатата, тя върши машинално само формални работи, но задъ формалнитѣ работи какво става, днесъ палатата не е въ състояние да провѣри. И Министерътъ на Финанситѣ може да върши това, което палатата днесъ върши, ако е работата само да гледа да се отпусчатъ кредити въ границитѣ на закона; тамъ не е задачата на контролата. За да може бързо да се контролира, че извѣстни суми сж били отпуснати на основание на добри оправдателни документи, че тѣ отиватъ по назначението си, трѣбва да има бързъ контролъ, а така както е поставена палатата, това никога не може да се постигне. Заради това, казвамъ, че похвална е мисльта за инспекторитѣ, но желателно е да се поставѣтъ тѣ подъ вѣдомството на Смѣтната Палата. Желалъ бихъ комисията и г. министърътъ да се съгласѣтъ да се тури това начало за основа на законопроекта.

Сега, за подробноститѣ нѣма да говорѣ, защото не ми е задачата да говорѣ за тѣхъ сега. Но каза се за бюрата, и то е много важно нѣщо. Азъ съмъ на мнѣние, че не трѣбва инспекторитѣ да иматъ канцеларии, защото, ако иматъ, ние пакъ ще усложнимъ работата — пакъ формални работи ще вършѣтъ. Въ България формитѣ се изпълняватъ до край, и така ще заставимъ хората да изучѣтъ формитѣ, да се придържатъ о тѣхъ, но подъ тия форми пакъ ще се прикриватъ злоупотрѣбленията: ще отиватъ инспекторитѣ по 2—3 мѣсеци въ единъ окръгъ и послѣ пакъ ще да се връщатъ. Ще ми възразите, че ще се получаватъ напразно пѣтни и дневни пари. Не! Ние за инспекторитѣ ще прѣдвидимъ пѣтни и дневни въ заплатата имъ, а сѣдалището имъ да бжде тукъ. Ако мислимъ да слѣдемъ два окръга въ единъ, какъ да не можемъ да дадемъ на единъ инспекторъ 2—3 окръга? Даже не би трѣбвало да се знае, въ интереса на службата, кой инспекторъ кой окръгъ има; това нека бжде една тайна. Днесъ ако се командирова въ Плевенъ, утрѣ въ Бургазъ. Така щото, безъ да влизамъ въ подробности, азъ съмъ на

мнѣние, че трѣбва да се приеме тоя законопроектъ и похвалявамъ инициативата на г. министра за внасянето на таквъ законопроектъ. Този законопроектъ е доказателство, че досега въ България не е имало контролъ, и дажъ съ тоя законъ направимъ да има единъ истински контролъ въ държавата.

Стефанъ Ъойбашиевъ: Г-да прѣдставители! Върху законопроекта за финансовитѣ инспектори се говори много, и азъ взехъ думата затуй, защото мотивитѣ, които г. министърътъ излага, дохождатъ да ни казватъ, че досега, ако е имало инспекция, тя не е дала добри резултати, каквито сж били очаквани. Чрѣзъ новия законопроектъ се поставятъ подъ контролъ всички държавни и обществени учреждения; заставятъ се да водятъ въ добъръ редъ сѣткитѣ си. Дѣйствително, това е похвално и, както виждамъ, всички прѣдставители по принципъ нѣма какво да кажатъ противъ тоя законопроектъ. Макаръ че нѣма да отивамъ по подробноститѣ, дали е пѣленъ законопроектътъ или не, ще дойдж и азъ да се присѣдинж къмъ г. г. ораторитѣ и да кажж, че може законопроектътъ да е по-красивъ, но въ сжщностъ да излѣзе пакъ така работата, както е била досега, щомъ като тия инспектори бжджтъ хора, както каза г. Бѣлиновъ. Той каза, че нѣкои инспектори може да правжтъ произволи, като отиджтъ да ревизиратъ единъ еметъ или единъ чиновникъ, който имъ е противникъ. Азъ ще кажж въ противна смисълъ, че нѣкои инспектори, като правжтъ ревизия нѣкому, може да му любезничжтъ и даже може да укриватъ всичко. . . . (Не се чува.) Слѣдователно, и отъ двѣтъ страни можжтъ инспекторитѣ да игражтъ роли. Може да се каже, че висшитѣ чиновници не може да прикриватъ работитѣ, но азъ казвамъ, че практиката ни е научила, че и тѣ въ много случаи не сж безпогрѣшни. И азъ намирамъ твърдѣ справедливо мнѣнието на повечето отъ тия г. г. оратори, че нѣма нужда тия инспектори да сж въ учреждения. Инспекторитѣ да бжджтъ назначавани отъ Финансовия Министъръ, но попече сж свѣрзани съ палатата, да бжджтъ единъ видъ като нейни членове или по-добрѣ да бжджтъ назначавани и увольнявани както и членоветѣ на палатата. Само тогава ще имаме гаранция, че ще имаме инспектори, да можжтъ да направжтъ това, което иска законътъ отъ тѣхъ. Другояче и да гласуваме, законътъ пакъ ще остане така. Азъ съмъ съгласенъ да се приеме законопроектътъ и моля г. министра, ако иска да имаме строга инспекция, да се повѣри, да се постави тя на независима почва, да се направи едно такова тѣло, въ което да не игражтъ партизанскитѣ страсти, защото днесъ може да се случи тия хора да бжджтъ съ една партия, а утрѣ като дойде друга, да не сж.

Министъръ Михаилъ Теневъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми е много приятно, че по принципъ нѣма ни единъ да бжде противъ внесенния законопроектъ. Направихъ се само бѣлѣжки относително нѣкои членове и азъ на кратко искамъ да отговорж още сега, за да бжджтъ по-лени на комисията тия въпроси.

Повдигна се въпросъ отъ г. Владикина да се не ревизиратъ общинитѣ. По този законопроектъ аслж нѣма въз-

можностъ да се ревизиратъ общинитѣ, защото тѣ сами по себе си сж толкозъ много, щото и да искаме да ги причислимъ къмъ учрежденията, които ще се провѣрватъ редовно, нѣма възможностъ да се направи това съ персонала, който се прѣдвижда. Ако въ чл. 1-й казва, че подъ обществени учреждения се разбиратъ и общинскитѣ, то е защото всѣки министъръ има право да иска да се извѣрши ревизия върху нѣкои негови учреждения извѣнъ главната задача, която иматъ инспекторитѣ. Въ случай че Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи поиска да се направи ревизия на нѣкой общински или окръженъ свѣтъ, финансовиятъ инспекторъ ще може, на основание чл. 1-й, да извѣрши тая ревизия; но за редовна провѣрка на всички общини и въпросъ не може да бжде. Съ прокарания въ закона принципъ ни най-малко не се нарушаватъ правата и прерогативитѣ на общинитѣ, прѣвидени въ Конституцията, както каза г. Бѣлиновъ, защото съ това нито Финансовото Министерство, нито инспекторитѣ се намѣсватъ въ дѣлата на общинитѣ. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи има винаги право да ревизира чрѣзъ свои делатели всичкитѣ учреждения, които сж подъ неговото вѣдомство.

Г-нъ Бѣлиновъ намира, че инспекторитѣ не трѣбва да сж подчинени на Финансовия Министъръ, защото зависими финансови инспектори може да бжджтъ пристрастни или да бжджтъ партизани както по отношение ревизията на общинитѣ, тѣй и по отношение ревизията на учрежденията и чиновницитѣ, които не сподѣлятъ възгледитѣ на министра или инспектора. Азъ мисля, че инспекторитѣ по службата си сж поставени въ такова положение, щото никога нѣма да отиджтъ да прѣслѣдватъ партизански цѣли и да компромитиратъ съ това своето сжществуване. За честь на всичкитѣ министерства, азъ не знамъ нито единъ случай, гдѣто на нѣкой финансовъ инспекторъ да е било възложено да прави ревизия или да отиде да прѣслѣдва едно учреждение или чиновникъ, който е билъ противъ убѣжденията на нѣкой министъръ.

Г-нъ Бѣлиновъ прѣдлага да се поставжтъ финансовитѣ инспектори въ зависимостъ отъ Върховната Сметна Палата, или пъкъ въ краенъ случай, да се прѣвиди гаранция, щото финансовитѣ инспектори да не можжтъ да се увольняватъ освѣнъ чрѣзъ Народното Събрание или по другъ подобенъ начинъ. Да се прѣнесе въ Върховната Сметна Палата инспекцията, е съвършено непрактично. Въ нѣкоя държава нѣма подобно нѣщо, съ исключение само на Италия, която прѣди нѣколко години е турила инспектората въ зависимостъ отъ палатата; но резултатътъ тамъ не е по-добъръ, отколкото она въ другитѣ държави, гдѣто финансовиятъ инспекторатъ се намира въ зависимостъ отъ Министра на Финанситѣ. Ако прослѣдите организацията на инспекторатитѣ въ разнитѣ държави, ще видите, че най-добра е французката, гдѣто инспекцията на право зависи отъ Министра на Финанситѣ. Инспекторатътъ е едно страшилище въ цѣла Франция. Всички се произнасятъ, че нѣма по-добъръ контролъ отъ финансовия контролъ на Франция.

Не съм съгласен с мнението на г. Бълинова, както и с мнението на г. Каравелова, че трябва непременно да се съкрати числото на инспекторите и да се намали сумата за поддържане на финансовите инспектори с 80.000 л. Аз ще трябва да ви заявя, г-да народни представители, че числото на инспекторите, което съм предвидял, няма да бъде достатъчно за да се ревизират обстоятелствено учрежденията, които им се възлагат; защото, както и въ самото изложение на мотивите е казано, има повече от 2.000 учреждения, що боравят с държавни суми и материали и които ще трябва инспекторатът да надзирава и проверява. Всичките ревизори, заедно с ония на бирниците, които тоже влизат в състава на инспекцията, сж 36. Два хиляди учреждения, ако разделим с 36, на всеки инспектор се пада да ревизира ежегодно по 56. Ако турите 250 работни дни в годината, ще имаме, че заедно с пътуването на инспекторите за всяко учреждение се падат само 4 дни през цялата година. Ще се съгласите, вървам, че ако искаме да правим добра ревизия, и няколко пъти в годината, 4 дни за учреждение сж недостатъчни. Тъй щото, ще моля, както Народното Събрание, така също и финансовата комисия, да не правят никакво намаление в числото на инспекторите. Напротив, идущата година, вероятно, като се организира инспекцията според настоящия закон, ще поискаме да се увеличи числото на инспекторите; защото, колкото е то по-голямо, толкова ревизиите ще бъдат по-чести, по-подробни и по-ползотворни, толкова ще бъде по-добър редът в финансовите учреждения и злоупотребленията ще се прѣмахнат или докарат до минимум и толкова приходите на държавата ще се увеличат. Ако расходваме 100 или 200 хиляди лева за инспекцията, парите няма да бъдат изгубени; ползата ще бъде 10 пъти повече, отколкото расходите, които ще правим.

Ще забѣлжам на г. г. Каравеловъ и Калчовъ, че никакви бюра не се прѣдвиждат за финансовите инспектори, макаръ да е казано, че сж районни. Финансовият инспектор е районенъ, но неговото постоянно мѣстожителство ще бъде неизвѣстно. Инспекторите ще се разпрѣдѣлят споредъ учрежденията, които има да се ревизират. Напр., за митниците ще има особени инспектори, на брой три или четири; за финансовите управления и главните бирничества ще има особени райони; а за ковчежничествата и другите учреждения, що борават с пари, ще има особени. Инспекторът, както казахъ, няма постоянно сѣдалище; той ще ходи отъ околия въ околия, отъ градъ въ градъ и ще се бави на едно мѣсто толкова, колкото му е необходимо да произведе ревизията. Той няма да има нито канцелария, нито бюро; той самъ ще си пише рапортите и ще се сношава направо съ Финансовия Министъръ, чрезъ отдѣлението на инспектората, което се образува въ Финансовото Министерство и гдето ще се съсредоточаватъ всичките актове и прѣписки по инспекцията. Началникът, на инспекцията, заедно съ своите помощници, ще изучава всичките книжа и ще докладва направо на министъра, за да се взематъ необходимите мѣрки.

Тия бѣлжки счетовъ за нужно прѣдварително да направя, за да ги иматъ прѣдъ видъ г. г. народните прѣдставители.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Няма никой отъ г. г. прѣдставителите, който да е искалъ думата, и за това ще пристѣпимъ къмъ гласуване приемото по принципъ на законопроекта за финансовите инспектори. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения на първо четене законопроектъ за финансовите инспектори, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Какъ желае Събранието: да се прати въ комисия или . . .

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Прѣлагамъ да се испрати въ комисията!

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Г-нъ Влашкинъ прѣдлага да се испрати тоя законопроектъ въ комисия. Приема ли Народното Събрание това прѣдложение? (Гласове: Приема!) Който го приема, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, законопроектътъ ще се испрати въ комисия.

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Искамъ думата за да направя едно прѣдложение!

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Имате думата.

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Турено е на дневенъ редъ 17-то по редъ прѣдложението за унищожение Закона за търговско-индустриалните камари. Азъ прѣлагамъ да се тури въ утрѣшния дневенъ редъ веднага подиръ законопроекта за десетъка.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще продължаваме. Това прѣдложение ще го направите послѣ, въ края на засѣданието.

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Има прецедентъ. Прѣди единъ часъ стана такава едно прѣреждане и, слѣдователно, може да се гласува още сега моето прѣдложение.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Да, но . . . (Глъчка.) Моля ви се, г-да!

Вашето прѣдложение, г-нъ Влашкинъ, ще се има прѣдъ видъ.

Слѣдва на дневенъ редъ, г-да прѣдставители, докладътъ на г. Министра на Финансите, за отчислението отъ длъжностъ съвѣтниците на Върховната Сметна Палата.

Василъ Кънчовъ: Азъ прѣлагамъ да се вдигне за сѣданието, понеже е вече късно. (Глъчка.)

Д-ръ Стоянъ Даневъ: Г-не прѣсѣдателю! Прѣдлага се да се вдигне за сѣданието.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Моля Ви се, г-нъ Даневъ, ще го дамъ на гласуване.

Г-да прѣдставители! Има прѣдложение отъ г. Кънчова, за да се вдигне за сѣданието. Ще го дамъ на гласуване. Който отъ г. г. народните прѣдставители приематъ прѣдложението на г. Кънчова, за да се вдигне за сѣданието, да си вдигнатъ ржката. (Гласове: Меньшинство. — Други: Болшинство!) Меньшинство. (Славчо Бабаджановъ: Какво меньшинство? Болшинство е!)

Позволте ми да Ви кажа, г-нъ Бабаджановъ, че отукъ се вижда най-добре, че е меньшинство. (Славчо Ба-

баджановъ: Азъ не се съмнявамъ, че оттамъ се вижда най-добъръ, но, за щастие, сега сме болшинство.) Ако повдигате съмнѣние, може да се прѣбройтъ гласовѣтъ. (Д-ръ Стоянъ Даневъ: Нека да се тури на гласуване противното!) Добъръ. Ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които желахтъ да се продължава засѣданието, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Тогава, г-да народни прѣдставители, ще констатирамъ факта, че тия, които не вдигахъ ржка отдѣвъ, и сега не вдигатъ ржка. И азъ виждамъ, че е меншество сега и затова ще се вдигне засѣданието. (Всички тръгватъ да излизатъ.)

Моля ви се, г-да, стойте на мѣстата си, за да опрѣдѣлимъ дневния редъ за идущето засѣдание. Има да направимъ и нѣкои съобщения. (Нѣкои излизатъ.)

Г-да народни прѣдставители! За утрѣ нѣма да имаме дневенъ редъ, ако не чакате. (Михаилъ К. Сарафовъ: Ние чакаме! — Александъръ Людскановъ: Днешниятъ дневенъ редъ ще остане!) Моля ви се, пазете тишина!

Г-да народни прѣдставители! На първо мѣсто утрѣ ще имаме, споредъ рѣшението на Събранието, законопроекта за данѣка върху земнитѣ произведения. Г-нъ Владикинъ прѣдлага да се тури подиръ това прѣдложението за унищожение на Закона за търговско-индустриалнитѣ камари.

Михаилъ К. Сарафовъ: То не е важенъ прѣдметъ за да се прѣрежда зарадъ него дневниятъ редъ. Правимъ прѣдложение да не се приема това нѣщо.

Никола Йонковъ-Владикинъ: Всѣки день расходваме пари за неважни работи!

Дамянъ Цековъ: Ние трѣбва да говоримъ за такива важни прѣдложения!

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Азъ не можъ да кажъ, г-нъ Цековъ, кое е важно прѣдложение и кое

не е важно. Единъ пжтъ има едно прѣдложение азъ не можъ да го не турж на гласуване.

Г-нъ Владикинъ прѣдлага, утрѣ на второ мѣсто да се тури прѣдложението за унищожение Закона за търговско-индустриалнитѣ камари. Който приема това прѣдложение на г. Владикина, да си вдигне ржката. (Меншество.) Не се приема.

Съобщавамъ на Народното Събрание, че сж постъпили слѣдующитѣ законопроекти: първо, отъ Министерството на Търговията и Земледѣието, законопроектъ за допълнение Закона за насърчение мѣстната индустрия, и, второ, законопроектъ за отпущане 20.000 л. златни за купуване усъвършенствуваши станове и чакржи.

Постъпили сж бюджетопроектитѣ за расходитѣ прѣзъ 1900 год. на Министерството на Външнитѣ Работи, на Министерството на Обществениѣ Сгради, на Държавната Печатница и на държавнитѣ желѣзници.

Подиръ туй, постъпило е прѣдложение, отъ народния прѣдставитель г. Иванъ Я. Поповъ, за амнистиране всички лица, противъ които има възбудени углавни дѣла по Закона за печата отъ публиченъ характеръ, начиная отъ мѣсець януарий 1895 год. до мѣсець мартъ 1899 год.

Подиръ туй, съобщавамъ, че е постъпило отъ Свищовския народенъ прѣдставитель, г. Константиновъ, запитване къмъ г. Военния Министъръ, съ което ще се постъпи съгласно Правилника.

Съобщавамъ, че законопроектътъ за образцовитѣ земледѣлчески стопанства е приготвенъ отъ комисията и ще се постави на дневенъ редъ за второ четене.

Значи, дневниятъ редъ остава сжщия, като имаме на първо мѣсто законопроектътъ за десетѣка и подиръ това, което се събщи днесъ.

Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 7 часътъ и 35 минути вечерта.)

Прѣдсѣдатель: Жечо А. Бакаловъ.

Секретари: { Д-ръ Пеню Динчевъ.
Коста Ранковъ.
Д-ръ Христо Йордановъ.
Миланъ Макавѣвъ.
Иванъ Бѣлиновъ.
Д-ръ Петъръ Гудевъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Д-ръ Сава Иванчовъ.
Йовъ Титоровъ.

Секретари: { Владимиръ Недѣлевъ.
Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ.
Д-ръ Кирикъ Н. Провадалиевъ.
Д-ръ Василь Дочевъ.
Д-ръ Фоти Симеоновъ.
Кръстанъ Доцевъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Т. Хр. Гължбовъ.